

Жул Верн

Пътешествие около света за
80 дни

Глава 1. Филиас Фог и Паспарту се харесват като господар и прислужник

През 1872 година в къщата на „Савил роу“ № 7, Бърлингтън Гардънс – същата, в която през 1814 година почина Шеридан¹, – сега живееше Филиас Фог. Той беше един от най-странните и видни членове на Реформаторския лондонски клуб, въпреки че сякаш се стараше да не привлича с нищо вниманието на другите.

И така, един от най-големите оратори, които възхваляват Англия, бе следван от същия този Филиас Фог – загадъчна личност, за която не се знаеше нищо, освен че е изключително галантен мъж и един от най-красивите джентълмени от висшето английско общество.

Говореше се, че прилича на Байрон, най-вече в лицето, защото краката му бяха безупречни. Приличаше обаче на един Байрон с мустаци и бакенбарди, на един невъзмутим Байрон, който и за хиляда години не би остарял.

Той със сигурност беше англичанин, но вероятно не бе лондончанин. Никога не го бяха виждали нито на Борсата, нито в банката, нито дори на някой търг в Сити. Нито пристанищата, нито доковете на Лондон бяха приютявали някога кораб, чийто собственик да е Филиас Фог. Този джентълмен не фигурираше в нито един управителен съвет. Името му никога не бе произнасяно в адвокатска колегия, нито в Тампъл, нито в кръчмата „При Линкълн“, нито в „При Грей“. Той никога не бе пледирал пред Съда на канцлера², нито в гражданския, финансовия или църковния отдел. Той не беше нито индустриалец, нито търговец, нито продавач.

Той не членуваше нито в Кралското сдружение на Великобритания, нито в Лондонското сдружение, нито в сдружението „Ръсел“, нито в Западното литературно сдружение, нито в правния отдел, нито в Академията за изкуства и науки, която е под прекия патронаж на Нейно величество. Той не принадлежеше и към нито едно от дружествата, които изникваха в Англия, като се започне от Дружеството на хармонистите и се стигне до Ентомологичното дружество, основано с главната цел да

1. Става дума за Ричард Бринсли Шеридан, английски драматург, известен с политическите си речи в Парламента.

2. Съдът на канцлера е институция, която е съществувала от XV в. до съдебната реформа от 1873–1875 г. в Англия.

унищожи вредните насекоми.

Филиас Фог беше просто член на Реформаторския клуб.

На тези, които биха се учудили, че един толкова мистериозен джентълмен може да бъде сред членовете на тази уважавана асоциация, ще отговорим, че той бе приет по препоръка на братя ММ. Баринг, при които имаше неограничен кредит. Оттук произтичаше неговото влияние – чековете му бяха редовно изплащани при предявяване от сметката му, винаги с активно салдо.

Беше ли богат този Филиас Фог? Безспорно. Но как беше забогатял, и най-осведомените не можеха да кажат, а господин Фог беше последният, към когото бе уместно да се обърнат, за да научат истината. Във всеки случай той не беше прахосник, но не беше и скъперник, тъй като навсякъде, където не достигаше някаква сума за някое благородно, полезно или щедро дело, той я внасяше мълчаливо и дори анонимно.

Накратко, нямаше човек, по-необщителен от този джентълмен. Той говореше възможно най-малко и колкото по-мълчалив беше, толкова по-загадъчен изглеждаше. Все пак животът му беше подреден. Но той с математическа точност правеше винаги едно и също нещо и въображението, недоволно, търсеше нещо отвъд това.

Беше ли пътувал? Възможно е, тъй като никой не познаваше по-добре от него картата на света. Нямаше кътче, колкото и отдалечено да е, за което той да няма специални познания. Понякога, но с много малко думи, кратки и ясни, той внасяше яснота в хилядите приказки, изказани в клуба по повод изгубени или заблудени пътешественици. Той посочваше истинските възможности и често думите му звучаха пророчески, и в крайна сметка винаги бяха оправдани. Това бе човек, който би трябвало да е пропътувал света, поне мислено.

Това, което беше сигурно обаче, е, че от дълги години Филиас Фог не бе напускал Лондон. Тези, които имаха честта да го познават малко повече от останалите, твърдяха, че никой не би могъл да го е видял другаде освен по прекия път, който той изминаваше всеки ден, за да се прибере вкъщи. Той прекарваше времето си единствено в четене на вестници и игра на вист³.

В тази мълчалива игра, толкова присъща на природата му, той често печелеше, но никога не си прибираше печалбата и тя представляваше значителна част от средствата, които той отделяше за

3. Игра на карти, разпространена във Франция през XIX в., която е предшественик на бриджа.

благотворителност. Впрочем трябва да отбележим, че господин Фог очевидно играеше не заради печалбата, а заради самата игра. Играта беше за него битка, борба срещу някаква трудност, но борба без движение, без преместване, без умора, а това подходеше на характера му.

Не се знаеше нищо нито за съпруга, нито за съществуващи деца на Филиас Фог, което може да се случи и на най-порядъчните хора, нито пък за роднини или приятели, което в действителност се случва по-рядко. Филиас Фог живееше сам в къщата си на „Савил роу“, където никой не пристъпваше. Никога не се говореше за вътрешната подредба. Единствен прислужник бе достатъчен, за да го обслужва. Той обядваше и вечеряше в клуба в точно определени часове, в една и съща зала, на една и съща маса. Никога не обсъждаше колегите си и не канеше непознати. Прибираще се вкъщи точно в полунощ само за да спи, без никога да използва тези удобни стаи, които Реформаторският клуб предлагаше на разположение на членовете си. От двадесет и четири часа той прекарваше десет вкъщи, като или спеше, или се грижеше за тоалета си. Разхождаше се винаги с едни и същи отмерени крачки в хола, покрит с мозайка от разноцветни камъчета, или в кръглото преддверие, над което се издигаше стъклен син свод, подкрепян от двадесет йонийски⁴ колони от червен порфир⁵.

Когато обядваше или вечеряше, кухнята, складовете за продукти, сервизното помещение, където се приготвя храната, рибарницата и млекарницата на клуба доставяха на неговата маса вкусните си ястия. Обслужваше го прислугата на клуба – сериозни господа в черни дрехи, обути с меки платнени обувки; сервираха му в специален порцелан и върху възхитителна покривка от саксонски плат. Той пиеше шери, порто и вино кларе⁶, подправено с канела; папратов сироп и кинамон му се предлагаша в уникалните кристални чаши на клуба. Ледът, доставян от езерата на Америка, с големи усилия запазваше напитките му студени.

Ако да се живее при подобни условия, означава да си ексцентрик, то трябва да се съгласим, че ексцентричността има и добри страни!

Къщата на „Савил роу“ не бе пример за великолепиe, но се отличаваше с внушителността си. Освен това с неизменните привички на наемателя ѝ поддържането ѝ не беше никак трудно. Филиас Фог обаче изискваше от единствения си прислужник изключителна точност и изрядност.

4. Йонийски – стил в древногръцката архитектура.

5. Порфир – вид минерал.

6. Кларе – червено бургундско вино.

На този ден – 2 октомври – Филиас Фог бе уволнил Джеймс Форстър. Това момче се бе провинило поради факта, че беше му донесло вода за бръснене, която е осемдесет и четири градуса по Фаренхайт, вместо осемдесет и шест⁷. Сега той чакаше заместника си, който трябваше да се яви между единадесет и единадесет и половина часа.

Филиас Фог, седнал напрегнато в креслото си, прибрал крака като войник на парад, опрял ръце на коленете, изправил тяло и вдигнал глава, наблюдаваше как се движи стрелката на стенния часовник. Това беше сложен механизъм, който показваше часовете, минутите, секундите, дните, датата и годината. Както всеки ден, точно в единадесет часа господин Фог трябваше да излезе от вкъщи и да отиде в Реформаторския клуб.

В този момент някой почука на вратата на малката стая, в която седеше Филиас Фог. Появи се уволненият Джеймс Форстър.

– Новият прислужник – каза той.

Влезе един млад мъж на около тридесет години и поздрави.

– Вие сте французин и се казвате Джон? – попита Филиас Фог.

– Жан, ако не възразявате – отговори новодошлият. – Жан Паспарту⁸. Това е прякор, който ми остана и който оправдава вродената ми способност винаги да се спасявам от неприятностите. Мисля, че съм почтено момче, господине, но за да бъда съвсем честен, ще ви кажа, че всъщност съм имал няколко занаята. Бил съм пътуващ певец, ездач в цирк, правил съм акробатични номера върху кон като Леотар и съм танцувал на въже като Блонден. После станах учител по гимнастика, за да оползотворя таланта си, и най-накрая бях старши пожарникар в Париж. Всъщност в биографията си имам няколко забележителни пожара. Но ето че вече минаха пет години, откакто напуснах Франция, и тъй като исках да вкуся семейния живот, станах камериер в Англия. И така, тъй като останах без работа и научих, че господин Филиас Фог е най-точният и улегнал човек в Обединеното кралство, ето ме пред вас, господине, с надеждата да живея тук спокойно и да забравя прякора си Паспарту...

– Паспарту ми допада – отговори джентълменът. – Препоръчаха ви. Имам добри отзиви за вас. Известни ли са ви условията ми?

– Да, господине.

– Добре. Колко ви е часът?

– Единадесет и двадесет и две – отговори Паспарту, като измъкна

7. 84° по Фаренхайт се равняват на приблизително 29° по скалата на Целзий, а 86° – съответно на 30°.

8. От френски *Passerpartout* – шперц.

от джоба си огромен сребърен часовник.

– Закъснявате – каза господин Фог.

– Простете, господине, но това не е възможно.

– Закъснявате с четири минути. Няма значение. Достатъчно е да констатираме закъснението. От този момент нататък – единадесет часа и двадесет и девет минути сутринта, сряда, 2 октомври 1872 година, вие сте на служба при мен.

Като каза това, Филиас Фог стана, взе шапката си с лявата ръка, сложи си я на главата автоматично и излезе, без да каже и дума повече.

Паспарту чу вратата към улицата да се затваря веднъж – излизаше новият му господар, а после втори път – това беше неговият предшественик Джеймс Форстър, който на свой ред си отиваше.

Паспарту остана сам в къщата на „Савил роу“.

Глава 2. Паспарту е убеден, че е открил своя идеал

„Честна дума – каза си Паспарту, малко слисан в първия момент, – онези типове при мадам Тюсо⁹ са толкова живи, колкото и новият ми господар!“

По време на кратката си среща с Филиас Фог Паспарту бързо, но внимателно бе разгледал бъдещия си господар. Това беше мъж на около четиридесет години, с благородно и хубаво лице, висок и строен, с руса коса и бакенбарди, с гладко чело без бръчки на слепоочията, по-скоро блед и с прекрасни зъби. Той, изглежда, притежаваше това, което физиономистите наричат „спокойно изражение“ – отличителен белег на тези, които повече работят, отколкото шумят. Спокоен, флегматичен, с открит поглед и почти непримигващ, той беше същински пример за онези хладнокръвни англичани, които се срещат доста често в Обединеното кралство. Анжелика Кауфман бе възпроизвела чудесно под четката си тяхното леко академично поведение. Предвид различните аспекти на съществуването му, този джентълмен създаваше впечатлението за много уравновесен човек във всяко отношение, абсолютно спокоен, безпогрешен като хронометър на Лъороа или на Ърншоу. В действителност Филиас Фог бе олицетворение на точността и това ясно „изразяваха“ краката и ръцете му, тъй като при хората, както и при животните, крайниците изразяват страстите.

Филиас Фог беше от хората, отличаващи се с математическа точност, които, без да бързат никога и винаги в готовност, пестят крачките и движенията си. Той не правеше и крачка в повече, като избираше винаги най-краткия път. Той никога не поглеждаше излишно в тавана. Не си позволяваше нито един ненужен жест. Никой никога не го бе виждал развълнуван или обезпокоен. Той изобщо не бързаше, но пристигаше винаги навреме. Хората обаче бяха разбрали, че живее сам, без да поддържа никакви социални контакти, така да се каже. Той знаеше, че трябва да се съобразява с търканията в живота, а тъй като търканията изискват време, той не влизаше в противоречие с никого.

Жан, наречен Паспарту, един истински французин от Париж, от пет години живееше в Англия и работеше в Лондон като камериер и

9. Имат се предвид световноизвестните музеи на мадам Тюсо, в които са изложени восъчни фигури на най-известните личности на дадена епоха.

напразно бе търсил господар, към когото да се привърже.

Паспарту изобщо не беше като Фронтен или Маскарий, които с изправени рамене и вирнати носове, с уверени и равнодушни погледи представляват просто едни смешници. Не. Паспарту беше сериозно момче, с приятно излъчване, с леко изпъкнали устни, винаги готови да вкусят или помилват, мило и услужливо създание с добродушно кръгло лице, каквото обичахме нашите приятели да имат. Той беше със сини очи, свеж тен, доста заоблено лице, което му позволяваше сам да вижда бузите си, широкоплещест, силен и здрав. Притежаваше херкулесова сила, която заниманията, произтичащи от неговата младост, бяха развили внушително. Кестенявите му коси бяха леко разрошени. Ако скулпторите от древността познаваха осемнадесет начина да подредят косите на Минерва, Паспарту познаваше само един за подреждане на своите – три замаха с гребена и прическата вече беше готова.

И най-елементарното благоразумие не позволяваше да се каже, че експанзивният характер на това момче ще си пасне с този на Филиас Фог. Можеше ли Паспарту да бъде този изрядно точен прислужник, който беше нужен на неговия господар? Времето щеше да покаже. Както вече знаем, след безпътната младост сега той се стремеше към покой. След като бе чул да хвалят английската подреденост и пословичната студенина на джентълмените, той дойде да търси щастието си в Англия. Но досега късметът не му се бе усмихнал. Не бе успял да се установи никъде. Бе сменил десет къщи. Всичките им обитатели бяха странни, непостоянни търсачи на приключения, които постоянно сменят местожителството си, а това не допаднаше на Паспарту. Последният му господар, младият лорд Лонгсфери, член на Парламента, често се прибираще в дома си на гърба на някой полицай след прекарана нощ в заведенията на „Хей Маркет“. Тъй като Паспарту желаше най-вече да уважава своя господар, той си позволи няколко почтителни забележки, но те не бяха приети добре и напусна. Междувременно той разбра, че Филиас Фог търси прислужник. Поразпита за този джентълмен. Човек, чието съществуване беше толкова подредено, човек, който никога не ношува извън дома си, който не пътува, който не отсъства нито ден дори, можеше единствено да му хареса. Той се представи и бе приет при обстоятелствата, които вече са ни известни.

Точно в единадесет и половина Паспарту се озова сам в къщата на „Савил роу“. Той веднага започна да я разглежда. Обходи я от избата до тавана. Тази чиста, подредена, строга пуританска къща, добре организирана, що се отнася до обслужването, му хареса. Тя му заприлича на

красива черупка на охлюв, на една осветена и отоплена с газ черупка, тъй като светилният газ там бе достатъчен за всички нужди от светлина и топлина. Паспарту без проблем откри на втория етаж стаята, предназначена за него. Допадна му. Електрически звънци и акустични тръби я свързваха с апартаментите от приземния и първия етаж. Часовникът върху камината вървеше точно с часовника от спалнята на Филиас Фог и двата механизма удряха в един и същи момент, в една и съща секунда.

„Харесва ми, харесва ми!“ – каза си Паспарту.

Той забеляза също, че в стаята му, над часовника, виси бележка. Това беше програмата за всекидневната работа. Той четеше всички подробности от обслужването. Чаят и препечените филийки – в осем и двадесет и три, водата за бръснене – в девет часа и тридесет и седем минути, прическата – в десет без двадесет, и т.н. – от осем часа сутринта, постоянен час, в който става Филиас Фог, до единадесет и половина, час, в който той напуска къщата, за да отиде да обядва в Реформаторския клуб. После от единадесет и половина сутринта до полунощ, когато си лягаше подреденият джентълмен, всичко беше отбелязано, предвидено, установено. Паспарту изпита радост, докато разглеждаше тази програма и запаметяваше различните ѝ части в съзнанието си.

Що се отнася до гардероба на господина, то той беше твърде добре подреден и чудесно организиран. Всеки панталон, горна дреха или жилетка носеха пореден номер, въведен във входящ и изходящ дневник и посочващ датата, на която според сезона тези дрехи би трябвало да бъдат облечени. Същото се отнасяше и за обувките.

Накратко, тази къща на „Савил роу“, която някога по времето на прочутия, но лекомислен Шеридан сигурно е била храм на безредието, сега беше удобно обзаведена и предлагаше голям комфорт. Нямаше библиотека, нямаше книги, които биха били безполезни за господин Фог, тъй като Реформаторският клуб предлагаше на негово разположение две библиотеки, едната – филологическа, а другата – посветена на правото и политиката. В спалнята имаше средна на големина желязна каса, чиято конструкция я предпазваше както от пожар, така и от кражба. Нямаше нито едно оръжие в къщата – нито ловно сечиво, нито военно. Всичко тук говореше за миролюбиви привички.

След като подробно разгледа жилището, Паспарту потри ръце, лицето му разцъфна в усмивка и той радостно повтори:

„Харесва ми! Ето работа за мен! Господин Фог и аз ще се разбираме отлично! Той е точен човек и е домашар! Истински робот! Е, аз нямам нищо против, че ще служа на робот!“

Глава 3. В която започва разговор, който би могъл да струва скъпо на Филиас Фог

Филиас Фог бе напуснал къщата си в единадесет и половина и след като постави петстотин седемдесет и пет пъти десния си крак пред левия и петстотин седемдесет и шест пъти – левия си крак пред десния, той пристигна в Реформаторския клуб. Това беше просторна сграда, издигната на „Пал-Мал“¹⁰, чието построяване бе струвало повече от три милиона.

Филиас Фог отиде веднага в трапезарията, чиито девет прозореца гледаха към красива градина с дървета, които есента вече бе позлатила. Той зае обичайното си място, там, където приборите вече го чакаха. Обядът му се състоеше от предястие, варена риба, подправена с първокачествен „сос Рийдинг“¹¹; алено говеждо печено, украсено с гъби; сладкиш, пълен със стръкчета ревен и зелено френско грозде; парче честърско краве сирене и всичко това, съпроводено от няколко чаши от този великолепен чай от билки, специално събрани за Реформаторския клуб.

В дванадесет и четиридесет и пет джентълменът стана и се отправи към големия салон, който представляваше разкошна стая, украсена с картини в богато декорирани рамки. Там един прислужник му подаде един неотворен „Таймс“, който Филиас Фог старателно разгърна с уверени движения, които показваха, че е овладял добре това трудно действие. Филиас Фог бе зает с четенето на този вестник до три часа и четиридесет и пет минути, а след него – с четенето на „Стандарт“ почти до вечеря. Това хранене протече при същите условия както обяда, като прибавим „кралски британски сос“.

В шест без двадесет джентълменът отново се появи в големия салон и потъна в четенето на „Морнинг Кроникъл“.

Половин час по-късно различни членове на Реформаторския клуб влизаха и се приближаваха към камината, където гореше огън от каменни въглища. Това бяха обичайните събеседници на господин Филиас Фог, които също като него бяха страстни играчи на вист: инженер Андрю Стюарт, bankerите Джон Съливан и Самюел Фалентен,

10. От англ. Pall-Mall – широка улица в Централен Лондон между площад „Трафалгар“ и двореца „Сейнт Джеймс“.

11. От англ. Reading sauce – по името на град Рийдинг. Високо ценен сос с остър вкус, приготвен с много лук, подправки и билки.

производителят на бира Томас Фланаган, един от администраторите на Банк ъф Инглан¹² – Готие Ралф – всички богати и почитани дори и в този клуб, в който членуват висшите представители на индустрията и на финансите.

– Е, добре, Ралф, докъде стигна онази афера с кражбата? – попита Томас Фланаган.

– Ами банката няма да си получи парите – отговори Андрю Стюарт.

– Аз пък се надявам – каза Готие Ралф, – че ще хванем крадеца. Опитни полицейски инспектори бяха изпратени в Америка и Европа, във всички важни пристанища за товарене и разтоварване и на този гос-подин ще му бъде трудно да се измъкне.

– Значи има описание на крадеца? – попита Андрю Стюарт.

– Първо, това не е крадец – отговори сериозно Готие Ралф.

– Как да не е крадец човек, който е откраднал петдесет и пет хиляди лири в банкноти (1 милион и 375 000 франка)¹³?

– Не – отговори Готие Ралф.

– Тогава индустриалец ли е? – запитва Джон Съливан.

– „Морнинг Кроникъл“¹⁴ уверява, че е джентълмен.

Този, който отговори, бе не друг, а Филиас Фог, чиято глава се подаваше над куповете хартия около него. Едновременно с това Филиас Фог поздрави колегите си и те отговориха на поздрава му.

Случката, за която ставаше дума и която много вестници в Обединеното кралство разискваха разпалено, се бе разиграла преди три дни, на 29 септември. Една пачка банкноти, възлизаща на огромната стойност от петдесет и пет хиляди лири, бе взета от масата на главния касиер на Банк ъф Инглан¹⁵.

На тези, които изразяваха учудване, че такава кражба би могла да се извърши толкова лесно, Готие Ралф пестеливо обясняваше, че в същия момент касиерът се е занимавал с вписването на приходи от три шилинга и шест пенса и че човек не може да държи всичко под око.

Тук е уместно да отбележим това, което всъщност обяснява нещата по-добре, а именно, че това удивително учреждение Банк ъф Инглан¹⁶, изглежда, се грижи изключително много за достойнството на

12. От англ. Bank of England – букв. Банка на Англия. Централната банка на Великобритания. Основана през 1694 г. с капитал 1,2 млн. лири стерлинги, през 1844 г. увеличен на 14 млн. лири стерлинги; получава монопол върху емитирането на банкноти в Англия.

13. Една лира по това време се е равнявала на 25 франка.

обществото. Без пазачи, без решетки! Златото, среброто, банкнотите са свободно изложени и така да се каже, на разположение на първия дошъл. Не би могла да се постави под съмнение почтеността на който и да е минаващ. Един от най-добрите наблюдатели на английските нрави дори разказва следното: в една от залите на банката, в която той се намирал един ден, имал интересната възможност да види от съвсем близо златно кюлче, тежащо от седем до осем фунта¹⁴ и оставено на масата на касиера. Той взел кюлчето, разгледал го, подал го на човека до него, той пък на следващия и така, докато от ръка на ръка стигнало чак до дъното на тъмния коридор и след половин час отново достигнало своето място, без дори касиерът да вдигне глава.

Но на 29 септември нещата не се случили съвсем по същия начин. Пачката банкноти не била върната и когато великолепният часовник, поставен в „drawing-office“¹⁵, оповестил в пет часа затварянето на офисите, на Банк ъф Инглант не й останало нищо друго, освен да впише в сметката си за печалби и загуби – загуба от петдесет и пет хиляди лири.

Както следва, кражбата бе оповестена. Подбрани измежду най-опитните агенти и детективи бяха изпратени в главните пристанища – в Ливърпул, в Глазгоу, в Хавър, в Суец, в Бриндизи, в Ню Йорк и т.н., с обещанието, че при успех ще има награда от две хиляди лири (50 000 франка) и пет процента от намерената сума. Докато изчакваха сведенията от незабавно започналото разследване, тези инспектори имаха за задача внимателно да наблюдават всички пристигащи и заминаващи пътници.

Впрочем определено имаше основание да се предполага, както бе казано и в „Морнинг Кроникъл“, че крадецът не е част от нито един от групите крадци в Англия. На 29 септември един добре облечен господин с добри обноски и изтънчен вид бе забелязан да се разхожда в залата за плащанията, която бе сцена на кражбата. Разследването бе позволило да се направи точно описание на този джентълмен, описание, което веднага бе изпратено на всички детективи на Обединеното кралство и на континента. По-оптимистично настроените, сред които и Готие Ралф, мислеха, че имат основание да смятат, че крадецът няма да се измъкне.

Както може да се предположи, тази история бе на дневен ред в Лондон и в цяла Англия. Хората разговаряха, спореха разпалено за или

14. Фунт – английска мярка за тежина (0,453 кг).

15. От англ. drawing-office – приемна.

против възможностите полицията да успее. Не е учудващ фактът, че членовете на Реформаторския клуб обсъждат същия въпрос, още повече поради факта, че един от подуправителите на банката бе сред тях.

Почитаемият Готие Ралф не искаше да се съмнява в резултатите от разследванията и мислеше, че предложената награда особено трябва да усилва старанието и съобразителността на агентите. Но неговият колега Андрю Стюарт далеч не споделяше това доверие. Разговорът продължи между тези джентълмени, които бяха седнали на масата за вист – Стюарт пред Фланаган, Фалентен пред Филиас Фог. По време на играта участниците в нея не разговаряха, но между отделните части разговорът се оживяваше все повече.

– Продължавам да твърдя – каза Андрю Стюарт, – че шансът е на страната на крадеца, който сигурно е много опитен човек!

– Хайде, де! – отговори Ралф. – Няма нито една страна, в която той да може да се скрие.

– И таз добра!

– Къде искате да отиде?

– Не зная – отговори Андрю Стюарт, – но в крайна сметка светът е достатъчно голям.

– Някога беше... – изрече полугласно Филиас Фог. А после, като поднесе картите към Томас Фланаган, добави: – Ваш ред е да сечете, господине.

Разговорът спря по време на играта. Но скоро Андрю Стюарт го поведе отново, като каза:

– Как така някога! Да не би случайно светът да е станал по-малък?

– Несъмнено – отговори Готие Ралф. – Аз споделям мнението на господин Фог. Светът стана по-малък, тъй като сега може да се прекоси десет пъти по-бързо, отколкото преди сто години. И именно това ще доведе до по-бързи резултати от разследванията във връзка с това, за което говорехме.

– А също така ще направи по-лесно бягството на крадеца!

– Ваш ред е да играете, господин Стюарт! – каза Филиас Фог.

Но недоверчивият Стюарт не беше убеден и след като партията свърши, каза:

– Трябва да признаем, господин Ралф, че вие доста шеговито казахте, че светът се е смалил! Ето защо сега обиколка на света се прави за три месеца...

– Само за осемдесет дни – каза Филиас Фог.

– Всъщност, господа – добави Джон Съливан, – осемдесет дни,

откакто откриха „Великата индийска железница“ в участъка между Ротал и Алахабад¹⁶, и ето как разпределя времето „Морнинг Кроникъл“:

От Лондон до Суец през Мон Сени и Бриндизи, влак и пътнически кораб	7 дни
От Суец до Бомбай, пътнически кораб	13 дни
От Бомбай до Калкута, влак	3 дни
От Калкута до Хонконг (Китай), пътнически кораб	13 дни
От Хонконг до Йокохама (Япония), пътнически кораб	6 дни
От Йокохама до Сан Франциско, пътнически кораб	22 дни
От Сан Франциско до Ню Йорк, железница	7 дни
От Ню Йорк до Лондон, влак и пътнически кораб	9 дни
Общо	80 дни

– Да, осемдесет дни! – извика Андрю Стюарт, който по невнимание взе карта с коз. – Но като не се вземат предвид лошото време, променливите ветрове, корабокрушенията, излизането извън релси...

– Всичко е предвидено – отговори Филиас Фог, като продължи да играе, защото този път разговорът не спираше по време на играта.

– Дори и ако индийците или индианците задигнат релсите! – извика Андрю Стюарт. – Дори ако спират влаковете, ограбват вагоните, скалпират пътниците!

– Всичко е предвидено – потвърди Филиас Фог, който заигра с открити карти и добави: – Два коза.

Докато събираше картите, Андрю Стюарт, чийто ред беше да играе, каза:

– На теория имате право, господин Фог, но на практика...

– На практика също, господин Стюарт.

– Бих искал да видя как ще го направите.

– От вас зависи. Да заминем заедно.

– Опазил ме Господ! – извика Стюарт. – Но бих се обзаложил на четири хиляди лири (100 000 франка), че подобно пътуване, извършено при тези условия, е невъзможно.

– Напротив, твърде възможно е – отговори господин Фог.

– Е, добре, направете го!

– Около света за осемдесет дни?

– Да.

16. Алахабад – град в Индия.

– Нямам нищо против.

– Кога?

– Веднага.

– Това е лудост! – извика Андрю Стюарт, който започваше да се заягва от настойчивостта на партньора си. – Хайде. По-добре да играем.

– Тогава раздайте отново – отговори Филиас Фог, – тъй като картите са раздадени неправилно.

Андрю Стюарт трескаво взе картите. После изведнъж ги остави на масата и каза:

– Е, добре, господин Фог, да, аз залагам четири хиляди лири!...

– Скъпи ми Стюарт – каза Фалентен, – успокойте се. Това е несериозно.

– Щом казвам, че се обзалагам – отговори Андрю Стюарт, – това винаги е сериозно.

– Така да бъде! – каза господин Фог. После се обърна към колегите си: – Имам двадесет хиляди лири (500 000 франка), депозирани при братята Баринг. Залагам ги доброволно...

– Двадесет хиляди лири! – извика Джон Съливан. – Двадесет хиляди лири, които може да загубите заради някакво непредвидено забавяне!

– Непредвидимостта не съществува – отговори просто Филиас Фог.

– Но, господин Фог, този срок от осемдесет дни е изчислен като минимално време!

– Дори и минималното време, употребено както трябва, е достатъчно за всичко!

– Но, за да не го просрочите, вие буквално трябва да скачате от влаковете в корабите и от корабите във влаковете!

– Буквално ще скачам.

– Хубава шега!

– Един порядъчен англичанин никога не се шегува, когато става дума за нещо толкова сериозно, колкото един облог – отговори Филиас Фог. – Обзалагам се на двадесет хиляди лири с този, който иска аз да обиколя света за осемдесет дни, или хиляда деветстотин и двадесет часа, или сто и петнадесет хиляди и двеста минути. Приемате ли?

– Приемаме – отговориха господата Стюарт, Фалентен, Съливан, Фланаган и Ралф, след като се разбраха помежду си.

– Добре – каза господин Фог. – Влакът от Дувър заминава в осем и четиридесет и пет. Ще хвана него.

– Още тази вечер? – попита Стюарт.

– Още тази вечер – отговори Филиас Фог. – Значи – добави той,

като направи справка с едно джобно календарче, – тъй като днес е 2 октомври, аз трябва да се върна в Лондон, в този салон на Реформаторския клуб дори, в събота, на 21 декември в осем и четиридесет и пет вечерта. В противен случай двадесетте хиляди лири, които съм депозирал при братята Баринг, ще ви принадлежат наистина, господа. Ето чек за тази сума.

На място бе съставен и подписан от шестимата заинтересовани протокол за облога. Филиас Фог не трепна. Той със сигурност не се беше обзаложил, за да спечели, и бе заложил тези двадесет хиляди лири, а това бе половината от неговото състояние, защото предвиждаше, че може би щеше да е необходима останалата половина, за да доведе до успешен край тази трудна, дори неизпълнима задача. А противниците му се обзалагаха развълнувани не заради стойността на облога, а защото малко се колебаеха да водят борба при такива условия.

Удари седем часът. Предложиха на господин Фог да спрат играта на вист, за да може да се приготви за пътуването.

– Аз съм винаги готов! – отговори този равнодушен джентълмен и като раздаваше картите, добави: – Връщам каро. Ваш ред е, господин Стюарт.

Глава 4. В която Филиас Фог смайва своя прислужник Паспарту

След като спечели двадесетина гвинеи на вист, в седем и двадесет и пет Филиас Фог се сбогува с почитаемите си колеги и напусна Реформаторския клуб. В седем часа и петдесет минути той отвори вратата на къщата си и влезе.

Паспарту старателно се бе запознал с програмата си и силно се изненада, когато видя господин Фог да се появява в този необичаен час, като не спазваше никаква точност. Според бележката обитателят на „Савил роу“ трябваше да се прибере точно в полунощ.

Филиас Фог първо се качи до стаята си, а после извика:

– Паспарту!

Паспарту не отговори. Това повикване не можеше да се отнася за него. Още не бе дошло времето.

– Паспарту – повика го отново господин Фог, без да повишава глас.

Паспарту се появи.

– Викам ви за втори път – каза господин Фог.

– Но още не е полунощ – отговори Паспарту, като държеше часовника си в ръка.

– Знам – каза Филиас Фог – и затова не ви упреквам. След десет минути заминаваме за Дувър и Кале.

Кръглото лице на Паспарту се изкриви в гримаса. Очевидно не бе разбрал добре.

– Господинът се мести? – попита той.

– Да – отговори Филиас Фог. – Ще правим околосветско пътешествие.

Паспарту отвори широко очи, вдигна клепачи и вежди високо, отпусна ръцете си, преви тяло. Всички признаци на силна почуда, дори на вцепенение бяха налице.

– Околосветско пътешествие! – промълви той.

– За осемдесет дни – отвърна господин Фог. – Ето защо нямаме и минутка за губене.

– Ами куфарите?... – каза Паспарту, който несъзнателно клатеше глава наляво и надясно.

– Без куфари. Само една пътническа чанта. А вътре – две вълнени ризи, три чифта чорапи. Същото и за вас. Ще си купуваме по път.

Свалете моя дъждобран и завивката за пътуване. Вземете си здрави обувки. Впрочем ние ще вървим малко или дори изобщо няма да вървим.

Паспарту искаше да каже нещо. Не можа. Напусна стаята на господин Фог, качи се в своята, свлече се на един стол и изрече една доста вулгарна фраза от своята родина: „Ах, да му се не види! – каза си той. – А аз исках да намеря спокойствие!...“

И той машинално подготви всичко за пътуването. Околосветско пътешествие за осемдесет дни! С някой луд ли си имаше работа? Не... Това шега ли беше? Отиваха в Дувър. Добре. И в Кале. Така да бъде. В крайна сметка това не можеше да подразни много момчето, което от пет години не бе стъпвало на родна земя. Може би дори щяха да стигнат до Париж и, бога ми, той с удоволствие щеше да види отново голямата столица. Но със сигурност един джентълмен, който пестеше толкова много крачките си, щеше да се спре там... Да, несъмнено. Но той не можеше да повярва, че този джентълмен, водач толкова заседнал живот досега, ще замине!

В осем часа Паспарту бе пригответил скромната чанта, която съдържаше неговия багаж и този на господаря му. После, все още смутен, той напусна стаята си, затвори внимателно вратата и се присъедини към господин Фог.

Господин Фог беше готов. Той държеше под ръка „Ръководство на Брадшоу за междуконтинентални железопътни транзити“¹⁷, което би трябвало да му даде всички необходими указания за пътуването. Той взе чантата от ръцете на Паспарту, отвори я, пхна вътре една от онези хубави пачки банкноти, които вървят във всички страни.

– Да не сте забравили нещо? – попита той.

– Не съм, господине.

– Дъждобранът и завивката?

– Ето ги.

– Добре, вземете тази чанта.

Господин Фог върна чантата на Паспарту.

– И внимавайте – добави той. – Има двадесет хиляди лири вътре (500 000 франка).

Чантата едва не падна от ръцете на Паспарту.

На края на „Савил роу“ имаше файтони. Филиас Фог и

17. Bradshaw's continental railway steam transit and general guide – известно ръководство за пътуване от 1869 г.

прислужникът му се качиха в един кабриолет, който бързо се отправи към гара Шаринг Крос, до която достига едно от разклоненията на Юго-източната железница¹⁸.

В осем и двадесет кабриолетът спря пред желязната врата на гарата. Паспарту скочи. Господарят му го последва и плати на кочияша.

В този момент към господин Фог се приближи една бедна просякиня с дете на ръце, и поиска милостиня.

Господин Фог извади от джоба си двадесетте гвинеи, които преди малко беше спечелил на вист, и ги подаде на просякинята:

– Ето, храбра жено – каза той, – радвам се, че ви срещнах!

После продължи. Паспарту почувства как очите му се насълзяват. Неговият господар бе докоснал сърцето му.

Заедно с господин Фог влязоха веднага в голямата зала на гарата. Там Филиас Фог нареди на Паспарту да купи два билета първа класа за Париж. После се обърна и видя петимата си колеги от Реформаторския клуб.

– Господа, аз заминавам – каза той – и различните визи, положени върху този паспорт, който вземам със себе си точно поради тази причина, ще ви позволят да проследите моя маршрут.

– О, господин Фог – отговори учтиво Готие Ралф, – това не е необходимо. Ще разчитаме на джентълменската ви дума!

– Така е по-добре – каза господин Фог.

– Не сте забравили, че трябва да се върнете... – отбеляза Андрю Стюарт.

– След осемдесет дни – прекъсна го господин Фог – в събота, на 21 декември 1872 година, в осем и четиридесет и пет вечерта. Довиждане, господа.

В осем и четиридесет Филиас Фог и прислужникът заеха места в едно и също купе. В осем и четиридесет и пет отекна изсвирване и влакът потегли.

Нощта бе тъмна. Валеше ситен дъждец. Филиас Фог, облегнал се в своя ъгъл, не говореше. Все още поразен, Паспарту неволно притискаше към себе си чантата с банкнотите. Но влакът още не бе подминал Сиденхам, когато Паспарту отчаяно извика!

– Какво ви става? – попита господин Фог.

– Ами работата е там, че в бързината... в смущението... забравих...

– Какво?

18. От англ. South-Eastern railway – Югоизточна железница.

– Да изгася газовия фенер в моята стая!

– Е, добре, момче – отговори господин Фог хладно, – ще гори за твоя сметка!

Глава 5. На Лондонската борса се появява нова ценност

Когато напускаше Лондон, Филяс Фог несъмнено изобщо не предполагаше какъв голям шум ще предизвика неговото заминаване. Новината за облога се разнесе първо в Реформаторския клуб и предизвика истинско вълнение сред членовете на този уважаван кръг. След клуба с помощта на репортерите това вълнение се пренесе върху вестниците, а оттам – върху обществеността на Лондон и на цялото Обединено кралство.

Този „въпрос за околотетското пътешествие“ бе коментиран, разискван и тълкуван в подробности с такива страст и жар, като че ставаше дума за нова афера „Алабама“¹⁹. Едните взеха страната на Филяс Фог, а другите, които скоро станаха мнозинство, се обявиха против него. Да се обиколи светът не на теория и на хартия за толкова малко време, с превозните средства в този момент, бе не само невъзможно, но дори абсурдно!

„Таймс“, „Стандарт“, „Ивнинг Стар“, „Морнинг Кроникъл“ и двадесет други широко известни вестници се обявиха срещу господин Фог. Единствен „Дейли Телеграф“ го подкрепи в известна степен. На Филяс Фог основно се гледаше като на маниак, на луд човек и колегите му от Реформаторския клуб бяха порицани, че са се съгласили на този облог, който разкривал известно разстройване на умствените му способности.

Появиха се изключително разпалени, но и логични статии по този въпрос. Всеизвестен е интересът, който предизвиква в Англия всичко, свързано с географията. Ето защо нямаше нито един читател, към която и класа да принадлежи, който да не изчиташе усърдно колонките, посветени на случая „Филяс Фог“.

В първите дни някои смелчаги – главно жени – застанаха на негова страна особено когато „Илюстриейтед Лондон Нюз“ публикува негов портрет според снимката, съхранявана в Реформаторския клуб. Някои джентълмени се осмеляваха да кажат: „Хе! Хе! Защо пък не? Виждали сме и по-необикновени неща!“ Това бяха основно читателите на „Дейли Телеграф“. Но скоро се усети, че дори и този вестник започна да

19. Аферата „Алабама“ се случва по време на гражданската война в САЩ и в нея е забъркано английското правителство, което застава на страната на южните щати, включително и Алабама.

отстъпва.

Всъщност на 7 октомври в бюлетина на Кралското географско дружество излезе дълга статия. Тя разискваше въпроса подробно и ясно показваше лудостта на това начинание. Според тази статия всичко беше против пътешественика – и хората, и природата щяха да създадат пречки. За да успее това начинание, бе необходимо такова изумително съвпадение между часовете на заминаване и пристигане, което не съществува, не можеше да съществува. В краен случай в Европа, където разстоянията са сравнително къси, можеше да се разчита на точността на влаковете. Но когато са необходими три дни, за да се прекоси Индия, или седем дни, за да се прекосят Съединените щати, може ли да се разчита на железниците? Ами повредите, излизанията от релсите, срещите, лошото време, натрупването на снегове – всичко това не е ли срещу Филиас Фог? През зимата на корабите той нямаше ли да се озове на произвола на ветровете или на мъглите? Толкова ли са редки случаите, когато и най-добрите презокеански кораби закъсняват с два или три дни? Впрочем само едно-единствено закъснение бе необходимо, за да се скъса непоправимо веригата. Ако Филиас Фог закъснее дори с няколко часа за заминаването на някой кораб, той щеше да е принуден да чака следващия, а това означава да се провали напълно пътуването.

Статията вдигна голям шум. Почти всички вестници я препечатаха и акциите на Филиас Фог паднаха значително.

В първите дни след заминаването на джентълмена бяха сключени важни сделки върху риска, който носеше неговото пътуване. Известно е какъв е светът на любителите на облози в Англия – по-интелигентен и висш свят от този на играчите. Да се обзалагаш, е част от английския темперамент. Ето защо не само членовете на Реформаторския клуб заложиха значителни суми за или против Филиас Фог, а и множество се повлякоха в това движение. Филиас Фог бе вписан като състезателен кон в нещо като регистър на чистокръвни жребци. Превърнаха го също в борсова ценност, която незабавно бе котирана на Лондонската борса. Търсеха, предлагаха „Филиас Фог“ на номинална стойност или с премия и се сключиха големи сделки. Но пет дни след неговото заминаване, когато се появи статията в бюлетина на Географското дружество, предлагането започна да надвишава търсенето. „Филиас Фог“ падна. Предлагаха го в пакет. В началото го купуваха едно срещу пет, после – срещу десет, а след това – срещу двадесет, срещу петдесет, срещу сто!

Остана му само един привърженик. Това бе старият и парализиран лорд Албермал. Прикован на стола си, уважаваният джентълмен би дал

цялото си богатство, за да може да обиколи света, та макар и за десет години! И той заложи пет хиляди лири в полза на Филиас Фог. И когато му изтъкваха освен глупостта на начинанието и неговата безполезнаост, той отговаряше просто: „Ако е възможно, то не е лошо първият, който ще го направи, да е англичанин!“

Така стояха нещата. Привържениците на Филиас Фог оредяваха все повече. Всички, и то не без основание, заставаха срещу него. Купуваха го вече за едно срещу сто и петдесет, срещу двеста, докато седем дни след заминаването му не се случи нещо съвсем неочаквано и той спря да се купува.

Всъщност на този ден в девет часа вечерта директорът на полицията получи следната телеграма:

Суец до Лондон.

Роуан, директор полиция, централна администрация, Скотланд Ярд.

Следя Филиас Фог, банков крадец. Незабавно изпратете заповед за задържане в Бомбай (Британска Индия).

Фикс, детектив.

Ефектът от тази телеграма бе мигновен. Крадецът на банкноти заема мястото на уважавания джентълмен. Снимката му, съхранявана в Реформаторския клуб заедно с тези на неговите колеги, бе обстойно изследвана. Тя отговаряше напълно на описанието, което даваше разследването. Припомниха си колко загадъчен бе животът на Филиас Фог, неговото уединение, внезапното му заминаване и изглеждаше очевидно, че околосветското пътешествие, основано на безумен облог, не е имало друга цел, освен да заблуди агентите на английската полиция.

Глава 6. Агент Фикс показва съвсем основателно нетърпение

Ето при какви обстоятелства бе изпратена тази телеграма, която за-сегаше господин Филиас Фог.

В сряда, на 9 октомври, в единадесет часа сутринта в Суец чакаха пристигането на парахода „Монголия“, собственост на „Полуостровната източна компания“. Това бе железен параход с перка и спардек²⁰, с водоизместимост две хиляди и осемстотин тона и мощност петстотин конски сили. „Монголия“ обслужваше линията Бриндизи-Бомбай през Суецкия канал. Това бе един от най-бързите параходи на компанията и превишаваше винаги определената скорост от десет мили в час между Бриндизи и Суец и девет мили и петдесет и три стотни между Суец и Бомбай.

Докато чакаха пристигането на „Монголия“, сред тълпата от местни хора и чужденци, които се стичаха в този град, доскоро малко пръснато селище, по кея се разхождаха двама мъже. Значимото дело на Лесепс²¹ подсигуричваше на градчето голямо бъдеще.

Единият от тези двама мъже беше консулският агент на Обединеното кралство в Суец, който въпреки лошите прогнози на британското правителство и зловещите предвиждания на инженер Стивънсън виждаше как всеки ден английски кораби прекосяват този канал, като по този начин съкращават половината от стария път от Англия до Индия през нос Добра надежда.

Другият беше нисък, слаб човек с интелигентно и нервно лице, който с удивително постоянство вдигаше и сваляше вежди. През дългите му мигли проблясваше жив поглед, чиито пламъци той умееше да изгаси, когато пожелае. В този момент той нетърпеливо ходеше напред-назад, не можеше да си намери място.

Този човек се казваше Фикс и бе един от онези „детективи“ или агенти на английската полиция, които бяха изпратени на различните пристанища след кражбата, извършена в Банк ъф Ингланл. Същият този Фикс трябваше да наблюдава старателно всички пътници, минаващи през Суец, и ако някой му се стори подозрителен, да го следи, докато получи заповед за задържането му.

20. Спардек – най-горна палуба на кораб.

21. Лесепс (1805–1894 г.) – френски дипломат; главен архитект и строител на Суецкия канал (1869), свързващ Тихия с Атлантическия океан.

От два дни Фикс бе получил описанието на предполагаемия извършител на кражбата. Ставаше въпрос за един изискан и добре облечен господин, когото бяха видели в залата за плащания на банката.

Очевидно силно привлечен от обещаната награда при залавяне на крадеца, детективът очакваше нетърпеливо пристигането на „Монголия“.

– Казвате, господин консул, че този параход не може да закъснее? – попита той за десети път.

– Не, господин Фикс – отговори консултът. – Вчера е забелязан в открито море край Порт Саид, а сто и шестдесетте километра на канала не са нищо за такъв параход. Повтарям ви, че „Монголия“ винаги печели наградата от двадесет и пет лири, която дава правителството при преднина от двадесет и четири часа спрямо установеното разписание.

– Този параход директно от Бриндизи ли пристига? – попита Фикс.

– Директно от Бриндизи, където е натоварил пощата за Индия и е тръгнал в събота в пет вечерта. Така че имайте търпение, няма как да закъснее. Но не знам как ще разпознаете вашия човек, ако е на борда, по описанието, което имате.

– Господин консул – отговори Фикс, – тези хора по-скоро се усещат, отколкото се разпознават. Нужен е нюх, а нюхът е особено сетиво, което е съчетание от слух, зрение и обоняние. През живота ми съм задръжал не един и стига само крадецът да е на борда, уверявам ви, че няма да ми се изплъзне.

– Дано е така, господин Фикс, тъй като става дума за голяма кражба.

– Огромна кражба – отговори ентузиазизирано агентът. – Петдесет и пет хиляди лири! Това не се случва често! Крадците вече стават джебчи! Няма вече такива като Шепард! Сега хора биват залавяни само за няколко шилинга!

– Господин Фикс – отговори консултът, – вие говорите така убедително, че от сърце ви пожелавам да успеете. Но ви повтарям: боя се, че при тези обстоятелства няма да ви е леко. Знаете ли, че според описанието, което получихте, този крадец прилича на един съвсем почтен човек.

– Господин консул – отговори поучително полицейският инспектор, – големите крадци винаги приличат на почтени хора. И сам разбирате, че тези, които имат хитри лица, имат само един изход и той е да си останат честни, защото иначе веднага ще ги пипнат. Именно почтените лица трябва най-внимателно да се наблюдават. Съгласен съм, няма да е леко. Тук вече не става въпрос за занаят, а за изкуство.

Видно е, че на въпросния Фикс не му липсваше известна доза себелюбие.

Пристанището постепенно се оживяваше. Стичаха се моряци от различни националности, търговци, посредници, носачи, местни селяни. Очевидно параходът щеше да пристигне скоро.

Времето беше хубаво, но духаше хладен източен вятър. Под бледи-те лъчи на слънцето над града се извисяваха няколко минарета. На юг дълъг две хиляди метра вълнолом се протягаше като ръка към Суецкия залив. По повърхността на Червено море се придвижваха няколко крайбрежни или риболовни корабчета, някои от които бяха запазили елегантната форма на някогашните галери²².

Докато се движеше сред всички тези хора, Фикс по професионален навик хвърляше по един бърз поглед на всички минавачи. Беше десет и половина.

– Няма ли да пристигне вече този параход! – извика той, като чу ударите на пристанищния часовник.

– Сигурно не е далече – отговори консултът.

– Какъв престой има в Суец? – попита Фикс.

– Четири часа. Това е времето, необходимо, за да натовари въглища. От Суец до Аден на края на Червено море разстоянието е хиляда триста и десет мили и трябва да се зареди с гориво.

– А от Суец направо в Бомбай ли отива този кораб? – попита Фикс.

– Направо там, без да разтоварва стоки.

– Е, добре – каза Фикс, – ако крадецът е тръгнал по този път и се е качил на този кораб, то значи плановете му трябва да включват слизане в Суец, за да достигне по един или друг начин холандските или френските владения в Азия. Сигурно добре знае, че в Индия, която е английска земя, няма да е в безопасност.

– Освен ако не е много опитен – отговори консултът. – И вие знаете, че един английски престъпник винаги може да се укрие по-добре в Лондон, отколкото в някоя чужда страна.

След тези думи, които накараха агента да се замисли, консултът се върна в намиращата се недалеч канцелария. Полицейският инспектор остана сам, обзет от нервно нетърпение и странното предчувствие, че крадецът е на борда на „Монголия“. И наистина, ако този негодник е напуснал Англия с намерението да стигне до Новия свят, той сигурно бе избрал пътя през Индия, тъй като се наблюдава по-малко или поне по-

22. Галера – кораб с гребла.

трудно, отколкото този през Атлантическия океан.

Фикс нямаше възможността да разсъждава дълго върху това. Силни изсвирвания оповестиха пристигането на парахода. Всички носачи и селяни се спуснаха към кея и суматохата, която се създаде, бе малко обезпокоителна за краката и дрехите на пътниците. Десетина лодки се отделиха от брега и се отправиха към „Монголия“.

Скоро огромният корпус на „Монголия“, преминаващ между бреговете на канала, се появи и когато удари единадесет часът, параходът хвърли котва в залива, като шумно изпускате парата си.

На борда имаше много пътници. Някои останаха на горната палуба, за да съзерцават живописната гледка към града. По-голямата част обаче се качиха в лодките, които бяха приближили „Монголия“.

Фикс подробно оглеждаше всички, които стъпват на земята.

В този момент един от тях се приближи към него, след като здраво разбута селяните, които предлагаша всевъзможни услуги, и много учтиво го попита дали може да му покаже канцеларията на английския консул. Същевременно този пътник му показваше един паспорт, върху който несъмнено желаше да се удари визов печат.

Фикс инстинктивно взе паспорта и набързо прочете отличителните белези на притежателя му.

Той неволно трепна. Листът потрепери в ръката му. Отличителните белези, вписани в паспорта, бяха същите като тези, които той бе получил от директора на полицията.

– Ваш ли е този паспорт? – попита той пътника.

– Не – отговори му той, – това е паспортът на моя господар.

– А вашият господар къде е?

– Остана на борда.

– Но – поде агентът, – той трябва да се яви лично в консулството, за да докаже самоличността си.

– Какво? Това необходимо ли е?

– Абсолютно.

– А къде е канцеларията?

– Там, на тъгла на площада – отговори инспекторът, като му посочи една къща на около двеста крачки.

– Тогава ще отида да потърся господаря ми, на когото изобщо няма да му се хареса тази работа!

Пътникът кимна на Фикс и се върна на борда на кораба.

Глава 7. Ново доказателство за безполезността на паспортите при полицейските издирвания

Инспекторът слезе отново на кея и с бърза крачка се отправи към канцеларията на консула. По негово настояване той веднага бе приет.

– Господин консул – каза той направо, – имам сериозни основания да смятам, че нашият човек е на борда на „Монголия“.

И Фикс разказа какво се бе случило между него и прислужника във връзка с паспорта.

– Добре, господин Фикс – отговори консултът, – нямам нищо против да видя лицето на този тип. Но може би няма да се появи в канцеларията, ако вие смятате, че това е той. Крадците не обичат да оставят следи след себе си, а и тези формалности с паспортите вече не са задължителни.

– Господин консул – отговори агентът, – ако е хитър човек, както ние си мислим, ще дойде!

– За да му бъде ударена виза в паспорта?

– Да. Паспортите винаги дразнят почтените хора и подпомагат бягството на мошениците. Твърдя, че този тук ще е редовен, но се надявам, че няма да му дадете виза...

– А защо не? Ако паспортът му е редовен – отговори консултът, – аз нямам право да откажа виза.

– Но, господин консул, аз трябва да задържа тук този човек, докато получа от Лондон заповед за арестуване.

– А! Това, господин Фикс, си е ваша работа – отговори консултът, – но аз не мога да...

Консултът не можа да довърши изречението си. В този момент някой почука на вратата на кабинета му и секретарят въведе двама чужденци, единият от които бе именно този прислужник, с когото бе разговарял детективът.

Това наистина бяха господарят и прислужникът. Господарят подаде паспорта си, като кратко помоли консула да постави виза.

Консултът взе паспорта и го прочете внимателно, докато от единия ъгъл на стаята Фикс наблюдаваше или по-скоро разкъсваше с поглед чужденеца.

Когато консултът приключи с четенето, попита:

– Вие сте Филиас Фог, ескуайър^{23?}

– Да, господине – отговори джентълменът.

– И този човек е ваш прислужник?

– Да. Французин е. Казва се Паспарту.

– От Лондон ли идвате?

– Да.

– И къде отивате?

– В Бомбай.

– Добре, господине. Знаете ли, че тази формалност с паспортите е безполезна и че ние вече не изискваме да представяте паспортите си?

– Знам това, господине – отговори Филиас Фог, – но искам вашата виза да удостовери, че съм минал през Суец.

– Добре, господине.

Консулт подписа паспорта, постави датата и удари печат. Господин Фог заплати таксата за визата, кимна студено и излезе, следван от прислужника си.

– Е? – попита инспекторът.

– Ами изглежда като напълно почтен човек – отговори консулт.

– Възможно е – отговори Фикс, – но не за това става дума. Не мислите ли, господин консул, че този флегматичен джентълмен си прилича едно към едно с крадеца, чието описание получих?

– Съгласен съм, но вие знаете, че всички описания...

– Ще бъда честен – отговори Фикс. – Прислужникът ми се струва по-достъпен от господаря. Освен това е французин, а те не умеят много да мълчат. Доскоро, господин консул.

След тези си думи агентът излезе и отиде да търси Паспарту.

След като напусна консулската служба, господин Фог се отправи към кея. Там той даде няколко нареждания на прислужника си. После се качи в една лодка, върна се на борда на „Монголия“ и влезе в каютата си. Взе бележника си, в който бе вписано следното:

„Напуснах Лондон, сряда, 2 октомври, 8 часа и 45 минути вечерта.

Пристигнах в Париж, четвъртък, 3 октомври, 7 часа и 20 минути сутринта.

Напуснах Париж, четвъртък, 8 часа и четиридесет минути сутринта.

23. От англ. Esquire – почетно обръщение, което се изписва пред фамилните имена на англичани от благородно потекло – бел. прев.

Пристигнах през Мон Сени в Торино, петък, 4 октомври, 6 часа и 35 минути сутринта.

Напуснах Торино, петък, 7 часа и 20 минути сутринта.

Пристигнах в Бриндизи, събота, 5 октомври, 4 часа следобед.

Качих се на «Монголия», събота, 5 часа следобед.

Пристигнах в Суец, сряда 9, октомври, 11 часа сутринта.

Общо пропътувани часове: 158 и S, или дни: 6 и S дни.“

Господин Фог вписваше тези дати върху едно разделено на графи разписание, където от 2 октомври до 21 декември посочваше месеца, датата, деня, часовете на пристигане по разписание и в действителност във всички главни градове – Париж, Бриндизи, Суец, Бомбай, Калкута, Сингапур, Хонконг, Йокохама, Сан Франциско, Ню Йорк, Ливърпул, Лондон. Така бе възможно да се изчисли спечелването или загубата на време във всяка точка от маршрута.

Това прецизно разписание позволяваше на господин Фог да знае винаги дали избързва или закъснява.

На 9 октомври, сряда, той вписа пристигането си в Суец, което бе точно по разписанието, и господин Фог нито закъсняваше, нито избързваше за момента.

После си поръча обяд в каютата. И през ум не му минаваше дори да разглежда града, тъй като беше от онези англичани, които карат прислужниците си да разглеждат страните, през които минават.

Глава 8. Паспарту говори малко повече, отколкото трябва

Фикс бързо откри на кея Паспарту, който се шляеше безцелно и не можеше да повярва, че не може да види нищо от града, тъй като точното планиране на пътуването налагаше това.

– Е, приятелю – заговори го Фикс, – завериха ли паспорта ви?

– А, вие ли сте, господине – отговори французинът. – Задължен съм ви. Всичко е наред.

– Местността ли разглеждате?

– Да, но се движим толкова бързо, че имам чувството, че сънувам.

И така, сега сме в Суец?

– Да, в Суец.

– В Египет значи?

– Точно така, в Египет.

– И в Африка?

– В Африка.

– В Африка! – повтори Паспарту. – Не мога да повярвам. Представете си, господине! Аз си мислех, че няма да отида по-далеч от Париж, а всъщност видях тази прочута столица от седем часа и двадесет минути до осем часа и четиридесет минути сутринта, между гара Север и гара Лион, и то през прозореца на един фойтон и в проливен дъжд! Колко съжалявам! Искаше ми се да видя отново Пер Лашез²⁴ и цирка на Шан-з-Елизе!

– Значи много бързате? – попита полицейският инспектор.

– Не аз, а господарят ми. Между впрочем трябва да купя чорапи и ризи! Тръгнахме без кюфари, само с една пътническа чанта.

– Ще ви заведе на един пазар, където ще намерите всичко, което е необходимо.

– Толкова сте любезен, господине!

И те тръгнаха заедно. Паспарту продължаваше да говори.

– Само трябва да внимавам да не изпусна кораба – каза той.

– Имате достатъчно време – отговори Фикс, – едва дванадесет часа е!

Паспарту извади големия си часовник.

24. Пер Лашез – парижко гробище от 1804 г.

– Дванадесет ли? – каза той. – Хайде, де! Часът е девет и петдесет и две!

– Часовникът ви закъснява – отговори Фикс.

– Моят часовник ли? Това е семеен часовник, принадлежал е на праядо ми! Стрелката не се отклонява и с пет минути на година. Истински хронометър е!

– Сещам се каква е работата – отговори Фикс. – Все още сте по лондонското време, а то е с около два часа назад от суецкото. Трябва да сверявате часовника си във всяка страна.

– Аз! Да пипам часовника си! – извика Паспарту. – Никога!

– Да, но така няма да отговаря на движението на слънцето.

– Толкова по-зле за слънцето, господине! Вината си е негова!

И добродушният младеж пусна самоуверено часовника в джоба си. Малко след това Фикс каза:

– Значи напуснахте Лондон набързо?

– И още как! Миналата сряда в осем вечерта господин Фог се върна от своя клуб противно на всички свои навици и четиридесет и пет минути по-късно заминахме.

– Но къде отива господарят ви?

– Само напред! Обикаля света!

– Обикаля света? – извика Фикс.

– Да, за осемдесет дни! Казва, че това е облог, но, между нас да си остане, аз не вярвам. Струва ми се безсмислено. Има нещо друго.

– Особняк ли е господин Фокс?

– Така мисля.

– Значи е богат?

– Очевидно. А и носи доста голяма сума с него – чисто новички банкноти! И не пести из път! Чуйте само! Обеща впечатляваща награда на механика на „Монголия“, ако пристигнем в Бомбай с голяма преднина!

– А вие отдавна ли познавате господаря си?

– Започнах работа при него в деня на заминаването ни – отговори Паспарту.

Лесно може да си представи човек ефекта, който тези думи предизвикваха върху превъзбудения вече ум на полицейския инспектор.

Бързото заминаване от Лондон малко след кражбата, голямата сума, която носеха, това бързане към далечни страни, облогът – привидната причина за заминаването, всичко това наистина потвърждаваше гледната точка на Фикс. Той предразположи французина към още приказки

и се убеди, че това момче изобщо не познава господаря си, че той пък живее уединено в Лондон и, изглежда, беше богат, без да се знае точно откъде идват парите му, че това е непроницаем човек и т.н. Същевременно с това Фикс научи, че Филиас Фог няма да слезе в Суец, а отива в Бомбай.

– Бомбай далече ли е? – попита Паспарту.

– Доста – отговори агентът. – Още десетина дни по море.

– А Бомбай къде е точно?

– В Индия.

– В Азия ли?

– Естествено.

– По дяволите! Ще ви призная... има нещо, което ме мъчи... и това е моят фенер!

– Какъв фенер?

– Газовият ми фенер, който забравих да угася и сега гори за моя сметка. Пресметнах, че това ми струва по 2 шилинга на двадесет и четири часа, точно шест пенса повече, отколкото печеля, и разбирате, че ако пътуването продължи...

Разбираше ли Фикс какво му говори Паспарту за газовия фенер? Надали. Той вече не го слушаше и вземаше някакво решение. Той и французинът бяха пристигнали на пазара. Фикс остави спътника си да пазарува, каза му да внимава да не изпусне „Монголия“ и бързо пое отново към канцеларията на консула.

Фикс вече бе убеден в правотата си и възвърна цялото си самообладание.

– Господин консул – каза той на консула, – няма никакво съмнение. Хванах когото ми трябва. Представя се за ексцентрик, който иска да обиколи света за осемдесет дни.

– Голям хитрец е тогава – отговори консултът – и смята да се върне в Лондон, след като заблуди полицаите на двата континента!

– Ще видим – отговори Фикс.

– Сигурен ли сте, че не се лъжете? – попита още веднъж консултът.

– Не се лъжа.

– Тогава защо този крадец иска да удостовери минаването си през Суец с поставянето на виза?

– Защо ли? Нямам представа, господин консул – отговори детективът, – но ме изслушайте.

И с няколко думи той разказа най-същественото от разговора с прислужника на въпросния Фог.

– Всъщност – каза консултът – всички факти са срещу този човек. И какво ще направите?

– Ще изпратя телеграма в Лондон с незабавно искане да ми изпратят заповед за задържане в Бомбай, ще се кача на „Монголия“, ще следя моя крадец до Индия и там, на английска земя, ще отида при него и ще го потупам по рамото със заповедта в ръка.

Агентът изрече това с леден тон, после се сбогува с консула и отиде в телеграфната служба. Оттам той изпрати на директора на полицията въпросната телеграма.

Четвърт час по-късно Фикс, с малка чанта в ръка, но с доста пари, се качи на борда на „Монголия“ и скоро бързият параход се понесе с пълна пара по водите на Червено море.

Глава 9. Червено море и Индийският океан са благосклонни към намеренията на Филиас Фог

Разстоянието между Суец и Аден е точно хиляда триста и десет мили и според договореното компанията отпуска на параходите си сто тридесет и осем часа, за да го изминат. „Монголия“ пореше вълните с пълна пара, така че да пристигне преди установеното време.

Повечето пътници, които се бяха качили в Бриндизи, пътуваха към Индия. Едни отиваха в Бомбай, други – в Калкута, но през Бомбай, тъй като, откакто влак прекосява Индийския полуостров, вече не е необходимо да се изминава двоен път и покрай нос Цейлон.

Сред пътниците на „Монголия“ имаше служители и офицери с различни чинове. Едните принадлежаха към британската армия, а други командваха местни войски от сипай²⁵. Всички те бяха скъпо платени дори и сега, когато правителството бе поело правата и задълженията на старата индийска компания: младши лейтенантите получаваха 7000 франка, ефрейторите – 60 000, а генералите – 100 000 франка²⁶.

Добре се живееше на борда на „Монголия“ сред тези чиновници, измежду които имаше и няколко млади англичани, които с милиони в джобовете отиваха да откриват търговски клонове в далечни страни. Домакинят касиер, довереният човек на компанията и равен по ранг на капитана, организираше пищно нещата. На закуската сутрин, на обяда в два часа, на следобедната закуска в пет и половина, на вечеря в осем масите се огъваха под тежестта на ястия от прясно месо и мезета, доставени от месарницата и приготвени в кухнята на парахода. На борда имаше и няколко дами, които сменяха тоалетите си по два пъти дневно. Имаше музика и танци, когато морето го позволяваше.

Но Червено море е доста непостоянно и често бурно, като всички тези дълги и тесни заливи. Когато духаше вятър откъм Азия или откъм Африка, дългият вретеновиден кораб с перка „Монголия“ биваше връхлитан странично и се клатеше ужасно. Тогава дамите изчезваха. Пианото замлъкваше. Секваха песни и танци. И въпреки бурята, въпреки

25. Сипай – индийски войник на служба в английската армия.

26. Заплатите на чиновниците са още по-високи. Обикновените асистенти, на най-долния ред в йерархията, получават 12 000 франка; съдиите – 60 000 франка; председателите на съда – 250 000 франка; губернаторите – 300 000 франка, и главният губернатор – над 600 000 франка.

вълнението параходът, движен от огромния си двигател, плаваше без закъснение към протока Баб ел Мандеб.

Какво правеше Филияс Фог през това време? Може би, притеснен и разтревожен, загрижено следеше променливите ветрове, които пречат на плаването на кораба, мощното вълнение, което може да повреди двигателя, и всички възможни аварии, които могат да отбият „Монголия“ в някое пристанище и да провалят пътуването му?

Нищо подобно. Или дори и да мислеше за тези възможности, по нищо не личеше. Това бе все така безстрастният и невъзмутим член на Реформаторския клуб, който не можеше да бъде изненадан от неочаквана случка или злополука. Той не изглеждаше по-развълнуван от бордовите хронометри. На палубата го виждаха рядко. Той не проявяваше особен интерес към Червено море, така богато на спомени, сцена на първите исторически събития на човечеството. Той никога не проявяваше интерес към любопитните градчета, пръснати по бреговете му, чийто живописен силует се открояваше понякога на хоризонта. Той дори не мислеше за опасностите на Арабския залив, за който древните историци Страбон, Ариен, Артемидор, Едриси винаги са говорили с ужас и през който мореплавателите по-рано са се осмелявали да преминават само след като са осветили пътуванията си с жертвоприношения.

Тогава какво правеше този особняк, затворен на „Монголия“? Той спазваше четирите си хранения за деня, без нито веднъж някое странично или надлъжно клатене да осуети тази отлично подредена програма. После играеше вист.

Да! И тук той срещна пристрастени колкото него другари за игра: един данъчен инспектор, който отиваше да работи в Гоа, един свещеник – преподобния Децимус Смит, който се връщаше в Бомбай, един бригаден генерал от английската армия, който се присъединяваше към корпуса си в Бенарес. Тези трима пътници бяха също толкова страстни любители на вист, колкото и господин Фог, и заедно играеха по цели часове, потънали в същото мълчание като него.

А на Паспарту изобщо не му влияеше морската болест. Той заемаше една каюта в предната част на кораба и също се хранеше добросъвестно. Категорично трябва да заявим, че това пътуване, при тези условия, вече бе започнало да му харесва. Той се примиряваше с положението. Добре хранен, добре настанен, той опознаваше света, но в себе си вярваше, че тази прищявка ще приключи в Бомбай.

На 10 октомври, един ден след заминаването от Суец, той с удоволствие срещна на палубата човека, с когото си бе говорил в Египет.

– Нали не се лъжа – каза той, като го заговори с най-любезната си усмивка, – че това сте вие, господинът, който така любезно ме разведе в Суец?

– И аз ви познах! – отговори детективът. – Вие сте прислужникът на онзи странен англичанин...

– Точно така, господин...?

– Фикс.

– Господин Фикс – повтори Паспарту. – Радвам се да ви видя на борда. Та закъде пътувате значи?

– За Бомбай, също като вас.

– Колко хубаво! Пропътували ли сте вече този път?

– Няколко пъти – отговори Фикс. – Аз съм агент на Полуостровната компания.

– Значи познавате Индия?

– Но... да... – отговори Фикс, който не желаше особено да се впуска в подробности.

– Интересно ли е в Индия?

– Много интересно! Джамии, минарета, храмове, факири, пагоди²⁷, тигри, змии, баядерки²⁸! Да се надяваме, ще имате време да разгледате страната?

– Надявам се, господин Фикс. Нали разбирате, че един здравомислещ човек не бива да прекара живота си, скачайки от кораб на влак и от влак на кораб под претекст, че обикаля света за осемдесет дни! Не. Цялото това търчане ще приключи в Бомбай, бъдете сигурен.

– А господин Фог добре ли е? – попита Фикс възможно най-спокойно.

– Много добре, господин Фикс. А и аз също. Ям като ламя. От морския въздух е.

– Никога не виждам господаря ви на палубата.

– Никога. Не е особено любознателен.

– Знаете ли, господин Паспарту, че зад това обикаляне на света за осемдесет дни може да се крие някоя тайна, дипломатическа мисия например!

– Боже мой, господин Фикс, нищо не знам, признавам, и изобщо не искам и да знам.

След тази среща Паспарту и Фикс често разговаряха. Полицейският

27. Пагода – будистки храм.

28. Баядерка – индийска танцьорка.

инспектор искаше да се сближи с прислужника на господин Фог. Това можеше да му е от полза. Ето защо той често го черпеше в бара на „Монголия“ с уиски или светла английска бира, които добродушният младеж не само приемаше непринудено, но дори отвръщаше с почерпка, за да не остане по-назад. Всъщност той мислеше, че този Фикс е съвсем почтен господин.

Параходът бързо напредваше. На 13-и се появи Мока²⁹, опасан от полуразрушени стени, над които се открояваха няколко зеленеещи финикови палми. Далеч в планините се простираха обширни кафеени полета. Паспарту бе очарован от факта, че може да види този прочут град, и дори си помисли, че с тези кръгообразни стени и разрушено укрепление прилича на огромна кафена чаша.

На следващата нощ „Монголия“ прекоси протока Баб ел Мандеб, чието арабско име означава „Врата на сълзите“, а на 14-и се отби в пристанището Стиймър пойнт, на северозапад от Аденския залив. Там трябваше да презареди с гориво.

Важен и сериозен е въпросът с презареждането на параходите на такива разстояния от производствените центрове. Само за Полуостровната компания годишният разход възлиза на двацет милиона франка. Затова се е наложило да бъдат построени складове на няколко пристанища и в тези далечни морета възлицата възлизат на осемдесет франка за тон.

„Монголия“ трябваше да остане четири часа в Стиймър пойнт, за да попълни запасите, защото до Бомбай оставаха още хиляда шестстотин и петдесет мили.

Но това забавяне в никакъв случай не можеше да наруши програмата на Филиас Фог. Беше предвидено. Всъщност вместо да пристигне в Аден на 15 октомври сутринта, „Монголия“ пристигаше на 14-и вечерта. А това бе аванс от петнадесет часа.

Господин Фог и прислужникът му слязоха на брега. Джентълменът искаше да завери паспорта си. Фикс незабелязано го последва. След като получи визата, Филиас Фог се върна на борда, за да довърши играта си.

Както обикновено Паспарту се пошла сред тази тълпа от сомалийци, индуси, персийци, евреи, араби, европейци, които съставляваха двадесет и пет хилядното население на Аден. Той се полюбува на

29. Град Мока е едно от най-големите пристанища на Йемен. На него е кръстен най-известният сорт кафе – мока.

укрепленията, които превръщаха този град в Гибралтар на Индийския океан, и на великолепните водохранилища, на които две хиляди години след инженерите на цар Соломон все още работеха английски инженери.

– Много интересно, много интересно! – казваше си Паспарту, докато се връщаше на борда. – Никак не е излишно да се пътува, ако човек иска да види нещо ново.

В шест часа вечерта „Монголия“ напусна Адения залив и скоро заплува в Индийския океан. Полагаха се сто шестдесет и осем часа, за да измине разстоянието от Аден до Бомбай. А и океанът бе спокоен. Духаше северозападен вятър. Платната дойдоха на помощ на парата.

Натовареният кораб се клатеше по-малко. Пътниците се появиха на палубата с нови тоалети. Песните и танците отново започнаха.

Пътуването протичаше при най-благоприятни условия. Паспарту бе очарован от любезния спътник, когото случайността му бе предоставила в лицето на Фикс.

В неделя, на 20 октомври, към обяд се появи индийският бряг. Два часа по-късно кормчията се изкачи на борда на „Монголия“. На хоризонта, далеч на небосклона, се очертаваха красиви възвишения. Скоро множеството палми, които скриват града, се очертаха съвсем ясно. Паракорабът навлезе в този залив, образуван от островите Салсета, Колаба, Елефанта, Тромбай, и в четири часа и половина спря на кея в Бомбай.

Филиас Фог приключваше тридесет и третата си партия за деня. Той и партньорът му, благодарение на смелата си игра, направиха тринадесет ръце и завършиха с възхитителен шлем³⁰.

„Монголия“ трябваше да пристигне в Бомбай на 22 октомври. А пристигна на 20-и. Така от самото тръгване от Лондон Филиас Фог печелеше два дни и той старателно ги вписа в графата за спечелено време.

30. Шлем (в бриджа) – смазваща победа.

Глава 10. Паспарту е много щастлив, че се е измъкнал само срещу една обувка

Няма човек, който да не знае, че Индия – този голям обърнат триъгълник, чиято основа сочи на север, а върхът – на юг – има площ от един милион и четиристотин квадратни мили³¹, която е населявана неравномерно от сто и осемдесет милиона души. Британското правителство доминира над една част от тази огромна страна. Има главен губернатор в Калкута, губернатори в Мадрас, в Бомбай, в Бенгалия и един помощник-губернатор в Агра.

Всъщност английската част на Индия се простира само върху площ от седемстотин хиляди квадратни мили, населявана от сто до сто и десет милиона жители. Този факт сам по себе си говори, че една още доста значителна част от територията се изплъзва от властта на кралицата. И дори при някои свирепи и непокорни раджи във вътрешността на страната, индийската независимост е все още абсолютна.

В периода от 1756-а, годината, в която англичаните за пръв път се настанили на територията на Мадрас³², до годината, в която избухна голямото въстание на сипаите, прочутата Индийска компания бе всемогъща. Тя постепенно си присвояваше различни провинции, откупени от раджите срещу ренти, които тя понякога плащаше, а понякога – не. Тя избираше главен губернатор и всички военни и цивилни служители. Но сега тя вече не съществува и английските владения на Индия принадлежат направо на короната.

Ето защо обликът, нравите, етническите деления на полуострова се променят всеки ден. Някога там се е пътувало с примитивни транспортни средства – пеш, на кон, с двуколка, с ръчни колички с едно колело, с носилки, на гърба на хората, с карети и т.н. Сега параходчетата прекосяват с голяма скорост водите на реките Инд и Ганг. Железницата прекосява Индия надлъж и нашир и Бомбай е само на три дни път от Калкута.

Пътят на железницата не следва права линия в Индия. По въздуха това разстояние е от хиляда до хиляда и сто мили, а на влаковете, движещи се със средна скорост, са им необходими по-малко от три дни. Но

31. Днес площта на Индия е точно 3 287 590 km² с население 1,065 млрд. души, данни от 2004 г.

32. Днес Ченаи – град в Азия, в Южна Индия, край Бенгалския залив, 4,3 млн. жители. Ченаи е основан през 1639 г.

това разстояние се увеличава с една трета поради отклонението, което железницата прави, за да отиде до Алахабад в северната част на полуострова.

Това е накратко маршрутът на „Голямата индийска полуостровна линия“. След като напусне Бомбай, прекосява Салсета, преминава на континента срещу Танах, прехвърля Западните Гати, на североизток достига до Бурхампур, пресича сравнително независимата територия на Бунделкунд, достига чак до Алахабад, завива на изток, среща се с Ганг при Бенарес, леко се отклонява и слиза на югоизток през Бърдиван и френския град Шандернагор и стига до Калкута.

В четири и половина вечерта пътниците на „Монголия“ слезоха в Бомбай, а влакът за Калкута заминаваше точно в осем часа.

Господин Фог се сбогува със съиграчите си, напусна парахода, нареди на прислужника си да направи някои покупки, изрично му напомни да е на гарата преди осем часа и с обичайния си равен ход, отмерващ крачките като махало на астрономически часовник, се отправи към паспортната служба.

Той изобщо не смяташе да разглежда забележителностите на Бомбай: нито общината, нито прекрасната библиотека, нито укрепленията, нито доковете, нито пазара за памук, нито базарите, нито джамиите, нито синагогите, нито арменските църкви, нито великолепната пагода „Малебар Хил“, над която се извисяваха две многогълни кули. Нямаше да разгледа и шедьоврите на Елефанта, нито тайнствените гробници, скрити в югоизточната част на залива, нито пещерите Канхери на остров Салсета – тези чудни останки от будистката архитектура!

Не! Нищо. Филиас Фог излезе от паспортната служба и спокойно се отправи към гарата и там си поръча вечеря. Измежду другите ястия управителят на хотела му препоръча и някаква гозба от „местен заек“, за която наговори куп хубави неща.

Филиас Фог прие гозбата и внимателно я вкуси. Въпреки силно подправения сос тя му се стори отвратителна. Той позвъни на управителя.

– Господине – каза му той, като го гледаше право в очите, – това заек ли е?

– Да, милорд – отвърна безочливо измамникът, – заек от джунглите.

– А случайно да е измяукал този заек, докато го колите?

– Да е измяукал? О! Милорд! Заек! Кълна ви се...

– Господин управител – прекъсна го хладно господин Фог, – не се

кълнет и запомнете следното: някога в Индия котките са били считани за свещени животни. Добри времена са били.

– За котките ли, господине?

– А може би и за пътниците!

След тази забележка господин Фог продължи спокойно да вечеря.

Малко след господин Фог агент Фикс също слезе от „Монголия“ и изтича при директора на полицията в Бомбай. Представи се, че е детектив, разкри мисията, с която е натоварен, и разясни ситуацията с предполагаемия извършител на кражбата. Получена ли е от Лондон заповед за задържането му?... Нищо не беше получено. Но всъщност заповедта бе тръгнала след Фог и нямаше как да е пристигнала.

Фикс се смути силно. Той поиска да получи от директора заповед за задържането на господин Фог. Директорът отказа. Кражбата засягаше лондонската полиция и единствено тя имаше законното право да издаде такава заповед. Тези строги принципи, това строго съблюдаване на законите напълно отговаря на английските нрави, които, що се отнася до личната свобода, не допускат никакво своеволие.

Фикс не настоя и разбра, че трябва да се примири и да чака заповедта. Но взе решение да не изпуска от очи тайнствения негодник през целия му престой в Бомбай. Той не се съмняваше, че Филиас Фог ще остане за известно време, а както добре знаем, така смяташе и Паспарту. Така че можеше да изчака идването на заповедта.

Но от последните заповеди, които Паспарту получи от господаря си на слизане от „Монголия“, той разбра, че и в Бомбай щеше да е като в Суец и в Париж, че пътуването няма да свърши тук, че ще продължи поне до Калкута, а може и по-далече. И той започна да се пита дали облогът на господин Фог не е напълно сериозен и дали злата участ няма да повлече и него – така силно зажаднял за спокоен живот – да обиколи света за осемдесет дни!

Докато чакаше да стане време, след като купи няколко ризи и чорапи, той се разхождаше по улиците на Бомбай. Много хора се бяха стекли тук и сред европейците от всички народности се забелязваха и персийци с островърхи шапки, сидни с четвъртити шапки, арменци с дълги роби, парси с черни митри. Имаше празник на парсите или гебрите, преки потомци на последователите на Заратустра³³, които са най-предприемчивите, най-цивилизованите, най-интелигентните, най-

33. Заратустра или Зороастър – легендарен пророк. Парсите са последователи на Заратустра, огнепоклонници, за които най-величественият символ на бога е Слънцето.

суровите от всички индуси. Това е племето на най-богатите днес местни търговци в Бомбай. На този ден имаха религиозен празник с процесии и увеселения, в които участваха танцьорки, облечени в розов тюл, обшит със злато и сребро. При звука на виолите и барабаните те се пускаха в чуден, но съвсем благоприличен танц.

Излишно е да казваме как Паспарту гледаше тези любопитни обичаи, как отвори широко очи и уши, за да вижда и чува по-добре, как беше зяпнал като най-новоизлюпения глупак, когото можем да си представим. За негово нещастие и за нещастие на господаря му, чието пътуване рискуваше да осуети, любопитството му го увлече повече от допустимото.

И наистина, след като погледа този карнавал на парсите, Паспарту се отправи към гарата, но на минаване покрай възхитителната пагода „Малебар Хил“ му хрумна злополучната идея да я посети.

Той не знаеше две неща: първо, че влизането в някои индийски пагоди е категорично забранено за християните, и второ, че и самите вярващи могат да влязат едва след като оставят обувките си пред вратата. Тук трябва да отбележим, че в стремежа си за здравомислеща политика английското правителство уважаваше и изискваше уважение дори и към най-незначителните подробности от религията на страната и строго наказваше всеки, който наруши правилата ѝ.

Паспарту, влязъл като зъл умисъл и като обикновен турист, се любуваше във вътрешността на „Малебар Хил“ на ослепителния блясък на браминската украса. Тогава изведнъж той бе повален върху свещените плочи. Трима свещеници с яростни погледи се нахвърлиха върху него, събуха му обувките и чорапите и започнаха силно да го удрят с освирепели викове.

Силният и пъргав французин бързо се изправи. С по един юмрук и един ритник той повали двама от съперниците си, които се оплетоха в дългите си раса. После се втурна да бяга с всичка сила и остави след себе си третия индус, който го бе подгонил, като насъскваше тълпата.

В осем без пет, само няколко минути преди заминаването на влака, Паспарту пристигна на гарата – без шапка, бос, без покупки, които бе изгубил в бъркотията.

Фикс беше там, на перона. Той бе проследил господин Фог до гарата и бе разбрал, че този мошеник ще напуска Бомбай. Той веднага реши да го придружи до Калкута, а и по-нататък, ако е необходимо. Паспарту не видя Фикс, който се бе скрил, но Фикс чу това, което Паспарту разказа на бързо на господаря си.

– Надявам се това повече да не ви се случва – отговори просто Фи-лиас Фог, докато заемаше мястото си в единия от вагоните на влака.

Горкият младеж, бос и напълно сломен, последва господаря си, без да каже нито дума повече.

Фикс щеше да се качи в отделен вагон, когато го осени една мисъл, която пък внезапно промени решението му да замине.

– Не, оставам – каза си той. – Престъпление, извършено на индийска територия... Падна в ръцете ми.

В този момент локомотивът изсвири силно и влакът потъна в нощта.

Глава 11. Филиас Фог купува превозно средство на баснословна цена

Влакът бе заминал по разписание. Имаше малко пътници, сред които няколко офицери, чиновници и търговци на опиум и индиго, чиято търговия ги зовеше в източната част на полуострова.

Паспарту беше в едно купе с господаря си. Срещу тях в ъгъла имаше и трети пътник.

Това бе бригадният генерал сър Франсис Кромарти – единият от партньорите на господин Фог по време на пътуването от Суец до Бомбай, който отиваше да се присъедини към войсковата си част, разквартирувана близо до Бенарес.

Сър Франсис Кромарти, висок, рус, на около петдесет години, се бе отличил по време на последното въстание на сипаите и съвсем заслужено го поставяха в категорията на местните жители. От най-ранна възраст той живееше в Индия и само няколко пъти се бе появявал в родината си. Генералът бе образован мъж, който би дал с удоволствие информация за обичаите, историята, устройството на индуската държава, ако Филиас Фог пожелаеше. Но джентълменът не питаше нищо. Той не пътуваше, той описваше окръжност. Той беше като леко тяло, което се движеше по определена орбита около земното кълбо, съгласно законите на механиката. В този момент преизчисляваше изминалите часове от тръгването си от Лондон и сигурно би потрил доволно ръце, ако излишните движения бяха част от природата му.

Сър Франсис Кромарти бе забелязал колко странен е спътникът му, въпреки че го бе наблюдавал само с карти в ръка и между два робера³⁴. Основателно бе да се запита дали под тази студена обвивка тупти човешко сърце, дали душата на Филиас Фог е чувствителна към красотите на природата, към духовните пориви. От всички странни хора, които бригадният генерал бе срещал, никой не можеше да се сравни с това произведение на точните науки.

Филиас Фог изобщо не беше скрил от сър Франсис Кромарти намерението си да обиколи света и при какви условия. Бригадният генерал не видя в този облог нищо друго освен безполезна ексцентричност, на която липсва и облагата, която би трябвало да ръководи всяко разумно

34. Робер е термин от играта на карти, където игрите се делят на робери. Ако първите две игри на робера са спечелени от един отбор, трета игра не се играе.

същество. Това пътуване на странния джентълмен щеше да приключи без никаква полза както за него, така и за другите.

Един час след като напусна Бомбай, влакът, преминал виадуктите³⁵, бе прекосил остров Салсета и навлизаше в континента. На гара Калиан той подмина разклонението, което, през Кандалах и Пунах, води надолу към югоизточната част на Инд, и се отправи към гара Пауел. Оттам пое през силно разклонените Западни Гати – планински вериги от базалтови пластове, чиито най-високи върхове бяха покрити с гъста растителност.

От време на време сър Франсис Кромарти и Филиас Фог разменяха по някоя дума и в този момент бригадният генерал, с цел да подхване отново иначе замиращия разговор, каза:

– Преди няколко години, господин Фог, на това място щяхте да закъснеете, което пък от своя страна вероятно би осуетило пътуването ви.

– Защо, сър Франсис?

– Защото железницата спираше в подножието на планините и до гара Кандалах, разположена на противоположния склон, се пътуваше с носилка или на гърба на пони.

– Това закъснение изобщо не би нарушило програмата ми – отговори господин Фог. – Аз съм предвидил вероятните пречки.

– И все пак, господин Фог – поде бригадният генерал, – можехте да си навлечете много неприятности с приключението на този младеж.

Паспарту беше завил краката си в одеяло и така дълбоко спеше, че и насън дори не си помисли, че говорят за него.

– Английското правителство е изключително строго, и то с право, към подобни нарушения – подхвана пак сър Франсис Кромарти. – То държи преди всичко да се зачитат религиозните обичаи на индусите и ако вашият прислужник беше заловен...

– Е, добре, ако беше заловен, сър Франсис – отговори господин Фог, – щяха да го осъдят, щеше да понесе наказанието си и после спокойно щеше да се върне в Европа. Не виждам как това може да забави неговия господар!

Тук разговорът отново прекъсна. През нощта влакът премина Гатите, мина през Насик и на другия ден, на 21 октомври, пътуваше сред относително равнинна местност, която беше от територията на Кандеиш. Малки селища бяха осяели добре обработеното поле. Над тях се издигаха минарето на пагодата вместо камбанариите на европейската църква.

35. Виадукт е многоотворен мост с високи опори, прекаран над ниска местност (дол, долина), гара, селище. Виадуктите са предимно дъгови. Известни са още от Древния Рим.

Множество малки реки, повечето от които притоци на Годавери, напояваха тази плодородна местност.

Паспарту гледаше, вече буден, и не можеше да повярва, че прекосява страната на индусите с влак на Полуостровната компания. Това му се струваше невероятно. А всъщност беше съвсем реално. Локомотивът, управляван от английски машинист и захранван с английски каменни въглища, хвърляше пушек към памуковите, кафеените, мускатовите, карамфиловите плантации и плантациите с червен пипер. Парата се виеше спираловидно около групи палми, измежду които се мяркаха живописни малки къщички, няколко запуснати манастира и чудни храмове, които обогатяваха пищната украса на индийската архитектура. После, докдето поглед стига, се простираха огромни площи, джунгли, където не липсваха нито змии, нито тигри, плашени от свиренето на влака, и гори, процепени от железопътната линия, все още обитавани от слонове, които замислено гледат как бясно преминава влакът.

Тази сутрин, след напускането на гара Малигом, пътниците прекосяваха тази зловеща територия, която често бе окървявявана от последователите на богинята Кали³⁶. Недалеч оттук се издигаше Елора³⁷ с възхитителните ѝ пагоди, наблизо беше и прочутият Аурангабад – столица на свирепия Ауеренг-Зеб. Сега това бе просто главен град на една от провинциите, откъснати от кралството на Низам. Именно в тази област господстваше Ферингеа, вожд на тхугите, крал на Удушвачите. Тези убийци, обединени в неуловимо братство, удушваха в чест на богинята на смъртта жертви от всички възрасти, без да проливат и капка кръв. Такова време беше, че нямаше претърсено място, където да не бъде открит труп. Английското правителство успя да предотврати тези убийства значително, но ужасяващото братство все още съществуваше и действаше.

В дванадесет и половина влакът спря на гара Бурхампур и там Паспарту успя да се снабди на изключително висока цена с чифт чехли, украсени с изкуствени перли, които той obu с явно доволство.

Пътниците обядваха набързо и поеха отново към гара Асургур. Известно време линията следваше Тапти – малка рекичка, която се влива в

36. Индуистко женско божество, чернолика, свирепа на вид. Особено почитана в Бенгал. Култът ѝ, свързан в миналото с кръвави жертвоприношения, е в основата на редица секти.

37. Село в Западна Индия, близо до гр. Аурангабад. Място на религиозни поклонения. 34 скални будистки, брахмански и джайнистки храмове; огромен храм „Кайласанатха“, изсечен в монолитна скала (VIII в.) с барелефи и статуи. Пещерните храмове са включени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО.

залива Камбе, близо до Сурат.

Сега му е времето да кажем какви мисли заемаха съзнанието на Паспарту. До пристигането си в Бомбай той бе вярвал и можеше да вярва, че всичко ще приключи там. Но сега, когато с пълна пара прекосяваше Индия, бе настъпил обрат в мислите му. Истинската му природа бързо се обади. Той преоткри фантазьорските си идеи от юношеството, вземаше насериозно облога на господаря си, вярваше в истинността му и следователно в това околосветско пътешествие за време, което не биваше да се надхвърля. Той дори вече се безпокоеше за възможните закъснения и произшествия, които можеха да ги сполетят по пътя. Чувстваше се заинтересован по някакъв начин и изтръпваше при мисълта, че можеше да провали всичко предишната вечер с непростимата си заплеснатост. Той не беше толкова флегматичен като Фог, но беше много по-неспокоен. Изчисляваше и преизчисляваше изминалите дни, проклинаше престоите на влака, обвиняваше го, че е бавен, и укоряваше господин Фог, че не е обещал награда на машиниста. Горкият младеж не знаеше, че това, което е възможно за един параход, не е възможно за влака, тъй като скоростта му е пределна.

Вечерта влакът навлезе в проходите на планините, които разделят територията на Кандеиш от тази на Бунделкунд.

На следващия ден, 22 октомври, сър Франсис Кромарти попита Паспарту колко е часът. След като погледна часовника си, той отговори, че е три часа сутринта. И наистина, този прочут часовник, сверен според Гринуичкия меридиан, който се намираще на седемдесет и седем градуса западно, би следвало да закъснява и в действителност закъсняваше с четири часа.

Сър Франсис Кромарти коригира часа, който Паспарту му беше казал, също както го бе направил и Фикс. Той се опита да го убеди, че трябва да го сверява при всеки нов меридиан и че тъй като се движи постоянно на изток, т.е. пред слънцето, дните стават по-къси с четири минути при всеки изминат градус. Но напразно. Дали упоритият младеж разбра, или не, обяснението на бригадният генерал – не стана ясно, но той се заинати и не пожела да превърти часовника си напред и го остави да върви по лондонско време. Всъщност това беше невинна привичка, която не вредеше никому.

В осем часа сутринта, на петнадесет мили преди гара Ротал, влакът спря сред обширна поляна, оградена от няколко къщички и работнически колиби. Кондукторът на влака мина край вагоните и каза:

– Пътниците слизат тук.

Филиас Фог погледна сър Франсис Кромарти, който очевидно нищо не разбираше от това спиране сред гора от тамаринди и храсталаци.

Паспарту, не по-малко изненадан, се втурна навън, върна се почти веднага и извика:

- Господине, няма вече линия!
- Какво искате да кажете? – попита сър Франсис Кромарти.
- Искам да кажа, че влакът спира тук.

Бригадният генерал веднага слезе от вагона. Филиас Фог го последва, без да бърза. И двамата се обърнаха към кондуктора:

- Къде сме? – попита сър Франсис Кромарти.
- В село Колби – отговори той.
- Тук ли ще спрем?
- Разбира се. Линията още не е довършена...
- Какво? Не е довършена?

– Не! Има още един участък от петдесетина мили оттук до Алахабад, където линията продължава.

- Но вестниците разгласиха, че е открита цялата линия!
- Какво искате, господин генерал, вестниците са излъгали.

– А вие давате билети от Бомбай до Калкута! – поде сър Франсис Кромарти, който започваше да се разгорещява.

– Така е – отговори кондукторът, – но пътниците знаят, че трябва сами да се превозят от Колби до Алахабад.

Сър Франсис Кромарти беше бесен. Паспарту на драго сърце би смазал от бой кондуктора, който не беше виновен, но все пак... Той не смееше да погледне господаря си.

– Сър Франсис – каза господин Фог, – ако искате, ще измислим някакъв начин да стигнем до Алахабад.

– Господин Фог, тук става въпрос за закъснение, което вреди напълно на вашите интереси.

- Не, сър Франсис, това беше предвидено.
- Какво! Вие сте знаели, че линията...

– Ни най-малко, но знаех, че някакво препятствие рано или късно ще се появи по пътя ми. Всъщност нищо не е провалено. Имам два дни аванс. Има параход, който тръгва от Калкута към Хонконг на 25-и на обяд. Сега сме едва 22-и и ще пристигнем в Калкута навреме.

Нямаше какво повече да се каже след толкова уверен отговор.

Наистина строителните работи по изграждането на линията приключваха тук. Вестниците са като някои часовници, които имат склонност да избързват, и предварително бяха обявили довършването на

линията. На повечето пътници им беше известно, че линията прекъсва, и на слизане от влака те се бяха сдобили с всевъзможни превозни средства, които градът предлагаше – колички на четири колела; или колички, теглени от зебу – животни, приличащи на волове, но с гърбици; пътнически колички, приличащи на подвижни пагоди, носилки, понита и т.н.

Ето защо господин Фог и сър Франсис Кромарти се върнаха от града, без да намерят нищо.

– Ще отида дотам пеш – каза Филиас Фог.

Паспарту, който в този момент се приближаваше към господаря си, направи многозначителна физиономия, като погледна прекрасните си, но неподходящи чехли. За щастие и той беше намерил нещо и като се поколеба за миг, каза:

– Господине, мисля, че открих превозно средство.

– Какво е то?

– Слон! Слон, който принадлежи на един индиец, който живее на сто крачки отук.

– Хайде да видим този слон – отговори господин Фог.

Пет минути по-късно Филиас Фог, сър Франсис Кромарти и Паспарту пристигнаха пред една колиба, до която имаше заградено от висока дъсчена ограда място. В колибата имаше индиец, а в заграденото място – слон. По тяхно искане индиецът въведе господин Фог и двамата му придружители в заграденото място.

Там видяха едно полуопитомено животно, отглеждано от собственика си не за работа, а за борба. За тази цел той беше започнал да променя кроткия му по природа характер, така че постепенно да го доведе до състояние на най-силна ярост, която индусите наричат „мъч“, и то, като го хранеше в продължение на три месеца само със захар и масло. Макар и да изглежда, че този начин не може да доведе до такива резултати, всъщност е използван успешно от дресьорите. За радост на господин Фог слонът току-що беше поставен на този режим и състоянието на „мъч“ още не се бе проявило.

Киуни – така се казваше животното – можеше като всички себеподобни да върви продължително време и при липса на друго превозно средство Филиас Фог реши да се възползва от него.

Но слоновете в Индия бяха започнали да оредяват и струваха скъпо. Мъжките, които единствено са подходящи за циркови борби, са изключително търсени. Тези животни се размножават рядко, когато са опитомявани. Така че човек може да си набави слон само с лов. Ето защо те са обект на специални грижи и когато господин Фог попита индицеца

дали иска да му заеме слона си, той рязко отказа.

Фокс настоя и предложи за животното изключителната цена от десет лири (250 франка) на час. Отказ. Двадесет лири? Пак отказ. Четиридесет лири? И пак отказ. Паспарту подскачаше при всяко повишаване на цената. Но индиецът не се оставяше да бъде примамен.

А сумата бе доста голяма. Ако приемем, че на слона ще са необходими петнадесет часа, за да стигне в Алахабад, той щеше да донесе на собственика си шестстотин лири (15 000 франка).

Тогава Филиас Фог, без да се разгорещява, предложи на индиеца да купи животното. Първо му предложи хиляда лири (25 000 франка).

Индиецът не искаше да го продава! А може би мошеникът надушваше вече голяма печалба.

Сър Франсис Кромарти дръпна господин Фог настрани и го посъветва да помисли, преди да продължи нататък. Филиас Фог отговори на спътника си, че обикновено няма навика да действа, без да мисли, че става дума за облог за двадесет хиляди лири, че този слон му е необходим и че дори, ако трябва, ще плати двадесет пъти цената му, но ще има този слон.

Господин Фог се върна отново при индиеца, чиито малки очи алчно проблясваха и показваха, че за него нещата опират само и единствено до пари. Филиас Фог предложи последователно хиляда и двеста лири, после хиляда и петстотин, после хиляда и осемстотин, после две хиляди (50 000 франка). Паспарту, чиито страни обикновено руменееха, сега бе пребледнял от вълнение.

На две хиляди лири индиецът се предаде.

– Кълна се в чехлите си – извика Паспарту, – ето как се покачва цената на слонското месо!

След като сделката вече беше сключена, остана само да се намери водач. Това се оказа по-лесно. Един младеж с интелигентно лице от племето парси предложи услугите си. Господин Фог прие и му обеща голямо възнаграждение, а това само можеше да удвои интелигентността му.

Слонът бе доведен и подготвен за тръгване веднага. Младежът беше отличен водач на слонове. Той покри гърба на слона с някакво парче и от двете страни на хълбоците му постави два доста неудобни самара.

Филиас Фог плати на индиеца в банкноти, които извади от прословутата чанта. Сякаш изтръгваше парите от сърцето на Паспарту. След това господин Фог предложи на сър Франсис Кромарти да го превози до гарата на Алахабад. Бригадният генерал прие. Един пътник повече не можеше да умори огромното животно.

В село Колби купиха храна. Сър Франсис Кромарти се настани на единия самар. Филиас Фог зае другия. Паспарту възседна слона и се настани върху покривката между господаря си и бригадният генерал. Младежът се качи на врата на слона и в девет часа животното напусна селцето и пое напъряко през гъстата гора от латания³⁸.

38. Латания – вид палма.

Глава 12. Пътуването на Филиас Фог и неговите спътници в индийските гори и какво последва от това

За да скъси разстоянието, водачът остави от дясната си страна трасето на железопътната линия, по която все още се работеше. Това трасе беше отклонявано от постоянните разклонения на планината Виндия и не следваше най-краткия път, който устройваше Филиас Фог. Младежът беше свикнал с пътищата и пътеките в района и твърдеше, че може да съкрати двадесетина мили, ако мине през гората, и те му се довериха.

Филиас Фог и сър Франсис Кромарти, потънали почти до шия в сармарите, бяха силно разгърсвани от резкия ход на слона, чийто водач го подтикваше да се движи бързо. Но те понасяха това положение с типичната британска сдържаност, почти не разговаряха и едва се виждаха един друг.

Паспарту, прикован на гърба и директно изложен на ударите от неравния ход на животното, се старееше по препоръка на господаря си да не попадне езикът му между зъбите, тъй като щеше да бъде веднага отхапан. Добродушният младеж политаше ту към врата на слона, ту към задницата му, пазеше равновесие като клоун на трамплин. Но той се шегуваше, смееше се на подскоците и от време на време изваждаше от чантата си парченце захар, което умният Киуни вземаше с хобота си, без и за миг дори да прекъсва хода си.

След два часа водачът спря слона и му даде един час почивка. Животното погълна лакомо околните клонки и храсти, след като утоли жаждата си в близкото блато. Сър Франсис Кромарти не възразяваше срещу тази почивка. Той бе съсипан. Господин Фог изглеждаше така бодр, сякаш сега става от леглото си.

– Този човек е от желязо! – каза бригадният генерал с възхита.

– От ковано желязо! – отговори Паспарту, който се зае да пригответи набързо обяд.

Точно на обяд водачът даде сигнал за тръгване. Скоро местността придоби съвсем див вид. След високите гори следваха сечища на тамаринди и малко палми, а после – обширни безводни равнини, осеяни със сухи храсти и големи сиенитни камъни. Цялата тази област на горен Бунделкунд, малко посещавана от пътници, е обитавана от фанатично

население, привикнало към най-страшните обреди на индуската религия. Английското господство не можа да се наложи навсякъде в тази област, подчинена на раджите. Тя бе закътана в най-непристъпните уединени части на Виндия.

Няколко пъти видяха банди от освирепели индийци, които обезумяваха от бързия ход на четириногото животно. Парсиецът ги избягваше, доколкото е възможно, като настояваше, че срещите с тях са неприятни. През този ден видяха малко животни – само няколко маймуни, които се разбягваха с хиляди подскоци и гримаси и които силно забавляваха Паспарту.

Една мисъл сред многото други безпокоеше този младеж. Какво щеше да прави господин Фог със слона, когато пристигне на гарата в Алахабад? Щеше да го вземе с него? Невъзможно! Цената за превоза, добавена към цената, която беше заплатил за него, щеше да разори господаря му. Дали да го продаде, или да го пусне на свобода? Това благородно животно заслужаваше уважение. Ако по някаква случайност господин Фог го подари на него, на Паспарту, той щеше много да се смути. Тези мисли постоянно го занимаваха.

В осем часа вечерта пътниците преминаха главната верига от хълмове на Виндия и спряха за почивка в подножието на северния склон в една порутена хижа.

През този ден бяха изминали около двадесет и пет мили, а имаше още толкова до гарата в Алахабад.

Нощта бе студена. В хижата парсиецът запали огън от сухи клонки, чиято топлина зарадва всички. Вечерята се състоеше от закупените в Колби провизии. Пътниците, смазани и пребити от път, едва хапнаха по нещо. Разговорът, който започна от няколко откъслечни изречения, скоро беше заместен от шумно похъркване. Водачът остана до Куини, който бе заспал прав, опрян на ствола на едно огромно дърво.

Нощта мина без произшествия. Тишината беше нарушавана единствено от рева на гепарди и пантери, примесван от пронизителните крясъци на маймуните. Но хищниците се задоволиха само с рев и не проявиха никаква враждебност към обитателите на хижата. Сър Франсис Кромарти спеше дълбоко като храбър воин, смазан от умора. Паспарту спеше неспокойно и насън отново преживя случилото се през деня. А господин Фог спеше така спокойно, сякаш се намираше не другаде, а в къщата си на „Савил роу“.

В шест сутринта поеха отново. Водачът се надяваше, че ще пристигнат на гарата в Алахабад същата вечер. Така господин Фог щеше да

изгуби само част от четиридесетте и осем часа, които беше спестил от началото на пътуването.

Спуснаха се и по последните склонове на Виндия. Киуни бе подновил бързия си ход. Към обяд водачът заобиколи селището Каленгер, разположено на Кани, един от притоците на Ганг. Той пак избягваше оживените места, като се чувстваше по-сигурен в тези пусти полета, които отбелязват първите снишавания на басейна на голямата река. Гара Алахабад беше само на дванадесет мили североизточно. Починаха си малко сред една горичка от бананови дървета, чиито плодове, полезни като хляба и „вкусни като крем“, както казват пътниците, много им харесаха.

В два часа водачът навлезе в една гъста гора, която се простираше върху няколко мили. Той предпочиташе да пътува така – под прикритието на гората. До този момент не бяха имали неприятности и, изглежда, пътуването щеше да приключи без произшествия. Тогава слонът, видимо обезпокоен, спря внезапно.

Беше четири часът.

– Какво има? – попита сър Франсис Кромарти, който надигна глава над седлото.

– Не знам, господин офицер – отговори парсиецът, като се заслуша в някакъв неясен шум, идващ откъм гъстия клонак.

Малко след това шумът стана по-отчетлив. Сякаш бе някаква мелодия от все още доста далечни човешки гласове и медни инструменти.

Паспарту беше нащрек. Господин Фог чакаше търпеливо и безмълвно.

Парсиецът скочи на земята, завърза животното към едно дърво и се шумугна в най-гъстата част на сечището. След няколко минути се върна и каза:

– Шествие на брамини³⁹, които идват от тази страна. Ако е възможно, по-добре е да не ни видят.

Водачът отвърза слона и го отведе в един гъсталак и посъветва пътниците да не слизат на земята. Самият той беше готов да се качи бързо на животното, ако стане наложително да бягат. Но той мислеше, че групата вярващи ще мине, без да ги забележи, тъй като гъсталакът ги скриваше напълно.

Шумът от гласове и инструменти приближаваше. Монотонни песни се смесваха със звука на барабани и чинели. Скоро предната част на шествието се появи изпод дърветата на около петдесетина крачки от

39. Брамин – член на свещеническа каста в Индия.

мястото, където стояха господин Фог и неговите спътници. Те лесно различаваха през клоните интересните участници в този религиозен обред.

Най-отпред вървяха свещениците, с митри и дълги, пъстри роби. Те бяха наобиколени от мъже, жени и деца, които изпълняваха погребална, провлачена песен, накъсвана от равномерните удари на барабаните и чинелите. Зад тях, върху една кола с големи колела, чиито спици и джанти изобразяваха преплитане на змии, се появи уродлива статуя, придвижвана от две двойки богато накичени зебу. Тази статуя имаше четири ръце, оцветено в тъмночервено тяло, обезумял поглед, разчорлени коси, увиснал език и оцветени с къна и бетел⁴⁰ устни. На врата си носеше гердан от черепи, а на хълбоците – колан от отрязани ръце. Тя стоеше права върху паднал гигант без глава.

Сър Франсис Кромарти разпозна тази статуя.

– Богинята Кали – промълви той – богинята на любовта и на смъртта.

– На смъртта – да, но на любовта – в никакъв случай! – каза Паспарту. – Отвратителна жена!

Парсиецът му даде знак да мълчи.

Около статуята ръкомахаха, движеха се бясно и се гърчеха група стари факири, изрисувани на черти с охра, покрити с кръстовидни разреза, от които капеше кръв. Полудели глупаци, които по време на големите индуски обреди се хвърлят под колелата на колесницата на Джагернат.

Зад тях няколко брамини в пищни ориенталски одежди влачеха една жена, която едва се държеше. Тази жена беше млада, бяла като европейка. Главата ѝ, шията ѝ, раменете ѝ, ръцете ѝ, дланите ѝ, глезените ѝ едва понасяха тежестта на всички украшения, колиета, гривни, обеци и пръстени. Извезана със злато и покрита с тънък муселин туника очертаваше тялото ѝ.

Зад тази млада жена – жесток контраст за очите – вървяха пазачи с голи саби на колана и дълги пистолети с издълбани фигури. Те носеха един труп на носилка.

Това беше тялото на старец, облечен в богатите дрехи на раджа, и носещ, както докато е бил жив, тюрбан, обшит с перли, изтъкана от коприна и злато роба, колан от обсипан с диаманти кашмир и великолепни оръжия на индийски владетел.

40. Бетел – вид индийско пиперово дръвче.

На края на шествието вървяха музиканти и защитен отряд от фанатици, чиито крясъци понякога заглушаваха мощния звук на инструментите.

Сър Франсис Кромарти гледаше цялото това тържество видимо силно натъжен и като се обърна към водача, каза:

– Сати⁴¹!

Парсиецът кимна утвърдително и постави пръст на устните си. Дългото шествие премина бавно под дърветата и скоро и последните редици потънаха в гората.

Песните полека утихнаха. Чуха се още няколко далечни вика и накрая след цялата тази врява се възцари дълбока тишина.

Филиас Фог бе чул тази дума, изречена от сър Франсис Кромарти, и веднага след като шествието премина, той попита:

– Какво е сати?

– Сати, господин Фог – отговори бригадният генерал, – е човешко жертвоприношение, но доброволно. Тази жена, която току-що видяхте, ще бъде изгорена утре в ранни зори.

– Ах! Нещастници такива! – извика Паспарту, който не можа да съдържи възмущението си.

– А трупът? – попита господин Фог.

– Това е трупът на владетеля, нейния съпруг – отговори водачът. – Независим раджа на Бунделкунд.

– Но как – поде отново Филиас Фог, без гласът му да издава и най-леко вълнение – тези варварски обичаи съществуват все още в Индия и англичаните не са могли да ги изкоренят?

– В по-голямата част на Индия – отговори сър Франсис Кромарти – тези жертвоприношения вече не се изпълняват, но нямаме никакво влияние върху тези диви области и особено върху територията на Бунделкунд. По северните склонове на Виндия все още постоянно стават убийства и грабежи.

– Горката! – мълвеше Паспарту. – Да бъде изгорена жива!

– Да – поде бригадният генерал – изгорена. А в противен случай нямате представа до какво окаяно положение ще бъде доведена от близките си. Ще ѝ обръснат косите, ще я хранят само с шепа ориз, ще я отблъснат, ще бъде считана за нечисто създание и ще умре в някой ъгъл като краставо куче. Ето защо мисълта за подобно ужасяващо съществуване тласка тези нещастници към това мъчение много повече, отколкото

41. Сати – обичай, при който се изгаря вдовицата на починалия мъж.

религиозният фанатизъм. Понякога обаче жертвоприношението е наистина доброволно и е необходима енергичната намеса на властта, за да го предотврати. Ето например, преди няколко години аз живеях в Бомбай. Тогава една млада вдовица поиска от губернатора разрешение да бъде изгорена със своя съпруг. Както се досещате, губернаторът отказа. Тогава вдовицата напусна града, приюти се при един независим раджа и там се принесе в жертва.

Докато слушаше разказа на бригадния генерал, водачът поклащаше глава, а след като свърши, каза:

– Утрешното жертвоприношение не е доброволно – каза той.

– Откъде знаете?

– Това е история, която всеки в Бунделкунд знае – отговори водачът.

– Но тази злощастница очевидно не оказваше никаква съпротива – отбеляза сър Франсис Кромарти.

– Дължи се на това, че е упоена с дим от индийски коноп и опиум.

– Но къде я водят?

– В пагодата на Пиладжи, на две мили оттук. Там ще прекара нощта, докато стане време за жертвоприношението.

– А това жертвоприношение кога ще стане?

– Утре, рано призори.

След този отговор водачът изведе слона от гъсталака и се покачи на врата на животното. Но точно когато се канеше да му подсвирне и да го подкара, господин Фог го спря и се обърна към сър Франсис Кромарти:

– А ако спасим тази жена? – каза той.

– Да спасим тази жена, господин Фог!... – извика бригадният генерал.

– Имам още дванадесет часа. Мога да ги посветя на това.

– Я виж ти! Вие сте добър човек! – каза сър Франсис Кромарти.

– Понякога – отговори просто Филиас Фог. – Когато имам време.

Глава 13. Паспарту доказва за пореден път, че щастието се усмихва на смелите

Планът беше смел, изпълнен с трудности и може би неосъществим. Господин Фог щеше да рискува живота си или поне свободата си и следователно успеха на неговите намерения, но не се поколеба. Всъщност в лицето на сър Франсис Кромарти той откри решителен съюзник.

Паспарту бе готов и бе на тяхно разположение. Идеята на неговия господар го въодушевяваше. Той усещаше добро сърце под тази ледена обвивка. Започваше да обича Филиас Фог.

Оставаше водачът. На чия страна щеше да е в тази история? Нямаше ли да застане на страната на индусите? Ако не можеха да разчитат на помощта му, то поне трябваше да се уверят, че няма да им пречи.

Сър Франсис Кромарти му постави открито въпроса.

– Господин генерал – отговори водачът, – аз съм парсиец, а тази жена е парсийка. Разчитайте на мен.

– Добре, водачо – отговори господин Фог.

– Все пак имайте предвид – поде парсиецът, – че рискуваме не само живота си, но и да бъдем подложени на ужасни мъчения, ако бъдем заловени. Затова помислете добре.

– Вече помислих – отговори господин Фог. – Мисля, че трябва да изчакаме нощта и тогава да действваме.

– И аз така мисля – отговори водачът.

Храбрият индус разказа някои подробности за жертвата. Това била прочута красавица от парсийски произход, дъщеря на богати търговци от Бомбай. В този град тя получила английско възпитание и по обноски и образование заприличала съвсем на европейка. Казвала се Ауда. Останала сираче, тя била омъжена против волята ѝ за този стар раджа на Бунделкунд. След три месеца овдовяла. Тъй като знаела каква съдба я очаква, тя избягала, но веднага била заловена. Роднините на раджата, които имали интерес от смъртта ѝ, я обрекли на това наказание, от което тя очевидно не можела да се измъкне.

Този разказ само подсили решителността на господин Фог и на неговите спътници във великодушното им начинание. Решиха пазачът да поведе слона към пагодата на Пиджали и да се приближи до нея колкото е възможно.

Половин час по-късно те спряха в едно сечище, на около петстотин

крачки от пагодата, която още не се виждаше. Но воят на фанатиците се чуваше ясно.

Обсъдиха начините, по които могат да достигнат до жертвата. Водачът познаваше тази пагода, в която твърдеше, че е затворена младата жена. Можеше ли да се проникне в нея през някоя от вратите, когато цялата група потъне в пиянски сън, или трябваше да се издълбае дупка в някоя от стените? Това можеше да се реши едва когато му дойде времето и на самото място. Това, което беше сигурно, бе, че трябваше да я отвлечат тази нощ, а не на сутринта, когато я поведат към кладата. В онзи момент ничия човешка намеса не можеше да я спаси.

Господин Фог и спътниците му зачакаха падането на нощта. Веднага щом се смрачи, към шест часа вечерта, те решиха да проучат мястото около пагодата. И последните крясъци на факирите утихваха вече. Според обичая тези индийци трябваше да са потънали в дълбокия пиянски сън от ханг – течен опиум, примесен с отвара от индийски коноп, и може би щяха да могат да се промъкнат между тях до храма.

Парсиецът, следван от господин Фог, сър Франсис Кромарти и Паспарту, напредваше безшумно в гората. След десет минути пълзене по клоните те стигнаха до брега на една речичка и там под светлината на железните факли, в които гореше борова смола, те забелязаха купчина дърва. Това беше кладата, направена от ценно санталово дърво и вече напоена с благоуханни масла. В горната ѝ част бе положено балсамираното тяло на раджата, което трябваше да бъде изгорено заедно с вдовицата. На стотина крачки от кладата се издигаше пагодата, чиито минарета стърчаха в мрака сред върховете на дърветата.

– Елате! – каза тихо водачът.

И двойно по-предпазливо, следван от спътниците си, той тихо се промъкна през високите треви.

Тишината бе нарушавана единствено от ветреца в клоните на дърветата. Скоро водачът спря в края на една поляна. Запалена борина осветяваше мястото. Земята бе покрита със заспали хора, сковани от пиянството. Човек би казал, че това е бойно поле, осяяно с мъртъвци. Мъже, жени, деца се смесваха безразборно. Тук-там хъркаха пияници.

На заден план, между дърветата, смътно се очертаваше храмът на Пиджали. Но за голямо разочарование на водача пазачите на раджата, осветявани от димящи факли, пазеха вратата и се разхождаха с голи саби. Вероятно и свещениците бяха вътре.

Парсиецът не продължи. Той разбра, че е невъзможно да влезе в храма, и поведе обратно спътниците си.

Господин Фог и сър Франсис Кромарти също бяха разбрали, че тук не можеха да направят нищо. Те спряха и започнаха да се съвещават тихо.

– Да изчакаме – каза генералът – едва осем часът е и е възможно и тези пазачи да заспят.

– Възможно е наистина – отговори парсиецът.

Филиас Фог и спътниците му се разположиха под едно дърво и зачакаха.

Времето сякаш бе спряло. От време на време водачът ги оставяше и отиваше в гората, за да наблюдава. Пазачите на раджата все още бяха под светлината на факлите, а през прозорците на пагодата се процеждаше смътна светлина.

Така чакаха до полунощ. Положението не се промени. Все така охраняваха пагодата отвън. Очевидно не можеше да се разчита, че пазачите ще заспят. Те вероятно не се бяха упоили с ханг. Трябваше да се действа по друг начин и да се проникне през отвор, направен в стените на пагодата. Оставаше да разберат дали свещениците бдят така старателно край жертвата, както и пазачите на входа на храма.

След няколко последни думи водачът каза, че е готов да тръгне. Господин Фог, сър Франсис и Паспарту го последваха. Те доста заобиколиха, за да стигнат до задната страна на пагодата.

Към дванадесет и половина приближиха стените, без да срещнат никого. От тази страна нямаше охрана, но и нямаше врати и прозорци.

Нощта беше тъмна. Луната, в последната си четвърт, едва се виждаше на хоризонта, забулен с тежки облаци. Високите дървета още повече подсилваха тъмнината.

Но не беше достатъчно, че са достигнали до стените. Трябваше да пробият и дупка. За тази цел Филиас Фог и спътниците му разполагаха само с джобните си ножчета. За щастие стените на храма бяха изградени от някаква смес от тухли и дърво, която лесно се рушеше. След махането на първата тухла останалите лесно поддаваха.

Работеха, без да вдигат шум. И парсиецът, и Паспарту се опитваха да отворят дупка, широка поне две стъпки.

Работата напредваше, когато от вътрешността на храма се чу вик, последван на мига от други викове отвън. Паспарту и водачът спряха работата си. Дали ги бяха усетили? Дадена ли беше тревога? И най-елементарната предпазливост им налагаше да се отдръпнат. Това направиха едновременно с тях и Филиас Фог, и сър Франсис Кромарти. Те отново се скриха под дърветата и зачакаха тревогата, ако беше дадена

такава, да отmine. Бяха готови веднага след това да продължат работата си.

Но за зла участ пазачите се появиха при задната страна и застанаха така, че нямаше никакъв шанс да се приближат повече.

Неописуемо бе разочарованието на четиримата мъже, чиято работа беше спряна. Сега, след като не можеха да стигнат до жертвата, как щяха да я спасят?

Сър Франсис Кромарти нервничеше. Паспарту бе извън кожата си и водачът едва го удържаше. Невъзмутимият Фог чакаше, без да показва чувствата си.

– Май не ни остава друго, освен да тръгваме, нали? – попита тихо бригадният генерал.

– Не ни остава нищо друго – отговори водачът.

– Чакайте – каза Фог. – Достатъчно ми е да стигна в Алахабад утре преди обяд.

– Но на какво се надявате? – отговори сър Франсис Кромарти. – След няколко часа ще съмне и...

– Шансът, който ни се изплъзва, може да се появи в последния миг.

Бригадният генерал искаше да прочете мислите на Филиас Фог.

На какво разчиташе този хладнокръвен англичанин? Да не би да искаше в мига на мъчението да се спусне към младата жена и да я измъкне пред очите на палачите?

Това би било лудост, а и как да се допусне изобщо, че този човек ще извърши подобна глупост? Все пак сър Франсис Кромарти се съгласи да изчака развързката на тази ужасяваща сцена. Водачът не позволи на спътниците си да останат на мястото, където се бяха скрили, и ги поведе към предната част на поляната. Там, скрити между няколко дървета, те можеха да наблюдават заспалите хора.

Паспарту се бе покачил на едно дърво и обмисляше една идея, която бе преминала през ума му като светкавица и заседна в главата му.

Най-напред той си каза: „Каква лудост!“, а сега повтаряше: „Защо пък не, в крайна сметка? Това е някакъв шанс, може би единственият, и то с такива глупаци!...“

Във всеки случай Паспарту не сподели с никого идеята си, а скоро гъвкаво като змия слезе върху ниските клони на дървото, които се наведоха към земята.

Часовете минаваха и скоро няколко по-светли сенки оповестиха скорошното разсъмване. Но тъмнината все още беше дълбока.

Сега беше моментът. Сякаш заспалата тълпа възкръсна. Раздвижи

се. Отекнаха удари на барабан. Плесниците и кръсците отново гръмнаха. Часът, в който нещастницата щеше да умре, удари.

И наистина вратата на пагодата се отвори. Отвътре проблесна остра светлина. Господин Фог и сър Франсис Кромарти успяха да видят силно осветената жертва, която двама свещеници извеждаха. Дори им се стори, че превъзмогвайки опиянението, по силата на някакъв върховен инстинкт за самосъхранение, нещастното момиче се опитва да се изплъзне от ръцете на палачите. Сърцето на сър Франсис Кромарти подскочи, с конвулсивно движение той сграбчи ръката на Филиас Фог и усети, че той е извадил нож.

В този момент тълпата се раздвижи. Младата жена отново попадна в онова безчувствено състояние, породено от конопените изпарения. Тя мина сред факирите, които я обградиха с религиозни вопли.

Филиас Фог и спътниците му се смесиха с последните редици на тълпата и я последваха. След две минути те стигнаха до брега на реката и спряха на не повече от петдесетина крачки от кладата, върху която бе положено тялото на раджата. В полумрака те видяха, че жертвата лежи безжизнено до трупа на своя съпруг.

В този миг сър Франсис Кромарти и водачът задържаха Филиас Фог, който в момент на благородна лудост искаше да се втурне към кладата...

Но Филиас Фог вече ги бе отблъснал, когато нещата изведнъж приеха обрат. Чу се страшен вик. Всички хора се проснаха на земята в пълен ужас.

Значи старият раджа не беше мъртъв. Видяха го да се изправя като привидение, да взима младата жена на ръце, да слиза от кладата сред целия този дим, който му придаваше призрачен вид. Факирите, пазачите, свещениците, обзети от внезапен ужас, приковани към земята, не смееха да вдигнат очи и да видят чудото!

Безжизнената жертва бе носена от силни ръце, сякаш изобщо не тежеше. Господин Фог и сър Франсис Кромарти стояха прави, а парсиецът бе свел глава!...

Възкръсналият мина съвсем близо до мястото, където стояха господин Фог и сър Франсис Кромарти, и каза кратко:

– Да бягаме!...

Именно Паспарту се бе промъкнал до кладата сред гъстия дим! Именно Паспарту се бе възползвал от все още дълбокия мрак и бе изтръгнал младата жена от смъртта!

Миг след това и четиримата изчезнаха в гората, а слонът ги

отвеждаше с бърз ход. Но виковете, крясъците и дори един куршум, пронизал шапката на Филиас Фог, им показаха, че измамата е разкрита.

И наистина, тялото на раджата се открояваше на запалената клада. Свещениците, съвзети от страха, бяха разбрали, че жертвата е отвлечена.

Глава 14. Филиас Фог прекосява цялата възхитителна долина на река Ганг, без дори да му мине през ума да я погледне

Смелото отвлечане бе успешно. Един час по-късно Паспарту все още се радваше на успеха си. Сър Франсис Кромарти бе стиснал ръката на храбрия младеж. Господарят му каза: „Добре“, а това в устата на един джентълмен бе равнозначно на висока положителна оценка. Паспарту му отвърна, че цялата чест в случая се пада на господаря му. На него му бе хрумнала само една „забавна“ идея и се усмихваше известно време, че той, Паспарту, някогашният гимнастик, бивш старши пожарникар, се бе превърнал в покойния съпруг на една очарователна жена, в един стар балсамиран раджа!

Младата индийка все още не беше разбрала какво се е случило. Увита в одеяла, тя си почиваше върху един от самарите.

Слонът, воден умело от парсиеца, се движеше бързо във все още тъмната гора. Един час след напускането на пагодата на Пиджали той вървеше в една безкрайна равнина. В седем часа спряха. Младата жена все още бе в пълно безсъзнание. Водачът ѝ даде няколко глътки вода и бренди, но упоиващото въздействие, което я смазваше, щеше да продължи още известно време.

Сър Франсис Кромарти, който познаваше въздействието на опиянението, предизвикано от вдишването на конопени пари, изобщо не се безпокоеше.

Но ако възстановяването на младата жена не тревожеше бригадният генерал, то бъдещето ѝ го безпокоеше повече. Той не се поколеба да каже на Филиас Фог, че ако госпожа Ауда остане в Индия, то тя неизбежно ще падне в ръцете на палачите си. Тези безумци бяха пръснати из целия полуостров и сигурно, въпреки английската полиция, ще успеят да заловят отново жертвата си – било то в Мадрас, Бомбай или Калкута. И сър Франсис Кромарти разказа в подкрепа на думите си една подобна история, която се бе разиграла наскоро. Според него младата жена щеше да е в пълна безопасност едва след като напусне Индия.

Господин Фог каза, че ще има това предвид и ще помисли.

Към десет часа водачът оповести, че са стигнали гарата на Алахабад. Там продължаваше прекъснатата железопътна линия. Влаковете

изминават за по-малко от едно денонощие разстоянието, което дели Алахабад и Калкута.

Следователно Филиас Фог щеше да пристигне навреме, за да се качи на парахода, който заминава за Хонконг на обяд на следващия ден, 25 октомври.

Настаниха младата жена в стая на гарата. Паспарту бе натоварен да ѝ купи различни тоалетни принадлежности, рокля, шал, кожена наметка и т.н. – всичко, каквото намери за добре. Господарят му даваше неограничени средства за това.

Паспарту тръгна веднага и обиколи улиците на града. Алахабад е градът на всевишния, един от най-почитаните градове, тъй като е построен на мястото, където Ганг и Ямуна, двете реки, които привличат поклонници от целия полуостров, се вливат в едно. Известно е, че според преданията на „Рамаяна“⁴² Ганг извира от небето и оттам, благодарение на Брахма⁴³, слиза на земята.

Докато пазаруваше, Паспарту разгледа града. Някога той е бил зачитаван от великолепа крепост, превърната в държавен затвор. Никаква търговия, никаква промишленост в този някогашен промишлен и търговски център. Паспарту, който напразно търсеше магазин за модерни стоки, като че ли се намирал на Реджънт стрийт, на няколко крачки от „Фармер и Ко“⁴⁴. Откри това, което търсеше, само при един стар, опърничав евреин. Купи рокля от кариран плат, широко палто и едно чудесно кожено наметало от видра, за което не се поколеба да плати седемдесет и пет лири (1875 франка). После тържествуващо се върна на гарата.

Госпожа Ауда започваше да идва на себе си. Въздействието на опията, даден ѝ от свещениците на Пиджали, започваше да намалява поляка и хубавите ѝ очи възвръщаха цялата си индийска топлина.

Царят поет Усаф Тдау възпява прелестта на царица Аменагара по следния начин:

Лъскавата ѝ коса, равномерно разделена на две, обгражда правилните очертания на нежните ѝ бели страни, гладки и свежи. Абаносовите ѝ вежди са извити и здрави като лъка на Кама, бог

42. „Рамаяна“ – древноиндийски епос на санскрит. Съставен към IV в. пр.Хр. Авторството му се приписва на легендарния поет Валмики. Състои се от 7 книги с около 24 хил. двустичия, посветени на подвизите на война Рама. Заедно с „Махабахарата“ изиграва важна роля в литературната и културната история на Индия.

43. Брахма е висше индуистко божество, най-абстрактното от триадата (санскр. Тримурти) Брахма-Вишну-Шива. Митът за него е разработен най-пълно в древноиндийския епос.

на любовта, а под дългите копринени мигли, в черните зеници на големите ѝ бистри очи, плуват, както в свещените хималайски езера, най-чистите отблясъци на небесното сияние. Зъбите ѝ, малки, равни и бели, проблясват между усмихнатите устни като капчици роса в полуотворения цвят на нара. Малките ѝ, симетрично оформени уши, розовите ѝ ръце, малките ѝ крачета, заоблени и нежни като пъпките на лотос, сияят с блясъка на най-красивите перли на Цейлон, на най-красивите диаманти на Голгонда. Тънката ѝ и гъвкава талия, която може да се обгърне само с една ръка, подчертава изящната извивка на закръглените ѝ бедра и пищната ѝ гръд, където разцъфналата младост е показала най-скъпите си съкровища, а под нежните гънки на туниката ѝ е сякаш изваяна от чисто сребро от божествената ръка на вечния ваятел Виквакарма.

Но и без това лирично отклонение е достатъчно да кажем, че госпожа Ауда, вдовицата на раджата на Бунделкунд, беше очарователна жена в смисъла, който европейците влагат в тази дума. Тя говореше отлично английски и водачът изобщо не беше преувеличил, като каза, че тази млада парсийка е преобразена от полученото възпитание.

Влакът щеше да напусне гара Алахабад. Парсиецът чакаше. Господин Фог му плати според уговорката, но нито сантим повече. Това малко учуди Паспарту, който знаеше, че господарят му дължи всичко на предаността на водача. Наистина парсиецът бе жертвал доброволно живота си в приключението и ако по-късно индийците научеха това, той трудно щеше да се избави от отмъщението им.

А и какво щеше да се прави с Киуни? Какво щяха да правят с един толкова скъпо купен слон? Но Филиас Фог вече беше взел решение по този въпрос.

– Парсиецо – каза той на водача, – ти ни служи вярно и предано. Платих ти за работата, но не и за предаността. Искаш ли този слон? Твой е.

Очите на водача блеснаха.

– Ваша светлост ми дава цяло състояние! – извика той.

– Приеми, водачо – отговори господин Фог, – аз пак ще ти бъда длъжник.

– Това е чудесно! – извика Паспарту. – Вземи го, приятелю! Киуни е добро и хубаво животно!

Той отиде при животното, даде му няколко парченца захар и каза:

– Вземи, Киуни, вземи, вземи!

Животното изрѣмжа доволно. После хвана Паспарту през кръста, обви го с хобота си и го вдигна чак до главата си. Паспарту не се изплаши и погали животното, което леко го свали на земята, а на свой ред почтеният младеж му отвърна със силно потупване по хобота за сбогом.

Малко след това Филиас Фог, сър Франсис Кромарти и Паспарту, заели местата си в удобен вагон, в който най-хубавото място заемаше госпожа Ауда, се понесоха с пълна пара към Бенарес⁴⁴.

Най-много осемдесет мили делят този град от Алахабад и те бяха изминати за два часа.

През това време младата жена се съвзе напълно. Упойващите пари на ханг се бяха разнесли. Какво беше учудването ѝ да се озове във влака, облечена в европейски дрехи, сред напълно непознати пътници!

Най-напред спътниците ѝ се погрижиха и я свестиха с няколко глътки ликьор. После бригадният генерал ѝ разказа историята. Той подчерта жертвоготовността на Филиас Фог, който не се бе поколебал да заложи живота си, за да я спаси, и развързката на приключението, която се дължеше на смелото въображение на Паспарту.

Господин Фог го остави да говори, без да пророни и дума. Паспарту засрамено повтаряше: „Нямаше нужда!“

Госпожа Ауда благодари на спасителите си повече с пролети сълзи, отколкото с изречени думи. Хубавите ѝ очи по-добре от устните ѝ показваха нейната признателност. После мисълта ѝ се върна към сцените на сати. Тя още виждаше тази индийска земя, където още я очакваха толкова много опасности, и тя ужасено потръпна.

Филиас Фог отгатна мислите на госпожа Ауда и за да я успокои, ѝ предложи, впрочем много хладно, да я отведе в Хонконг, където да остане, докато нещата утихнат. Госпожа Ауда прие това предложение с признателност. В Хонконг живееше един неин роднина – парсиец като нея, и един от най-големите търговци на този напълно английски град, макар че се намира на китайския бряг.

На обяд в дванадесет и половина влакът спря на гарата в Бенарес. Браманските предания твърдят, че този град се намира на територията на древния Кази, който някога висял във въздуха, между зенита и надирата, като гроба на Мохамед. Но в това по-реалистично време Бенарес, индийската Атина по думите на ориенталистите, се намираще чисто и

44. Варанаси, или Бенарес – град в Азия, в Северна Индия, на река Ганг. 1,026 млн. жители. Индуистки и будистки културно-исторически център и място за поклонничество.

просто на земята и Паспарту успя да види за миг неговите тухлени къщи, плетени колиби, които му придаваха съвсем печален вид, без какъвто и да било местен колорит.

Там трябваше да слезе сър Франсис Кромарти. Частите, към които той се присъединяваше, бяха само на няколко мили северно от града. Бригадният генерал се сбогува с Филиас Фог, от все сърце му пожела успех и му отправи пожелание да направи повторно това пътуване, но не при такива странни обстоятелства, а да бъде по-ползотворно. Господин Фог стисна леко ръката на спътника си. Сбогуването с госпожа Ауда беше по-сърдечно. Тя никога нямаше да забрави колко много дължи на сър Франсис Кромарти. Паспарту пък бе почетен с едно истинско ръкостискане от бригадният генерал. Развълнуван, той се запита къде и как би могъл да се жертва за него. После се разделиха.

След Бенарес железопътната линия отчасти следваше долината на Ганг. При ясно време през прозорците се виждаше разнообразната местност Бехар, после покрити със зеленина планини, ечемични, царевични и пшенични полета, пълни със зелени алигатори реки и блата, добре поддържани села и все още зеленеещи гори. Няколко слона, зебута с големи гърбици току-що се бяха изкъпали във водите на свещената река. Въпреки късния сезон и ниската температура имаше и групи индуси от двата пола, които набожно извършваха свещените си къпания. Тези вярващи, разпалени противници на будизма са ревностни последователи на брахманизма, който е олицетворяван от три лица: Вишну – бог на слънцето, Шива – божественото олицетворение на природните сили, и Брахма – върховен повелител на свещениците и законодателите. Как ли гледат Брахма, Шива и Вишну сега тази британизирана Индия, когато някой параход размъти свещените води на Ганг и изплаши със свирката си чайките по повърхността ѝ, костенурките по бреговете и благочестивците, налягали по крайбрежието!

Всичките тези гледки се сменяха като светкавици, а понякога облак бяла пара скриваше подробностите. Пътниците едва успяха да видят крепостта Шунар на двадесет мили югоизточно от Бенарес, древната Крепост на раджите на Бехар, Газепур и големите му фабрики за розова вода, гроба на лорд Корнуолъс на левия бряг на Ганг, укрепения град Буксар, големия промишлен и търговски град Патна, където става най-големият пазар на опиум в Индия, по-скоро европейския град Монгир, приличащ на Манчестър или Бирмингам, прочут с леярните си, фабриките за сечива и хладни оръжия, чиито високи комини замърсяват с черен дим небето на Брахма – истински удар в сърцето на страната на

мечтите!

После падна нощ. Сред виенето на тигри, мечки, вълци, прибягващи пред локомотива, влакът летеше с пълна скорост. Нищо повече от чудесата на Бенгалия⁴⁵, Голгонда, развалините на Гур, древната столица Мурсхедабад, Бурдван, Хугли, Чандернагор – тази френска част от индийската територия, където Паспарту с гордост видя да се развява флагът на неговата родина!

Най-накрая, в седем часа сутринта пристигнаха в Калкута. Параходът за Хонконг вдигаше котва чак на обяд. Следователно Филиас Фог разполагаше с пет часа.

По план джентълменът трябваше да пристигне в индийската столица на 25 октомври, двадесет и три дни след напускането на Лондон, и той пристигна там в точно определения ден. Не беше нито спечелил, нито изгубил време. За съжаление двата спечелени дни от Лондон до Бомбай знаем как бяха изгубени в прекосяването на индийския полуостров, но вероятно Филиас Фог не съжаляваше за това.

45. Бенгалия, или Бенгал, Бангал – историческа област в Южна Азия, в района на долното течение и делтите на Ганг и Брахмапутра.

Глава 15. Чантата с банкноти олеква с още няколко хиляди лири

Влакът беше спрял на гарата. Паспарту слезе пръв от вагона, последван от господин Фог, който помогна на младата жена да стъпи на перона. Филиас Фог смяташе да отиде направо на парахода за Хонконг, за да настани удобно госпожа Ауда, която не искаше да оставя сама, докато се намира в тази опасна страна.

Точно когато господин Фог щеше да излезе от гарата, към него се приближи един полицаи и каза:

– Господин Филиас Фог?

– Това съм аз.

– Това вашият прислужник ли е? – добави полицаят, като посочи Паспарту.

– Да.

– Бихте ли ме последвали и двамата.

Господин Фог не направи никакво движение, което би могло да издаде някаква изненада. Този човек бе представител на закона, а за всеки англичанин законът е свещен. Воден от френските си привычки, Паспарту понечи да възрази, но полицаят го докосна с палката си, а Филиас Фог му даде знак да се подчини.

– Може ли и младата дама да дойде с нас? – попита господин Фог.

– Може – отговори полицаят.

Полицаят отведе господин Фог, госпожа Ауда и Паспарту към един четириместен файтон с четири колела, теглен от два коня. Тръгнаха. Никой не говореше по време на пътуването, което продължи около двадесет минути.

Файтонът прекося най-напред „черния град“ с тесни улици и колиби от двете им страни, където живееха мръсни и дрипави хора от всякакви народности. После премина през европейския град с хубави тухлени къщи, засенчени от кокосови палми, осеян с щръкнали мачти. Елегантни ездачи и великолепни впрягове го прекосяваха въпреки ранния час.

Файтонът спря пред една обикновена постройка, която сигурно не служеше за живеене. Полицаят свали затворниците – наистина можеха да бъдат наречени така – и ги отведе в една стая с решетки на прозорците, като им каза:

– Точно в осем и половина ще се явите пред съдията Обадиах.

После излезе и затвори вратата.

– Хванаха ни! – извика Паспарту и се свлече на един стол.

Госпожа Ауда веднага се обърна към господин Фог, като напразно се опитваше да скрие вълнението в гласа си:

– Господине, трябва да ме оставите! Преследвани сте заради мен! Заради това, че ме спасихте!

Господин Фог се задоволи да отговори, че това не е възможно. Да бъдат преследвани заради сати! Недопустимо! Как ще посмеят да се явят тъжителите! Имаше някаква грешка. Господин Фог добави, че в никакъв случай няма да остави младата жена и че ще я заведе в Хонконг.

– Но корабът заминава на обяд! – отбеляза Паспарту.

– Преди обяд ние ще бъдем на борда – отговори кратко невъзмутимият джентълмен.

Той заяви това така твърдо, че Паспарту не се съдржа и си каза: „Разбира се! Сигурно е! Преди обяд ще се качим на борда!“ Но изобщо не беше сигурен в това.

В осем и половина вратата на стаята се отвори. Полицаят се появи отново и отведе затворниците в съседната стая. Това бе съдебна зала и голям брой европейци и местни хора вече заемаха скамейките.

Господин Фог, госпожа Ауда и Паспарту седнаха на една скамейка срещу местата, запазени за съдията и секретаря.

Съдията Обадиах влезе почти веднага, следван от секретаря. Той беше едър и закръглен човек. Откачи една перука, която висеше на пирон, и бързо си я сложи на главата.

– Дело номер едно – каза той.

Но като опипа главата си, добави:

– Ха! Това не е моята перука!

– Наистина, господин Обадиах, тази е моя – отговори секретарят.

– Съпи господин Ойстерпуф, как искате един съдия да издаде правилна присъда с перуката на един секретар?

Смениха си перуките. През това време Паспарту умираше от нетърпение, тъй като му се струваше, че стрелката върху циферблата на големия степен часовник в залата се движи ужасно бързо.

– Дело номер едно – повтори съдията Обадиах.

– Филиас Фог? – каза секретарят Ойстерпуф.

– Ето ме – отговори господин Фог.

– Паспарту?

– Тук – отговори Паспарту.

– Добре! – каза съдията Обадиах. – От два дни, обвиняеми, ви търсим по всички влакове от Бомбай.

– Но в какво сме обвинени? – извика нетърпеливо Паспарту.

– Ще узнаете – отговори съдията.

– Господине – каза тогава господин Фог, – аз съм английски гражданин и имам право...

– Да не са ви обидили с нещо?

– В никакъв случай.

– Добре! Въведете тъжителите!

По заповед на съдията една врата се отвори и трима индуски свещеници бяха въведени от един разсилен.

„Точно така! – рече си Паспарту. – Това са негодниците, които искаха да изгорят нашата млада дама!“

Свещениците се изправиха пред съдията и секретарят прочете на висок глас една жалба за светотатство срещу господин Филиас Фог и прислужника му. Обвиняваха ги, че са осквернили едно почитано от брахманизма място.

– Чухте ли? – съдията попита Филиас Фог.

– Да, господине – отговори господин Фог, като погледна часовника си. – И признавам, че...

– А! Признавате си значи?...

– Признавам и очаквам и тези трима свещеници да си признаят какво щяха да извършат в пагодата на Пиджали.

Свещениците се спогледаха. Те, изглежда, не разбираха за какво говори обвиняемият.

– Точно така! – извика буйно Паспарту. – Пред пагодата на Пиджали те искаха да изгорят жертвата си!

Свещениците отново се смаяха, а съдията Обадиах силно се учуди.

– Каква жертва? – попита той. – Кого да изгорят? Насред Бомбай?

– Бомбай ли? – извика Паспарту.

– Точно така. Не става дума за пагодата в Пиджали, а за пагодата „Малебар Хил“ в Бомбай.

– А като вещественно доказателство ето и обувките на осквернителя – добави секретарят, като постави чифт обувки върху бюрото си.

– Обувките ми! – извика Паспарту, който бе толкова изненадан, че не можа да съдържи това неволно възклицание.

Можем да се досетим какво объркване настъпи у господар и прислужник. Те бяха забравили това произшествие в пагодата в Бомбай, а ето че именно то ги водеше сега в съда в Калкута.

Всъщност агент Фикс бе разбрал каква полза може да извлече от тази злополучна случка. Като отложи заминаването си с дванадесет часа, той се бе съветвал със свещениците на „Малебар Хил“. Обещал им бе голямо обезщетение, имайки предвид, че английските власти са много строги към подобни нарушения. А после, със следващия влак, ги беше изпратил по следите на осквернителя. Но поради времето, отделено за спасяването на младата вдовица, Фикс и индусите пристигнаха в Калкута преди Филиас Фог и прислужника му, които полицията, уведомена с телеграма, трябваше да задържи на слизане от влака. Представете си разочарованието на Фикс, когато научи, че Филиас Фог още не е пристигнал в английската столица. Той сигурно си бе помислил, че неговият крадец е слязъл на някоя гара на Полуостровната железница и е потърсил убежище в северните провинции. В продължение на двадесет и четири часа, разяждан от смъртно безпокойство, Фикс го дебнеше на гарата. Каква бе радостта му тази сутрин, когато го видя да слиза от вагона в компанията на млада жена, чието присъствие той наистина не можеше да си обясни. Той веднага изпрати към него полиция и ето как господин Фог, Паспарту и вдовицата на раджата на Бунделкунд бяха отведени пред съдията Обадиах.

И ако Паспарту не беше толкова погълнат от делото, той щеше да забележи в един от ъглите на съдебната зала детектива, който следеше разговора с лесно обясним интерес – и в Калкута, както и в Бомбай, и в Суец заповедта за арестуване все още липсваше!

Съдията Обадиах взе под внимание изплъзналото се признание на Паспарту, който би дал всичко, което притежава, за да върне неблагоприятните си думи назад.

– Признавате ли се за виновни? – каза съдията.

– Признаваме се – отговори сухо господин Фог.

– Като се има предвид – поде съдията, – че английският закон се стреми да защитава строго и по еднакъв начин всички вероизповедания на индийското население и господин Паспарту призна, че е осквернил с богохулски крак пода на пагодата „Малебар Хил“ в Бомбай на 20 октомври, съдът го осъжда на петнадесет дни затвор и глоба от триста лири (7500 франка).

– Триста лири? – извика Паспарту, впечатлен най-вече от глобата.

– Тишина! – пискливо извика разсилният.

– И – добави съдията, – като се има предвид, че няма веществени доказателства за съучастничество между слуга и господар, който при всички случаи трябва да носи отговорност за действията на

прислужника, който е на заплата при него, задържа Филиас Фог и го осъжда на осем дни затвор и сто и петдесет лири глоба. Секретарю, следващото дело!

В своя ъгъл Фикс изпитваше неизразимо задоволство. Задържането на Филиас Фог за осем дни в Калкута беше повече от достатъчно, за да пристигне заповедта за арестуването му.

Паспарту бе поразен. Тази присъда щеше да разори господаря му.

Филиас Фог се владееше така, сякаш тази присъда не го засягаше и не трепна дори с вежди. Но когато секретарят обяви следващото дело, той се изправи и каза:

– Предлагам гаранция.

– Това е ваше право – отговори съдията.

Студени тръпки полазиха Фикс, но той отново се успокои, когато чу съдията да казва, че „имайки предвид, че Филиас Фог и прислужникът му са чужденци“, определя гаранция за всеки един от тях в размер на огромната сума от хиляда лири (25 000 франка).

Две хиляди лири щеше за струва на господин Фог неизлежаването на наказанието.

– Плащам – каза джентълменът.

И той измъкна пачка банкноти от чантата, която носеше Паспарту, и я остави на бюрото на секретаря.

– Тази сума ще ви бъде върната, когато излизате от затвора – каза съдията. – Свободни сте под гаранция.

– Елате – каза Филиас Фог на прислужника си.

– Но нека поне да ми върнат обувките! – извика побеснял Паспарту.

Върнаха му обувките.

– Колко скъпи излязоха! – промърмори той. – Повече от хиляда лири едната! А дори ме убиват!

Нажаленият Паспарту последва господин Фокс, който предложи ръка на младата жена. Фикс все още се надяваше, че крадецът му няма да реши да изгуби тази сума и че ще си излежи осемте дни в затвора. И той тръгна по следите на Фог.

Господин Фог взе файтон, в който госпожа Ауда, Паспарту и той се качиха веднага. Фикс тичаше след файтона, който скоро спря на един от кейовете на града.

На половин миля⁴⁶ в залива котва бе пуснал „Рангун“ с вдигнат флаг за заминаване. Удари единадесет часът. Господин Фог имаше преднина от един час. Фикс го видя да слиза от файтона и да се качва в

лодка с госпожа Ауда и прислужника му. Детективът тропна с крак.

– Негодник! – извика той. – Заминава! Пожертва две хиляди лири! Прахосва като крадец! Ах, ще го следя, ако трябва, и до края на света! Но както я кара, всички откраднати пари ще свършат!

Филиас Фог вече бе похарчил над пет хиляди лири (125 000 франка) по пътя. А това намаляваше наградата, определена за детектива, за ловил крадеца.

46. Милята в час е единицата, използвана в пътните системи на САЩ, Обединеното кралство и други страни. Една миля в час се равнява на: 0,44704 м/с, 1,609344 км/ч, 22/15 = 1,4667 фута в секунда, приблизително 0,868976 възела.

Глава 16. Фикс се преструва, че не знае какво му говорят

„Рангун“, единият от параходите, които Полуостровната и Източна компания използват за обслужване на линиите във водите на Китай и Япония, беше от желязо, с перка, с водоизместимост хиляда седемстотин и седемдесет тона и мощност на двигателите четиристотин конски сили. Равняваше се на „Монголия“ по скорост, но не и по комфорт. Ето защо Филиас Фог не можа да настани госпожа Ауда така добре, както би желал. Но пък ставаше въпрос само за три хиляди и петстотин мили, или единадесет-дванадесет дни път, а и младата пътничка не се оказа капризна.

През първите дни на това пътуване госпожа Ауда се запозна по-отблизо с Филиас Фог. Във всеки удобен случай тя му засвидетелстваше най-голяма признателност. Равнодушният джентълмен я слушаше поне на вид с изключително хладна сдържаност, без нито гласът му, нито жестовете му да разкриват и най-леко вълнение. Той се стараше на младата жена да не ѝ липсва нищо. В определени часове идваше при нея ако не да разговаря, то поне да я слуша. Към нея той се отнасяше с безупречна учтивост, но с грациозността и непредвидимостта на автомат, чиито действия са специално съобразени за тази цел. Госпожа Ауда не знаеше много какво да мисли, но Паспарту малко ѝ беше разяснил ексцентричния характер на господаря си. Той ѝ бе разказал какъв облог водеше този джентълмен по света. Госпожа Ауда се беше усмихнала. Но в крайна сметка тя дължеше живота си на него и спасителят ѝ нямаше да изгуби нищо, ако тя се отнася към него като към свой благодетел.

Госпожа Ауда потвърди това, което водачът бе разказал за трогателния ѝ живот. Тя наистина произхождаше от едно от първите индуски племена. Няколко индуски търговци натрупали голямо състояние в Индия с търговията с памук. Единият от тях, сър Джеймс Джеджибхой, бе получил благородническа титла от английското правителство, а госпожа Ауда беше роднина на този богаташ, който живееше в Бомбай. Тя дори възнамеряваше да отиде при уважаемия Джеджиб в Хонконг, братовчед на сър Джеджибхой. Ще намери ли подслон и подкрепа при него? Не знаеше. Господин Фог ѝ отговаряше, че не бива да се безпокои и че всичко ще се подреди с математическа точност! Така казваше той.

Разбираше ли младата жена този израз? Не се знае. Големите ѝ очи,

„бистри като свещените хималайски езера“, се взираха в очите на господин Фог! Но строгият Фог, по-затворен от всякога, не беше изобщо човекът, който ще се хвърли в тези езера.

Първата половина от пътуването на „Рангун“ мина чудесно. Времето беше благоприятно. Цялата тази част от огромния залив, който моряците наричат „прегръдката на Бенгалия“, се оказа благоприятна за придвижването на парахода. „Рангун“ скоро стигна Големия Андаман, най-големия от групата острови. Живописната планина Седъл Пийк, висока две хиляди и четиристотин стъпки, отдалече ориентираше моряците.

Минаха доста близо до брега. Дивите папуаси от острова изобщо не се появиха. Те стоят на най-ниското стъпало на човечеството, но незаслужено ги обвиняват в човекоядство.

Панорамата към тези острови е великолепна. Огромни гори от латани, бамбук, индийски орех, тека, гигантски мимози, дървоподобни папрати покриваха на преден план местността, а отзад красиво се очертаваха планините. Бреговете изобилстват с ценните морски лястовици, които са предпочитано ястие в Небесната империя. Но цялата тази разнообразна гледка, която Адаманските острови предлагат, се скри след малко и „Рангун“ бързо се отправи към протока Малака, откъдето трябваше да навлезе в китайските морета.

Какво правеше през това време инспектор Фикс, така злощастно въввлечен в едно околосветско пътуване? На тръгване от Калкута той даде нареждания да му бъде изпратена в Хонконг заповедта за арестуване, когато най-сетне пристигне. После, без да бъде забелязан от Паспарту, той успя да се качи на борда на „Рангун“, като се надяваше да скрие присъствието си до пристигането на парахода. И наистина щеше да е трудно да обясни защо е на кораба, без да предизвика подозренията на Паспарту, който си мислеше, че е в Бомбай. Но по силата на обстоятелствата той трябваше да поднови запознанството си с почтения младеж. Как ли? Ще видим.

Всички надежди, всички желания на полицейския инспектор сега бяха насочени единствено към Хонконг, тъй като параходът спираше за съвсем кратко в Сингапур, за да може да направи нещо в този град. Трябваше да арестува крадеца в Хонконг или пък той да му се изплъзне, така да се каже, окончателно.

Хонконг беше английско владение, но последното по пътя. Отвъд него Китай, Япония, Америка щяха да предложат почти сигурно убежище на господин Фог. Ако в Хонконг най-накрая се сдобие със заповедта за арестуване, която очевидно пътуваше след него, Фикс щеше да

задържи Фог и да го предаде в ръцете на местната полиция. Нищо сложно. Но след Хонконг само заповед за задържането му нямаше да е достатъчна. Щеше да е необходим и документ за екстрадиране. Щяха да последват закъснения, бавене, пречки от всякакъв характер, от които негодникът щеше да се възползва, за да избяга окончателно. Ако операцията в Хонконг бе неуспешна, щеше да е невъзможно или поне твърде трудно да се постигне някакъв успех.

„И така значи – повтаряше си Фикс през дългите часове, които прекарваше в каютата си, – или заповедта ще бъде в Хонконг и ще задържа моя човек, или няма да бъде там и този път на всяка цена ще трябва да забавя отпътуването му! Провалих се в Бомбай, провалих се и в Калкута! Ако пропусна шанса си и в Хонконг, край с мен! Трябва да успея на всяка цена. Но по какъв начин да забавя, ако се налага, отпътуването на проклетия Фог?“

В краен случай Фикс бе твърдо решен да признае всичко на Паспарту, да му разкрие на какъв господар служи, а той със сигурност не беше негов съучастник. След като разбере това, Паспарту щеше да се страхува да не бъде посрамен и той и несъмнено щеше да застане на негова страна. Но това беше рисковано и Фикс щеше да прибегне до този вариант, ако нямаше друг начин. Ако Паспарту кажеше и една-единствена дума на господаря си, всичко щеше да пропадне безвъзвратно.

Полицейският инспектор бе изключително затруднен и в този момент присъствието на госпожа Ауда в компанията на Филиас Фог на борда на „Рангун“ му предостави нови възможности.

Коя беше тази жена? При какви обстоятелства бе станала спътница на Фог? Очевидно те се бяха срещнали между Бомбай и Калкута. Но къде точно на полуострова? Случайността ли беше срещнала Филиас Фог и младата пътничка? А пътуването през Индия да не би да е предприето от този джентълмен с цел да се срещне с тази очарователна личност? Защото тя наистина беше очарователна! Фикс добре я беше разгледал в съдебната зала в Калкута.

Ясно до каква степен бе заинтригуван агентът. Той се запита дали в цялата тази работа не се криеше някое престъпно отвлечане. Да! Сигурно беше така! Тази идея се загнезди в главата на Фикс и той си направи извод каква полза може да извлече от това обстоятелство. Омъжена или не, тази жена беше отвлечена и в Хонконг беше възможно да създаде на похитителя такива затруднения, че да не може да се измъкне на каквато и да е цена.

Но не трябваше да се чака пристигането на „Рангун“ в Хонконг.

Този Фог имаше омразния навик да се прехвърля от кораб на кораб и преди да е направено каквото и да било, той можеше да е вече далече.

Важното бе да се предупредят английските власти и да се извести идването на „Рангун“ преди самото пристигане. Впрочем нямаше нищо по-лесно от това, тъй като параходът зареждаше в Сингапур, а Сингапур е свързан с китайския бряг с телеграфна връзка.

Все пак, преди да действа и за да се застрахова по някакъв начин, Фикс реши да разпита Паспарту. Той знаеше, че не е трудно да накара това момче да говори, и реши да спре да се крие, както беше правил досега. А и нямаше време за губене. Беше 30 октомври и на другия ден „Рангун“ трябваше да пристигне в Сингапур.

И така, този ден Фикс излезе от каютата си и се качи на палубата с намерение да заговори Паспарту „първи“, като се направи на крайно изненадан. Паспарту се разхождаше в предната част и инспекторът се втурна към него с думите:

– Вие? На „Рангун“!

– Господин Фикс на борда! – отговори Паспарту, напълно изненадан, като позна спътника си от „Монголия“. – Какво...? Оставих ви в Бомбай, а сега ви срещам на път за Хонконг! И вие ли обикаляте света?

– Не, не – отговори Фикс – мисля да остана в Хонконг поне за няколко дни.

– А! – каза Паспарту, който за миг се учуди. – Но как не съм ви забелязал досега след тръгването от Калкута?

– Да ви кажа честно, не се чувствах добре... морска болест... Лежах си в каютата... Бенгалският залив не ми понася така добре, както Индийският океан. А господарят ви, господин Филиас Фог?

– Чувства се отлично и се движи точно по разписание! А, господин Фикс, вие не знаете, но ние сме с една млада дама.

– Млада дама? – отговори агентът, преструвайки се, че не разбира за какво говори събеседникът му.

Но Паспарту скоро му разказа историята. Разказа му за произшествието в пагодата в Бомбай, за купуването на слона за две хиляди лири, за историята със сати, за отвличането на Ауда, за присъдата на съда в Калкута, за освобождаването под гаранция. Фикс, на когото последните прекеждия му бяха известни, се правеше, че не знае нищо, а Паспарту се увличаше да разказва все повече своите приключения пред събеседник, който проявяваше такъв голям интерес.

– Но в крайна сметка – попита Фикс, – вашият господар възнамерява ли да отведе младата дама в Европа?

– Не, не, господин Фикс! Ние просто ще я предадем на грижите на един неин роднина, богат търговец в Хонконг.

„Нищо не се получава!“ – каза си детективът, като криеше разочарованието си.

– Чашка джин, господин Паспарту?

– На драго сърце, господин Фикс. Поне можем да пийнем за срещата ни на „Рангун“!

Глава 17. Какво се случва от Сингапур до Хонконг

От този ден нататък Паспарту и детективът се срещаха често, но агентът се държеше доста сдържано със спътника си и не се опитваше да го кара да говори. Само веднъж или два пъти той мерна господин Фог, който доброволно оставаше в големия салон на „Рангун“, за да прави компания на госпожа Ауда или за да играе на вист, според неизменния си навик.

А Паспарту сериозно се бе замислил за странната случайност, която изпречи отново Фикс на пътя на господаря му. И наистина имаше защо да се учудва. Този несъмнено много мил и любезен джентълмен, когото срещнаха първо в Суец, който после се качи на „Монголия“, слезе в Бомбай, където трябваше да поостане, а после видяха пак на „Рангун“ на път към Хонконг, с една дума следваше стъпка по стъпка маршрута на господин Фог. Така че си струваше да се замисли. Имаше най-малкото странно съвпадение. Какво искаше този Фикс? Паспарту беше готов да заложил чехлите си – той ги бе запазил грижливо, – че Фикс ще напусне Хонконг едновременно с тях и вероятно със същия параход.

Паспарту би размишлявал и цял век и пак нямаше да се досети с каква мисия е натоварен агентът. Той не би си представил, че Филиас Фог е „преследван“ като крадец по целия свят. И тъй като на хората е присъщо да намират обяснение за всяко нещо, ето как Паспарту, внезапно озарен, си обясни постоянното присъствие на Фикс и наистина обяснението му беше доста приемливо.

Всъщност, според него, Фикс беше и можеше да бъде само агент, изпратен по следите на господин Фог от неговите колеги от Реформаторския клуб, за да следи дали наистина обикаля света според установения маршрут.

„Така е! Наистина е така! – повтаряше си почтеният младеж, горд с прозорливостта си. – Това е шпионин, който онези джентълмени са изпратили по петите ни! Колко недостойно! Господин Фог е толкова честен, толкова почтен! Да го дебне някакъв шпионин! Ах, господа от Реформаторския клуб, скъпо ще ви струва това!“

Въпреки че беше очарован от откритието си, Паспарту реши да не казва нищо на господаря си от страх, че той ще бъде много наранен от недоверието на съперниците си. Но си обеща добре да се пошегува с Фикс при удобен случай, и то тайно, без да се разкрива.

В сряда следобед, на 30 октомври, „Рангун“ навлезе в протока Малака, който разделя полуострова с това име от земите на Суматра. Планински островчета – много стръмни и много живописни, скриваха от погледа на пътниците големия остров.

На другия ден, в четири часа сутринта, „Рангун“ пристигна в Сингапур, за да зареди с въглища, с половин ден преднина спрямо установеното разписание.

Филиас Фог записа тази преднина в графата за спечелено време и този път слезе от кораба, придружавайки госпожа Ауда, която бе проявила желание да се разходи.

Фикс, на когото всяко действие на Фог му се струваше подозрително, го последва незабелязано. А Паспарту, който се подсмивваше на това изпълнение на Фикс, отиде да направи обичайните си покупки.

Остров Сингапур не е нито голям, нито внушителен. Планини липсваха, следователно липсваше му и релеф. При все това обаче той очарова със своите малки размери. Това е един парк, прорязан от хубави пътища. Красив впряг с два красиви коня, внесени от Нова Холандия⁴⁷, превози госпожа Ауда и Филиас Фог сред множество палми с лъскави листа и карамфилови дървета, чиито напъпили цветове дават прочутата подправка. Там пиперовите храстчета заменят трънливите плетове на европейските села. Палми, големи папрати с прелестни листа разнообразяват облика на тази тропическа местност. Мускатови дръвчета с блестящи листа насищат въздуха с упоиващ аромат. В горите имаше игриви и кривящи се маймуни, а в джунглите – може би и тигри. На тези, които биха се учудили, че на този относително малък остров тези страшни хищници не са изстребени до крак, ще кажем, че те идват от Малака, като преплуват протока.

След като се разходиха за около два часа из околността, госпожа Ауда и спътникът ѝ, който сякаш гледаше, без да вижда, се върнаха в града – струпани на едно ниски къщи, които не се отличаваха с никаква изящност, но заобиколени от чудни градини, където растат ананаси и всички най-вкусни плодове на света.

В десет часа те се върнаха на парахода, следвани без никакво съмнение от инспектора, който също се бе поохарчил за файтон.

Паспарту ги чакаше на палубата на „Рангун“. Добрият младеж беше купил няколко манга с големина на средни ябълки, тъмнокафяви отвън и яркочервени отвътре. Техните бели плодове се топят в устата и

47. Нова Холандия – първото име на Австралия, получено от откривателя ѝ Янзон.

доставят на истинските лакомници неопишуема наслада. Паспарту с радост ги поднесе на госпожа Ауда, която му благодари много мило.

В единадесет часа, след като се зареди с въглища, „Рангун“ вдигна котва и след няколко часа пътниците вече не виждаха планините на Малака, чиито гори са обитавани от най-красивите тигри на земята.

Около хиляда и триста мили делят Сингапур от остров Хонконг, малко английско владение, отделено от китайския бряг. Филиас Фог имаше интерес да ги измине за не повече от шест дни, за да хване в Хонконг кораба, който трябваше да замине на 6 ноември за Йокохама⁴⁸ – едно от главните японски пристанища.

„Рангун“ беше твърде натоварен. В Сингапур се бяха качили много пътници – индуси, цейлонци, китайци, малайци, португалци, които заемаха основно втора класа.

С последната четвърт на луната се промени и хубавото до този момент време. Морето беше бурно. Понякога духаше силен вятър, но от югоизток, и това благоприятстваше движението на парахода. Когато вятърът беше благоприятен, капитанът опъваше платната. „Рангун“ често плаваше с двете си горни платна и едно по-ниско и бързината му се удвояваше под двойното действие на парата и на вятъра. Така мина покрай бреговете на Анам и Кошиншин⁴⁹.

Но причината за това беше по-скоро „Рангун“, отколкото морето. На борда повечето пътници се бяха разболели и трябваше да се сърдят на парахода за това неразположение.

В действителност корабите на Полуостровната компания, които обслужват китайските линии, имаха сериозен недостатък при построяването им. Съотношението на тяхната водоизместимост, когато са натоварени, и коритото им не е добре изчислено. Вследствие на това те оказват слабо съпротивление на морето. Затвореният и непромокаем обем не е достатъчен. Те са „удавени“, както казват моряците. Достатъчно е само няколко по-големи вълни да ударят палубата, за да променят движението им. Така че тези кораби стоят доста по-ниско ако не по двигател, то поне по конструкция от френските превозвачи „Императрицата“ и „Камбоджа“. Според изчислението на инженерите те могат да поемат количество вода, равно на собственото им тегло, преди да потънат. А корабите на Полуостровната компания „Голгонда“, „Корея“, а и

48. Град в Азия, в Япония, на остров Хоншу, край Токийския залив. Едно от главните пристанища на страната; транспортен възел. Основан през 1858 г.

49. Анам е старото име на Виетнам; докато Кошиншин е най-южната част на Виетнам, източно от Камбоджа, образуваща най-вече делтата на река Меконг.

„Рангун“ не могат да понесат и една шеста от теглото си, без да потънат на дъното.

Ето защо в лошо време бе необходимо да се вземат сериозни предпазни мерки. Понякога трябваше да пътуват само с платното на голямата мачта и с намалена пара. Така се губеше време. Този факт, изглежда, не засягаше Филиас Фог по никакъв начин, но дразнеше безкрайно Паспарту. Тогава той обвиняваше капитана, механика, компанията и пращаше по дяволите всички, които имаха нещо общо с превоза на пътниците. А може би и мисълта за онзи газов фенер, който продължаваше да гори за негова сметка в къщата на „Савил роу“, подсилваше доста нетърпението му.

– Ама вие доста бързате да пристигнете в Хонконг? – попита го един ден детективът.

– Много бързам! – отговори Паспарту.

– Мислите ли, че господин Фог ще бърза да се качи веднага на парахода за Йокохама?

– Ужасно ще бърза.

– Значи вече вярвате в това странно околосветско пътуване?

– Напълно. А вие, господин Фикс?

– Аз ли? Не вярвам.

– Шегаджия! – отговори Паспарту и смигна.

Тази дума накара агента да се замисли. Това определение го притесни, без да знае защо. Беше ли разкрит от французина? Не знаеше какво да си мисли. Но как би могъл Паспарту да разбере, че е детектив, като единствено той самият знаеше това. Но при всички случаи, за да каже това, Паспарту очевидно имаше някаква задна мисъл.

Един ден се случи така, че добрият младеж отиде още по-далеч, но това бе по-силно от него. Не можеше да си държи езика.

– Господин Фикс – попита лукаво той събеседника си, – да не вземете да ни оставите, като стигнем в Хонконг?

– Ами, не знам! – отговори смутено Фикс. – Може би...

– Ако ни придружите – каза Паспарту, – това ще е истинско щастие за мен! Хайде, де! Един агент на Полуостровната компания няма да спре напред пътя! Отивахте само до Бомбай, а ето ви в Китай! Америка не е далече, а е на една крачка от Европа!

Фикс гледаше внимателно събеседника си, който се държеше по възможно най-любезния начин, и реши да се посмее с него. Но Паспарту не спря, а хитро го запита дали този занаят носи добри пари?

– И да, и не – отговори Фикс, без да трепне. – Има добри и лоши

моменти. Но вие добре разбирате, че аз не пътувам за моя сметка!

– О! Сигурен съм в това! – извика Паспарту, смеейки се от сърце.

След този разговор Фикс се върна в каютата си и се замисли. Очевидно бе разкрит. По един или друг начин французинът беше разбрал, че е детектив. Но дали беше предупредил господаря си? Каква роля играеше той във всичко това? Беше ли му съучастник или не? Дали са го разкрили и дали всичко вече е пропаднало? Агентът прекара в тези мисли няколко мъчителни часа, като ту мислеше, че всичко е изгубено, ту се надяваше, че Фог не знае нищо. С други думи, не знаеше какво да прави.

Все пак той се успокои и реши да действа открито с Паспарту. Ако няма възможност да задържи Фог в Хонконг и ако Фог се кани да напусне окончателно английската територия, той, Фикс, щеше да каже всичко на Паспарту. Или прислужникът беше съучастник на господаря си и той знаеше всичко, и в такъв случай всичко беше изгубено, или прислужникът не знае нищо за кражбата и тогава би имал интерес да остави крадеца.

Такова беше положението на тези двама мъже, а над тях стоеше Филиас Фог с величественото си безразличие. Той добросъвестно изпълняваше обиколката си около света, следвайки орбитата си, без да се безпокои от астероидите, които гравитират около него.

И все пак в съседство имаше – както казват астрономите – една вълнуваща звезда, която би трябвало да предизвика известно вълнение в сърцето на този джентълмен! За голяма изненада на Паспарту чарът на госпожа Ауда изобщо не оказваше смущение върху господин Фог. А ако изобщо имаше подобно смущение, то би било по-трудно за изчисление от смущенията на Уран, които доведоха до откритието на Нептун.

Да! Паспарту всекидневно се учудваше на това. Той четеше в очите на младата жена такава признателност! Филиас Фог определено имаше сърце на герой, но не и на любовник. Не! Нямахме и следа от вълнение относно успеха на това пътуване. А Паспарту непрестанно се безпокоеше. Един ден, облегнат на парапета на машинното отделение, той гледаше мощната машина, която понякога се накланяше, и изведнъж при едно силно наклоняване перката се завъртя над водата. Парата изригна от клапите и това ядоса достойния младеж.

– Няма достатъчно пара в клапите! – извика той. – Изобщо не се движим! Ето какви са англичаните! Ах! Ако това беше американски кораб, щяхме да се движим по-бързо, дори подскачайки!

Глава 18. Филиас Фог, Паспарту и Фикс си гледат работата

През последните дни на пътуването времето се влоши доста. Вятърът се усили. Идващ от северозапад, той възпрепятстваше движението на парахода. „Рангун“, твърде неустойчив, се клатеше силно и пътниците с право щяха да запомнят тези дълги, досадни вълни, които вятърът вдигаше в открито море.

На 3 и 4 ноември имаше буря. Изви се силна вихрушка в морето. Половин ден „Рангун“ се движеше само с платното на предната мачта и около десет завъртания на перката, така че да заобикаля вълните. Всички платна бяха прибрани и при все това пак свистяха под напористия вятър.

Скоростта на парахода чувствително намаля и имаше основание да се смята, че ще пристигне в Хонконг с двадесет часа закъснение, а дори и повече, ако бурята не спре.

Филиас Фог наблюдаваше бурното море, което сякаш се бореше срещу него, с обичайното си равнодушие. Той не смръщи чело дори за миг, но все пак закъснението от двадесет часа можеше напълно да провали пътуването му, тъй като щеше да изпусне парахода за Йокочама. Но този лишен от нерви човек не изпитваше нито нетърпение, нито досада. Изглежда, и бурята влизаше в разписанието му, и тя беше предвидена. Госпожа Ауда, която обсъди със спътника си тази непредвидена пречка, видя, че той е все така спокоен, както и преди.

Фикс не гледаше на нещата по същия начин. Тази буря му се харесваше. Даже задоволството му би било безгранично, ако „Рангун“ не бе принуден да бяга пред вихрушката. Всички тези закъснения го устройваха, защото така господин Фог щеше да е принуден да остане няколко дни в Хонконг. Най-накрая и небето, и мощният вятър, и силната буря му помагаша. Беше леко неразположен, но какво значение има това! Той не обръщаше внимание на гаденето и когато тялото му се гърчеше под влиянието на морската болест, душата му ликуваше от огромно задоволство.

Можем да се досетим с колко зле прикрит гняв гледаше на това изпитание Паспарту. Така добре вървеше всичко до този момент! Земята и водата сякаш помагаша на господаря му. Параходи и железници му се подчиняваха. Вятърът и парата се съюзяваха, за да улеснят пътуването

му. Удари ли часът на разочарованието? Паспарту беше едва жив, сякаш двадесетте хиляди лири за облога щяха да излязат от неговия джоб. Тази буря го гневеше, вятърът го вбесяваше и той на драго сърце би напляскал непослушното море! Горкото момче! Фикс старателно скри от него собственото си задоволство и добре че постъпи така, защото ако Паспарту го бе отгатнал, Фикс щеше да прекара доста тежки моменти.

Докато траеше бурята, Паспарту остана на палубата на „Рангун“. Той не би могъл да стои долу. Катереше се по мачтите, учудваше екипажа и помагаше за всичко с маймунска ловкост. Зададе сто въпроса на капитана, офицерите, моряците, които не можаха да съдържат смеха си при вида на толкова объркания младеж. Паспарту искаше да знае колко време ще продължи бурята. Тогава го изпращаха при барометъра, който все не искаше да се повиши. Паспарту разтърсваше барометъра, но нищо не помагаше – нито разклащането, нито обидите, с които обсипваше невинния уред.

Най-накрая бурята утихна. През деня на 4 ноември морето се промени. Вятърът задуха от югозапад и пак стана благоприятен.

Паспарту се разведри заедно с времето. Опънаха и горните, и долните платна и „Рангун“ потегли с чудесна скорост.

Но не можеше да се навакса изгубеното време. Трябваше да се примирят с това положение. Сушата се появи едва на 6-и, в пет часа сутринта. В разписанието на Филиас Фог бе отбелязано, че корабът трябва да пристигне на 5-и. А той пристигаше на 6-и. Имаше закъснение от двадесет и четири часа и заминаването за Йокохама положително бе осуетено.

В шест часа лоцманът се качи на палубата на „Рангун“ и зае място на мостика, за да закара кораба през пролива до пристанището на Хонконг.

Паспарту умираше от желание да разпита този човек, да го попита дали параходът за Йокохама е напуснал Хонконг. Но не смееше. Предпочиташе да запази надеждата си до последния миг. Той бе доверил притесненията си на Фикс, а той – хитрата лисица – се опитваше да го успокои, като му казваше, че господин Фог пак ще успее, като хване следващия параход. А това вбесяваше Паспарту.

Но ако Паспарту не се реши да пита лоцмана, господин Фог, след като се консултира с пътеводителя си „Брадшоу“, попита най-спокойно лоцмана дали знае кога заминава кораб от Хонконг към Йокохама.

– Утре, при сутрешния прилив – отговори лоцманът.

Паспарту, който също беше там, с удоволствие щеше да разцелува

лоцмана, а на Фикс му идваше да му извие врата.

– Как се казва този параход? – попита господин Фог.

– „Карнатик“ – отговори лоцманът.

– Не трябваше ли да замине вчера?

– Да, господине, но трябваше да се поправи единият от котлите и заминаването му бе отложено за утре.

– Благодаря ви – отговори господин Фог, който с отмерена стъпка слезе в салона на „Рангун“.

Паспарту сграбчи ръката на лоцмана, стисна я здраво и каза:

– Вие, лоцмане, сте много добър човек!

Несъмнено лоцманът така и не разбра с какво неговите отговори заслужиха такъв приятелски изблик. При едно изсвирване той се качи на мостика и насочи парахода сред цяла флотилия от китайски корабчета, риболовни кораби и всякакви други плавателни съдове, които задържаха проливите на Хонконг.

В един часа „Рангун“ стигна до кея и пътниците започнаха да слизат.

Няма как да не се съгласим, че случайността се бе притекла на помощ на Филиас Фог. Ако не се беше наложила поправка на котлите, „Карнатик“ щеше да е заминал на 5 ноември и пътуващите към Япония трябваше да чакат осем дни до заминаването на следващия параход. Наистина господин Фог закъсняваше с двадесет и четири часа, но това закъснение не можеше да има неприятни последствия върху цялото пътуване.

Всъщност параходът, който прекосява Тихия океан от Йокохама до Сан Франциско, имаше директна връзка с парахода от Хонконг и не можеше да замине, преди той да е пристигнал. Разбира се, в Йокохама той щеше да стигне с двадесет и четири часа закъснение, но пътуването през Тихия океан трае двадесет и два дни и щеше да е лесно да се наваксат. Тридесет и шест дни след заминаването си от Лондон Филиас Фог имаше двадесет и четири часа закъснение.

„Карнатик“ трябваше да замине на следващия ден в пет часа сутринта, така че господин Фог разполагаше с шестнадесет часа, за да се заеме с работите си, т.е. с работите на госпожа Ауда. На слизане от кораба той подаде ръка на младата жена и я поведе към една носилка. Той помоли носачите да му посочат хотел и те му препоръчаха „Хотел дьо Клуб“.

Наеха апартамент за младата жена и Филиас Фог се погрижи да не ѝ липсва нищо. После каза на госпожа Ауда, че веднага трябва да

потърси този роднина, при когото щеше да остане в Хонконг. Същевременно той даде разпореждания на Паспарту да остане в хотела до завръщането му, за да не остава сама младата жена.

Джентълменът отиде на Борсата. Нямаше как да не познават там толкова уважаван човек като Джеджих, който беше сред най-богатите търговци на града.

Борсовият посредник, към когото се обърна господин Фог, наистина познаваше парсийския търговец. Но от две години той вече не живееше в Китай. След като бе натрупал състояние, се бе установил в Европа – мислеха, че в Холандия.

Филиас Фог се върна в „Хотел дьо Клуб“. Веднага поиска разрешение да посети госпожа Ауда и без встъпителни слова ѝ каза, че уважаемият Джеджих вече не живее в Хонконг и че вероятно живее в Холандия.

В първия момент госпожа Ауда не каза нищо. Прокара ръка по челото си и за миг се замисли. А после каза с най-нежния си глас:

– Какво да правя сега, господин Фог?

– Много просто – отговори джентълменът. – Ще дойдете с мен в Европа.

– Но аз не мога да злоупотребявам повече с...

– Вие не злоупотребявате, а и присъствието ви по никакъв начин не нарушава програмата ми... Паспарту?

– Господине? – отговори Паспарту.

– Отидете на „Карнатик“ и запазете три каюти.

Паспарту беше очарован, че пътуването ще продължи в компанията на младата жена, която беше много мила с него, и той веднага напусна „Хотел дьо Клуб“.

Глава 19. Паспарту живо се интересува от господаря си и какви са последиците от това

Хонконг е островче под английско владение по силата на Нанкинския договор⁵⁰, подписан след войната от 1842 година. За няколко години колонизаторският дух на Великобритания го превърна във важен град и построи пристанище, наречено Виктория. Този остров е разположен на устието на река Кантон и само шестдесет мили го делят от португалския град Макао⁵¹, построен на отвъдния бряг. Необходимо беше Хонконг да победи Макао в търговската надпревара и сега най-голямата част от китайския транзит минава през „английския“ град.

Докове, болници, кейове, складове, готическа катедрала, правителствена резиденция, калдъръмени улици – всичко изглежда така, сякаш някой търговски град от графство Кент или Съри е пронизал земното кълбо, за да се появи точно тук, в Китай, почти на напълно противоположната му точка.

С ръце в джобовете, Паспарту се отправи към пристанището Виктория, като гледаше носилките, количките с платно, които още са употребявани в Небесната империя, и всички тези китайци, японци и европейци, които бързаха из улиците. Понякога достойният младеж имаше впечатлението, че се намира в Бомбай, Калкута или Сингапур. Има цяла поредица такива английски градове по света.

Паспарту пристигна на пристанище Виктория. Там, на устието на река Кантон, имаше голям брой кораби под различни флагове – английски, френски, американски, холандски; военни или търговски кораби; японски или китайски малки корабчета; крайбрежни корабчета; най-различни видове кораби, та дори и кораби градини, които представляваха нещо като плуващи по реката лехи. Докато се разхождаше, Паспарту забеляза няколко местни жители в доста напреднала възраст, облечени в жълто. Влезе да се обръсне „по китайски“ при един китайски бръснар и там научи от местния „фигаро“, който говореше английски доста добре,

50. Договор, наложен на Китай от Великобритания след Англо-китайската война – 1840–1842 г. (Нанкин, 29 август 1842 г.) Откриват се 5 китайски пристанища за английска търговия; санкционира се завладяването на Хонконг от Великобритания.

51. Макао (Масау), Аомън – административен район на Китай със специален статут. Включва полуостров Аомън и островите Тайпа и Колоан край Южнокитайско Макао, в делтата на Сицзян. През 1987 г. е подписано споразумение между правителствата на Китай и Португалия за връщането на Макао под суверенитета на Китай през 1999 г.

че всички тези старци са на най-малко осемдесет години и че на тази възраст имат привилегията да носят жълт цвят – цвета на императорите. На Паспарту, без да знае защо, това му се стори доста забавно.

След като вече беше готов, той отиде на кея, където беше закотвен „Карнатик“, и там видя Фикс, който се шляеше насам-натам, но това изобщо не го учуди. По лицето на полицейския инспектор се четеше силно разочарование.

„Добре! – каза си Паспарту. – Не им върви на джентълмените от Реформаторския клуб!“

И той се приближи към Фикс с веселата си усмивка, като се правеше, че не забелязва потиснатия вид на спътника си.

Впрочем агентът имаше основание да проклина ужасния късмет, който го преследваше. Още нямаше заповед! Очевидно заповедта пътуваше след него и нямаше да може да го стигне, освен ако не остане няколко дни в този град. Всъщност, тъй като Хонконг беше последното английско владение по маршрута, господин Фог щеше да му се изплъзне окончателно, ако не успее да го задържи тук.

– Е, господин Фикс, решихте ли се да ни придружите до Америка? – попита Паспарту.

– Да – отговори Фикс със стиснати зъби.

– Така, така! – извика Паспарту и се разсмя гръмко. – Знаех си, че не можете да се отделите от нас. Елате да си запазите място, елате!

И двамата влязоха в бюрото за морски превози и запазиха каюти за четирима души. Но служителят отбеляза, че поправката на „Карнатик“ е приключила и параходът ще замине същата вечер в осем часа, а не на следващия ден сутринта, както е обявено.

– Много добре! – отговори Паспарту. – Това устройва моя господар. Ще го предупредя.

В този миг Фикс взе крайно решение. Той реши да каже всичко на Паспарту. Това може би беше единственият начин да задържи Филиас Фог няколко дни в Хонконг.

На излизане от бюрото Фикс предложи на спътника си да се поосвежат в някоя кръчма. Паспарту имаше време. Той прие поканата на Фикс. Точно на кея имаше една кръчма. Изглеждаше привлекателна. Двамата влязоха. Представляваше голяма и добре обзаведена кръчма, в дъното на която имаше походно легло, покрито с възглавнички. На това легло спяха няколко души.

Около тридесетина посетители бяха насядали около плетени тръстикови масички в голямата зала. Някои пиеха английска бира, малцова

бира или портер, а други – ликьори, джин или бренди. Повечето пушеха дълги лули от червена глина, натъпкани с малки топчета опиум, примесен с розово масло. От време на време някой от пушачите се свличаше под масата и сервитьорите го хващаха за краката и главата и го отнасяха на походното легло до някой друг. Около двадесетина от тези пияници бяха налягали така, напълно безпомощни.

Фикс и Паспарту разбраха, че са влезли в пушалня, посещавана от тези нещастни, тъпи, глупави идиоти, на които меркантилна Англия продава годишно за двеста и шестдесет милиона франка от тази смъртоносна дрога, която се нарича опиум! Жалки милиони, спечелени от един от най-пагубните човешки пороци.

Китайското правителство се опита да ограничи прекомерната му употреба със строги закони, но напразно. От богаташите, които първоначално употребяваха опиум, този навик слезе към низшите класи и опустошителните последици вече не можеха да бъдат спрени. Опиум се пуши винаги и навсякъде. Мъже и жени се отдават на тази жалка страст и когато привикнат към поглъщането му, те вече не могат без него или се отказват с цената на ужасни стомашни болки. Един голям пушач може да изпуши до осем лули на ден, но умира за пет години.

Ето в една такава пушалня, каквито изобилстват в Хонконг, бяха влезли Фикс и Паспарту с намерението да се освежат. Паспарту нямаше пари, но доброволно прие „любезността“ на спътника си, като възнамеряваше да върне жеста друг път.

Поръчаха две бутилки порто, от които французинът доста си пийна, докато Фикс, по-сдържан, наблюдаваше внимателно спътника си. Разговаряха за това-онова и най-вече за чудесната идея, която бе хрумнала на Фикс, да пътува и той с „Карнатик“. И като стана дума за този параход, който щеше да замине с няколко часа по-рано, а и бутилките вече бяха празни, Паспарту стана, за да отиде да предупреди господаря си.

Фикс го задържа.

– Един момент – каза той.

– Какво желаете, господин Фикс?

– Трябва да поговорим за нещо сериозно.

– За нещо сериозно! – извика Паспарту, като допи няколкото капки вино, които бяха останали на дъното на чашата му. – Ще поговорим за това утре. Днес нямам време.

– Седнете – отговори Фикс. – Става въпрос за вашия господар!

При тези думи Паспарту внимателно погледна събеседника си. Изражението на лицето на Фикс му се стори особено. Той седна отново.

– Какво имате да ми казвате? – попита той.

Фикс хвана ръката на спътника си и сниши глас:

– Досетихте ли се кой съм аз? – попита го той.

– Иска ли питане! – каза Паспарту с усмивка.

– Тогава ще ви призная всичко...

– Сега, когато вече знам всичко ли, приятелю! Не е много интересно! Но, хайде, говорете. Най-напред обаче нека ви кажа, че тези джентълмени са се поохарчили ненужно!

– Ненужно! – каза Фикс. – Лесно ви е на вас! Очевидно е, че вие не знаете колко голяма е сумата!

– Напротив, знам – отговори Паспарту. – Двадесет хиляди лири!

– Петдесет и пет хиляди! – отвърна Фикс, като стисна ръката на Паспарту.

– Какво! – извика Паспарту. – Петдесет и пет хиляди лири! Е, добре! Ето още една причина да не губим нито миг повече – добави той и отново се изправи.

– Петдесет и пет хиляди лири! – повтори Фикс и дръпна Паспарту да седне отново, след като беше поръчал шише бренди. – И ако аз успея ще спечеля награда от две хиляди лири, искате ли петстотин (12 500 франка), при условие че ми помогнете?

– Да ви помогна? – извика Паспарту с широко отворени очи.

– Да. Да ми помогнете да задържа господин Фог за няколко дни в Хонконг!

– Какво! – каза Паспарту. – Какво искате да кажете с това? Как! Тези господа не само че следят моя господар и се съмняват в почтеността му, но искат и да му попречат! Срамувам се заради тях!

– Хайде сега! Какво искате да кажете? – попита Фикс.

– Искам да кажа, че това е изключително нечестно. Все едно да ограбят господин Фог и да му вземат всичко!

– Е, това е целта!

– Но това е капан! – извика Паспарту, който се съживяваше под влиянието на брендите, което му бе поднесъл Фикс, и който пиеше, без да се усеща. – Това е истински капан! Джентълмени! Колеги!

Фикс вече нищо не разбираше.

– Колеги! – извика Паспарту. – Членове на Реформаторския клуб! Знайте, господин Фикс, че моят господар е почтен човек и че когато се обзаложил, иска да спечели по честен път.

– Но кой си мислите, че съм аз? – попита Фикс, като се вторачи в Паспарту.

– Що за въпрос! Вие сте агент на членовете на Реформаторския клуб, който има за задача да следи пътя на моя господар, което от своя страна е много унижително! Ето защо, въпреки че от известно време знам кой сте, не съм разкрил това на господин Фог!

– Той нищо ли не знае? – попита бързо Фикс.

– Нищо – отговори Паспарту, като обърна още една чашка.

Полицейският инспектор прекара ръка по челото си. Той се колебаеше, преди да проговори. Какво да прави? Грешката на Паспарту изглеждаше искрена, но тя правеше плана му още по-труден. Беше очевидно, че това момче говори чистосърдечно и че не е съучастник на господаря си – това, от което Фикс се страхуваше.

„Е, добре – каза си той, – той не му е съучастник, той ще ми помогне.“

Детективът за втори път се примири с положението. Всъщност вече нямаше време за губене. На всяка цена трябваше да задържи Фог в Хонконг.

– Слушайте – каза Фикс кратко, – слушайте ме добре. Не съм този, за когото ме мислите, тоест не съм агент на членовете на Реформаторския клуб...

– А! – каза Паспарту, като го погледна насмешливо.

– Аз съм полицейски инспектор, натоварен с мисия от лондонските власти...

– Вие... Полицейски инспектор!...

– Да, и ще го докажа – каза Фикс. – Ето заповедта ми.

И агентът извади един документ от портфейла си и показа на своя спътник заповед, подписана от директора на главната полиция. Паспарту, смаян, гледаше Фикс и не можеше дума да каже.

– Облогът на господин Фог – подхвана Фикс, – е само претекст, с който вие и колегите му от Реформаторския клуб сте измамени, защото той е имал интерес да си осигури несъзнателното ви съучастничество.

– Но защо? – извика Паспарту.

– Слушайте. На 28 септември тази година са откраднати петдесет и пет хиляди лири от Банк ъф Инглант от човек, чиито отличителни белези са били снети. Впрочем този човек прилича досущ на господин Фог.

– Хайде, де! – извика Паспарту и удари с юмрук по масата. – Господарят ми е най-почтеният човек на света!

– Какво ли знаете пък вие? – отговори Фикс. – Вие дори не го познавате! Постъпили сте на служба при него в деня на заминаването. Заминал е набързо и под някакъв глупав предлог, без куфари, с голяма

сума пари в брой! И вие смеете да твърдите, че е почтен човек!

– Да! Да! – повтаряше несъзнателно бедният младеж.

– Искате ли да бъдете задържан като негов съучастник?

Паспарту бе хванал главата си с ръце. Беше неузнаваем. Не смееше да погледне полицейския инспектор. Филиас Фог краде, той, спасителят на Ауда, щедрият и достоен мъж! И все пак имаше улики срещу него! Паспарту се опитваше да отхвърли подозренията, които се промъкваха у него. Той не искаше да повярва във вината на своя господар.

– Какво искате от мен в крайна сметка? – каза той на полицейския инспектор, като едва се държеше.

– Ето какво – отговори Фикс, – проследих господин Фог дотук, но все още не съм получил заповедта за задържане, която поисках в Лондон. Трябва да ми помогнете да задържа в Хонконг...

– Аз! Да ви...

– И аз ще разделя с вас наградата от две хиляди лири, обещана от Банк ъф Ингленд!

– Никога! – отговори Паспарту, който искаше да стане, но отново се свлече, усещайки, че и разумът, и силите го напускат едновременно.

– Господин Фикс – измънка той, – дори и всичко, което ми казахте, да е вярно... дори и господарят ми да е крадецът, когото търсите... аз отричам... аз бях... аз съм на служба при него... опознах го като добър и великодушен... Да го предам... никога... не, дори и за всичкото злато на света. Идвам от място, където не постъпваме по този начин!...

– Отказвате ли?

– Отказвам.

– Да приемем, че нищо не съм казал – отговори Фикс – и да пийнем.

– Да, да пийнем!

Паспарту се напиваше все повече. Фикс, разбирайки, че трябва да го раздели на всяка цена от господаря му, реши да го упои съвсем. Донесоха на масата няколко лули с опиум. Фикс сложи едната в ръката на Паспарту, който я взе, поднесе я към устните си, запали я, дръпна няколко пъти и падна с натежала от наркотика глава.

– Най-накрая – каза Фикс, като видя безпомощния Паспарту, – господин Фог няма да бъде уведомен навреме за заминаването на „Карнатик“, а ако все пак замине, то поне ще е без този проклет французин!

После той плати сметката и излезе.

Глава 20. Фикс осъществява контакт направо с Филиас Фог

Докато се разиграваше въпросната сцена, която сериозно можеше да провали бъдещето му, господин Фог и Ауда се разхождаха по улиците на английския град. Откакто госпожа Ауда прие предложението му да я отведе в Европа, той трябваше да мисли за всички подробности около едно такова дълго пътуване. Англичанин като него може да обиколи света само с една чанта в ръка, но една жена не можеше да пътува при подобни условия. Ето защо се наложи да купят дрехи и всичко необходимо за пътуването. Господин Фог се зае с тази задача с характерното за него спокойствие и на всички извинения или възражения на младата вдовица, притеснена от такава любезност, неизменно отговаряше:

– В интерес на пътуването е, предвидено е в програмата.

След като купиха каквото трябва, господин Фог и младата жена се върнаха в хотела и вечеряха на обща, богато отрупана трапеза. После госпожа Ауда, уморена, се оттегли в апартамента си, след като стисна „по английски“ ръката на невъзмутимия си спасител. А уважаемият джентълмен потъна цяла вечер в четене на „Таймс“ и „Илюстрираният Лондон Нюз“.

Ако беше човек, който понякога да се учудва на нещо, то щеше да го озадачи фактът, че прислужникът му не се беше появил, когато стана време за лягане. Но тъй като знаеше, че параходът за Йокохама заминава на другия ден сутринта, той не се разтревожи. На другия ден Паспарту не се отзова на позвъняването на господин Фог.

Какво си помисли уважаемият джентълмен, когато разбра, че прислужникът му не се е прибрал в хотела, никой не би могъл да знае. Господин Фог си взе чантата, каза да предупредят Ауда и изпрати за носилка.

Беше осем часът, а приливът, от който „Карнатик“ щеше да се възползва, за да излезе от проливите, щеше да започне в девет и половина. Когато носилката пристигна на вратата на хотела, господин Фог и госпожа Ауда се качиха в нея, а багажа натовариха на количка, която ги последва.

Половин час по-късно пътниците слязоха на кея и там Фог научи, че „Карнатик“ е заминал предната вечер.

Господин Фог, който разчиташе, че ще завари тук и парахода, и

прислужника си, беше принуден да се лиши и от единия, и от другия. Но на лицето му не се изписа никакво разочарование и тъй като госпожа Ауда го гледаше разтревожено, той се задоволи да каже:

– И това се случва, госпожо.

В този момент един човек, който внимателно го наблюдаваше, се приближи. Това бе инспектор Фикс, който го поздрави и каза:

– Не пристигнахте ли и вие като мен с „Рангун“ вчера вечерта?

– Да, господине – отговори хладно господин Фог, – но нямам честта да ви...

– Извинете, мислех че ще открия тук вашия прислужник.

– Знаете ли къде е той, господине? – попита оживено младата жена.

– Какво? – престори се на изненадан Фикс. – Не е ли с вас?

– Не – отговори госпожа Ауда. – Не се е появявал от вчера. Дали се е качил без нас на борда на „Карнатик“?

– Без вас ли, госпожо? – отговори агентът – Простете въпроса, но вие с този параход ли възнамерявахте да пътувате?

– Да, господине.

– Аз също, госпожо, и виждате, че съм много разочарован. След като приключиха с поправката му, „Карнатик“ замина дванадесет часа порано, без да предупредят никого, и сега трябва да чакаме цели осем дни до заминаването на следващия параход!

Докато изричаше „осем дни“, Фикс усети, че сърцето му подскочи от радост. Осем дни! Фог задържан осем дни в Хонконг! Щеше да има достатъчно време, за да получи заповедта. Най-накрая късметът проработи на страната на представителя на закона.

Представете си удара, който получи, когато чу Филиас Фог да казва спокойно:

– Струва ми се, че има и други кораби на пристанището в Хонконг освен „Карнатик“!

И господин Фог предложи ръката си на госпожа Ауда и се запъти към доковете в търсене на заминаващ кораб.

Фикс, смаян, го следваше. Човек би казал, че някаква нишка го свързваше с този човек.

Но щастие, изглежда, изостави наистина човека, когото така подпомагаше до момента. В продължение на три часа Филиас Фог обикаляше пристанището във всички посоки, решен, че ако трябва, ще наеме цял параход, за да го закара в Йокохама. Но не видя друго освен кораби, които товарят или разтоварват и следователно не могат да тръгнат. Фикс отново се обнадежди.

Но господин Фог не се отчайваше и продължаваше да търси, готов да стигне и до Макао дори, когато един моряк го спря на предното външно пристанище.

– Кораб ли си търсите, ваша чест? – попита морякът и свали шапка.

– Имате ли кораб, който да е готов за заминаване? – попита господин Фог.

– Да, ваша чест, кораб № 43, най-добрият от флотилията.

– Добре ли върви?

– От осем до девет мили приблизително. Искате ли да го видите?

– Да.

– Ваша чест ще остане доволен. Разходка в морето ли желаете?

– Не. Пътуване.

– Пътуване?

– Наемате ли се да ме закарате до Йокохама?

При тези думи морякът отпусна ръце и се опули.

– Шегувате ли се, ваша чест? – каза той.

– Не! Изпуснах „Карнатик“, а трябва да съм в Йокохама най-късно на 14-и, за да се кача на парахода за Сан Франциско.

– Съжалявам – отговори лоцманът, – но не е възможно.

– Предлагам ви сто лири (2500 франка) на ден и награда от двеста лири, ако пристигна навреме.

– Наистина ли? – попита лоцманът.

– Наистина.

Лоцманът се отдръпна настрана. Той гледеше морето, разкъсан от желанието да спечели толкова много пари и страха да отиде толкова далече. Фикс бе обзет от смъртно безпокойство.

През това време господин Фог се върна при госпожа Ауда.

– Няма да ви е страх, нали, госпожо? – попита я той.

Лоцманът се бе приближил пак до джентълмена и въртеше шапката в ръцете си.

– Е, лоцмане? – каза господин Фог.

– Ето, ваша чест – отговори лоцманът, – не мога да рискувам живота нито на моите хора, нито моя собствен живот в едно толкова дълго пътуване с едва двадесеттонен кораб, и то по това време на годината. А и няма да пристигнем навреме, защото от Хонконг до Йокохама разстоянието е хиляда шестстотин и петдесет мили.

– Само хиляда и шестстотин – каза господин Фог.

– Все едно.

Фикс пое дълбоко въздух.

– Но – добави лоцманът – може би има друг начин да се уредят нещата.

Фикс замръзна.

– Как? – попита Филиас Фог.

– Като отидем до Нагасаки, в крайната южна точка на Япония, на хиляда и сто мили, или само до Шанхай, на осемстотин мили от Хонконг. При второто пътуване няма да се отдалечаваме от китайския бряг, което е голямо предимство, още повече че теченията са насочени на север.

– Лоцмане – отговори Филиас Фог, – аз трябва да се кача на кораба за Америка от Йокохама, а не от Нагасаки или Шанхай.

– Защо не? – отговори лоцманът. – Корабът за Сан Франциско не заминава от Йокохама. Той само спира там и в Нагасаки, а заминава от Шанхай.

– Сигурен ли сте в това, което казвате?

– Сигурен съм.

– И кога заминава параходът от Шанхай?

– На 11-и в седем вечерта. Разполагаме с четири дни. Четири дни, деветдесет и шест часа и със средна скорост от осем мили в час, ако всичко е наред, ако вятърът е югоизточен, ако морето е спокойно, можем да изминем осемстотинте мили до Шанхай.

– Кога можете да тръгнете?

– След един час. Време, необходимо за закупуване на храна и да вдигна котва.

– Сделката е сключена... Вие ли сте собственикът на кораба?

– Да, Джон Бънсби, собственик на „Танкадер“.

– Искате ли предплата?

– Ако това не обижда ваша чест.

– Ето двеста лири предплата... Господине – добави Филиас Фог, като се обърна към Фикс, – ако искате да се възползвате...

– Господине – отговори решително Фикс, – сях да ви помоля за това.

– Добре, след половин час ще бъдем на борда.

– Но горкият младеж... – каза госпожа Ауда, притеснена от изчезването на Паспарту.

– Ще направя за него, каквото мога – отговори Филиас Фог.

И докато Фикс, нервен, трескаво възбуден, вбесен, се отпрати към кораба, те двамата отидоха в полицията на Хонконг. Там Филиас Фог даде описание на Паспарту и остави достатъчно пари, за да го върнат в

родината му. Същото направиха и при френския консул, след това отидоха с носилката до хотела, за да вземат багажа, и се върнаха на предното външно пристанище.

Стана три часът. Кораб № 43, с екипажа на борда и натоварени провизии, беше готов да вдигне котва.

„Танкадер“ бе прекрасно, малко, двадесеттонно двумачтово корабче, с остър нос, лесно за управляване и доста удължено. Като истинска състезателна яхта. Излъсканите му медни части, галванизираниите железни обкови, бялата като слонова кост палуба показваха, че собственикът Джон Бънсби се стараяше да го поддържа в добро състояние. Двете му мачти бяха леко наклонени назад. Имаше триъгълни платна, платна на долната мачта, кливери⁵² – всичко необходимо, за да не можеш да го стигнеш при попътен вятър. Със сигурност вървеше много добре и беше печелило няколко пъти първото място в състезания между кораби от такъв клас.

Екипажът на „Танкадер“ се състоеше от собственика Джон Бънсби и от четирима мъже. Те бяха от онези смели моряци, които по всяко време се впускат в търсене на кораби и чудесно познават морето. Джон Бънсби беше на около четиридесет и пет години, силен, с тъмен загар, с живи очи и енергично лице. Той излъчваше самоувереност, познаваше добре занаята си и би вдъхнал смелост дори и на най-страхливите.

Филиас Фог и госпожа Ауда се качиха на борда. Фикс вече беше там. От задната част на корабчето се слизаше в квадратна каюта, в чиито стени бяха издълбани койки над квадратно канапе, което беше разположено точно под тях. В средата имаше маса, осветена от висяща лампа. Беше тясно, но чисто.

– Съжалявам, че не мога да ви предложа нещо по-добро – каза господин Фог на Фикс, който се поклонил, без да отговори.

Полицейският инспектор се чувстваше някак унизен, че се възползва така от любезността на господин Фог.

– Много учтив мошеник – помисли си той, – но все пак си е мошеник!

В три часа и десет минути платната бяха опънати. Английското знаме се вееше на носа на корабчето. Пътниците бяха седнали на палубата. Господин Фог и госпожа Ауда хвърлиха по един последен поглед на кея, за да видят дали все пак Паспарту няма да се появи.

52. Кливер във ветроходството се нарича триъгълно платно – стаксел, който се опъва пред предната мачта на платноходен съд.

Фикс се боеше, тъй като случайността можеше да доведе на това място нещастния младеж, към когото той се бе отнесъл така недостойно, и тогава трябваше да се дадат някои обяснения, които нямаше да са в негова полза. Но французинът не се появи и несъмнено все още беше под влиянието на силния наркотик.

Най-накрая Джон Бънсби навлезе в открито море и „Ганкадер“ се понесе по вълните с опънати от вятъра платна.

Глава 21. Собственикът на „Танкадер“ рискува да изгуби награда от двеста лири

Смело начинание беше да се пропътуват осемстотин мили с двадесеттонен кораб, и то по това време на годината. Най-общо казано, китайските морета са опасни, тъй като са изложени на поривите на ужасно силни ветрове, особено по време на равноденствията, а все още беше началото на ноември.

Ясно беше, че лоцманът има полза да отведе пътниците си в Йокосама, тъй като му се плащаше на ден. Но щеше да е много непредпазливо да се пътува при такива условия и доста дръзко, дори безразсъдно да се отиде чак до Шанхай. Но Джон Бънсби имаше доверие на своя „Танкадер“, който леко се плъзгаше по вълните, и може би не грешеше.

В последните часове на този ден „Танкадер“ плуваше в несигурните проливи на Хонконг и като се стремеше да се възползва от попятния вятър, се справи блестящо.

– Лоцмане, мисля, че не е необходимо – каза Филиас Фог, когато излязоха в открито море – да ви напомням да се движите с възможно най-висока скорост.

– Доверете ми се, ваша чест – отговори Джон Бънсби. – Опънали сме толкова платна, колкото вятърът позволява. Страничните платна няма да помогнат, а само ще забавят придвижването на кораба.

– Вие знаете по-добре от мен и аз ви се доверявам.

Изправен, с разтворени крака, стъпил здраво като моряк, Филиас Фог гледаше, без да трепне, развълнуваното море. Младата жена, седнала отзад, се вълнуваше при вида на този вече помрачен океан и при мисълта, че тя смело се носеше по него върху това малко корабче. Над главата ѝ се вееха белите платна, които го носеха в пространството като огромни криле. Корабчето, понасяно от вятъра, сякаш летеше във въздуха.

Нощта падна. Луната навлизаше в първата си четвърт и скоро слабата ѝ светлина съвсем угасна в мъглата. Откъм изток се появиха облаци и покриха една част от небето.

Лоцманът запали двете лампи – необходима мярка в оживеното крайбрежие. Често срещаша кораби и със скоростта, с която се движеше, лодката щеше да се разбие и при най-лека удар.

Фикс размишляваше в предната част на кораба. Той странеше от Фог, тъй като знаеше, че не е особено приказлив. А и изпитваше

отвращение да говори с този човек, чиито услуги приемаше. Мислеше си и за бъдещето. Почти беше сигурен, че господин Фог няма да спре в Йохохама, че ще се качи веднага на парахода за Сан Франциско, за да отиде в Америка, чиято огромна площ щеше да му осигури безнаказаност и сигурност. Планът на господин Фог му се струваше повече от прост.

Вместо като обикновен крадец да замине още от Англия за Съединените щати, Фог обикаляше и вече бе пропътувал три четвърти от земното кълбо, за да стигне по-безопасно до Америка, и след като е заблудил полицията, спокойно щеше да изяде там парите на банката. А след като веднъж стъпи на американска земя, какво ще прави Фикс? Щеше ли да изостави този човек? Не, хиляди пъти не! Докато не получи разрешение за екстрадирането му, няма да се отлепи от него. Това беше негов дълг и той щеше да го изпълнява докрай. Поне едно хубаво нещо имаше: Паспарту не беше вече със своя господар, а и след откровенията на Фикс беше важно господар и прислужник да не се видят никога повече.

Филиас Фог не беше забравил прислужника си, който беше изчезнал така странно. След като добре размисли, му се стори възможно Паспарту да се е качил на „Карнатик“ в последния момент, вследствие на някакво недоразумение. Така мислеше и Ауда, която дълбоко съжаляваше за честния прислужник, на когото тя дължеше толкова много. Можеше и да го открият в Йохохама и ако е пътувал с „Карнатик“, те можеха лесно да разберат това.

Към десет часа вятърът стана по-студен. Може би беше разумно да се приберат някои от платната, но лоцманът огледа внимателно небето и реши да остави нещата, както са в момента. Впрочем „Танкадер“ имаше голяма водоизместимост и се движеше много добре с тях, а и можеха да ги свалят бързо, в случай че се извие буреносен вятър.

В полунощ Филиас Фог и госпожа Ауда слязоха в каютата. Фикс ги беше преварил и вече лежеше на една от койките. А лоцманът и хората му останаха цяла нощ на палубата.

На следващата заран, на 8 ноември, корабчето бе изминало над сто мили. Често хвърляният уред за измерване на скоростта показваше, че средната скорост е между осем и девет мили. Вятърът духаше странично в опънатите платна и по този начин корабът достигаше максимална скорост. Ако вятърът запазеше посоката си, шансът щеше да е на негова страна.

През целия ден „Танкадер“ не се отдалечи много от брега, чиито течения бяха по-благоприятни. Той беше вляво на не повече от пет мили и

неравните му очертания се мярваха от време на време. Вятърът идваше откъм сушата, затова морето не беше много бурно: щастливо обстоятелство за корабчето, тъй като леките плавателни съдове често страдат от вълнението, което „убива“ скоростта, както казват моряците.

Към обяд вятърът леко утихна и задуха на югоизток. Лоцманът разпореда да вдигнат платната, но след два часа трябваше пак да ги спуснат, тъй като задуха отново.

Господин Фог и младата жена, които за щастие не бяха повалени от морска болест, си хапваха с апетит консерви и бисквитки от припасите. Поканиха Фикс да хапне с тях и той прие, знаейки, че с празен стомах и незареден кораб не се пътува, но това го обиждаше! Той намираше за непочтено да пътува за сметка на този човек, да яде от храната му. Но все пак яде – макар и малко, но яде.

След като приключиха с обяда, той дръпна господин Фог настрана и каза:

– Господине...

Това „господине“ едва излизаше от устните му и той едва се сдържаше да не хване за яката този „господин“!

– Господине, вие бяхте така любезен да ми предложите да пътувам с вас. И въпреки че средствата не ми позволяват да разполагам така, както вие, все пак искам да заплатя моята част...

– Да не говорим за това, господине – отговори господин Фог.

– Но аз държа да...

– Не, господине – повтори Фог с тон, който не допускаше възражение. – Това влиза в общите разходи!

Фикс се поклони, задушаваше се. Отиде да се изтегне в предната част на корабчето и не продума цял ден.

Движеха се бързо. Джон Бънсби имаше надежда. Той няколко пъти каза на господин Фог, че ще пристигнат в Шанхай в желаното време. Господин Фог отговори само, че разчита на това. В интерес на истината целият екипаж на корабчето много се стараше. Наградата примамваше тези добри хорица. Ето защо всички възета бяха старателно обтегнати! Всички платна бяха опънати! Кормчията не можеше да бъде обвинен в никакво наклоняване! По-сериозно не биха управлявали и лодка от „Кралския яхтклуб“.

Вечерта лоцманът отчете, че са изминали двеста и двадесет мили от Хонконг и Филиас Фог можеше да се надява, че когато пристигне в Йокохам, няма да има никакво закъснение в разписанието му. Така първата сериозна пречка, появила се след заминаването от Лондон, нямаше да

му навреди никак.

През нощта, преди зазоряване, „Танкадер“ влезе в протока, който разделя големия остров Тайван от китайския бряг, и пресече Тропика на рака. В този проток морето беше доста бурно и с водовъртежи, образувани от насрещните течения. Корабчето вървеше много трудно. Късите вълни спираха хода му. Човек едва можеше да се задържи прав на палубата.

На зазоряване вятърът се усили още. Небето вещаеше буря. А и барометърът показваше близка промяна в атмосферното налягане. През деня движението му бе неравномерно и живакът постоянно се менеше. На югоизток се надигаха широки вълни, предвестници на бурята. Вечерта слънцето бе залязло в червена мъгла сред фосфоресциращите отблясъци на океана.

Лоцманът гледеше продължително сивото небе и процеди през зъби нещо неразбираемо. По едно време каза на пътника си:

– Мога ли да ви кажа всичко, ваша чест? – каза той тихо.

– Абсолютно всичко – отговори Филиас Фог.

– Е, добре, ще има буря.

– От север или от юг? – попита кратко Филиас Фог.

– От юг. Вижте! Идва тайфун!

– Нека дойде този тайфун от юг, защото ще ни тласка в необходимата посока – отговори господин Фог.

– Щом така мислите – отвърна лоцманът. – Нямам какво друго да кажа!

Предчувствията на Джон Бънсби не го излъгаха. В по-ранен период от годината тайфунът, както казва един известен метеоролог, щеше да премине като светлинен водопад от електрически пламъци, но при зимното равноденствие имаше опасност силно да се разбушува.

Лоцманът взе предварително всички предпазни мерки. Разпореди да вържат здраво всички платна на корабчето и да свалят всички прътове за поддържането им. Прибраха и допълнителните платна. Всички люкове бяха грижливо затворени. Нито една капка вода не можеше да проникне в долната част на кораба. Само едно триъгълно платно от здраво платнище беше вдигнато, за да подпомага корабчето при заден вятър. И зачакаха.

Джон Бънсби прикани пътниците да слязат в каютата. Но да се затворят в това тясно и непроветриво място, полюшвано от вълните, изобщо не беше приятно. Нито господин Фог, нито госпожа Ауда, нито дори Фикс се съгласиха да напуснат палубата.

Към осем часа заваля силен дъжд и на палубата се изви вихрушка. С малкото си платно „Танкадер“ бе вдигнат като перце от този така непредвидим буреносен вятър. Дори ако сравним скоростта му с учетворената скорост на пътуващ с пълна пара локомотив, пак няма да сме точни.

Така през целия ден корабчето отиваше на север, носено от чудовищните вълни, като за щастие запазваше бързина, равна на тяхната. Двадесетина пъти то щеше да потъне под тези водни планини, които се издигаха отзад. Но ловките маневри на лоцмана предотвратяваха катастрофата. Понякога пътниците целите бяха покривани от пръски вода, на което те гледаха философски. Фикс ругаеше, разбира се, а безстрашната Ауда бе вперила поглед в спътника си, на чието хладнокръвие не спираше да се учудва, и се показваше достойна за него, като понасяше смело бурята. А Филиас Фог се държеше така, сякаш тайфунът влиза задължително в програмата му.

Дотогава „Танкадер“ бе пътувал само на север. Но вечерта, както и очакваха, вятърът се обърна и задуха на северозапад. Така корабчето посрещаше вълните странично и ужасно се разклати. Морето го блъскаше с такава сила, че всеки, който не знае колко здраво са свързани помежду си всички части на кораба, би се изплашил.

С падането на нощта бурята се усили още повече. Като видя, че мракът се спуска, а заедно с него и бурята се усилва, Джон Бънсби изпита силно безпокойство. Запита се дали не е време да се отбият на някое пристанище и се посъветва с екипажа си.

След като поговори с тях, Джон Бънсби се приближи към господин Фог и му каза:

– Мисля, ваша чест, че ще е добре да се отбием в някое пристанище на брега.

– И аз така мисля – отговори Филиас Фог.

– Да – каза лоцманът, – но на кое?

– Аз знам само едно – отговори спокойно господин Фог.

– И това е...

– Шанхай.

Отначало лоцманът не разбра какво означава този отговор, колко настойчив и упорит е. После извика:

– Е, добре, да! Ваша чест има право. Към Шанхай!

И „Танкадер“ непоколебимо продължи да пътува на север.

Наистина ужасна нощ! Цяло чудо беше, че корабчето не се преобърна. Госпожа Ауда беше сломена, но не се оплака. Няколко пъти

господин Фог трябваше да се втурва към нея, за да я защити от силата на водата.

Съмна се. Бурята продължаваше да се вихри яростно. Но поне вятърът задуха на югоизток. Тази промяна бе благоприятна и „Танкадер“ продължи пътя си по развълнуваното море, чиито вълни се сблъскваха с вълните, които се вдигаха от новата посока на вятъра. Това стълкновение на противоположни течения би смазало по-неустойчив кораб.

От време на време през разкъсаната мъгла се виждаше брегът, но не се мяркаше нито един кораб. „Танкадер“ беше единственият в морето.

Към обяд се появиха признаци на затишие, които с приближаването на залеза се затвърдиха. Краткостта на бурята се дължеше на самата ѝ сила. Пътниците, напълно сломени, едва можаха да хапнат по малко и да си отдъхнат.

Нощта бе сравнително тиха. Лоцманът вдигна платната така, че да са по-малко изложени на вятъра. Скоростта на корабчето бе забележителна. На следващия ден, на 11-и сутринта, разпознаха брега и Джон Бънсби потвърди, че се намират на по-малко от сто мили от Шанхай.

Сто мили! А имаха само един ден, за да ги пропътуват! Трябваше още същата вечер господин Фог да пристигне в Шанхай, за да не изпусне заминаването на парахода за Йокохама. Ако не беше тази буря, в която изгубиха много часове, сега щяха да са на около тридесетина мили от пристанището.

Вятърът утихваше чувствително, а за щастие и морето се успокояваше. Вдигнаха всички платна на корабчето. Морето се пенеше под него.

На обяд „Танкадер“ бе на не повече от четиридесет и пет мили от Шанхай. Оставаха още шест часа, за да стигнат до пристанището преди заминаването на парахода за Йокохама.

На борда на корабчето цареше смутен страх. Искаха да пристигнат на всяка цена. На всички, с изключение на Филиас Фог, разбира се, сърцата им биеха нетърпеливо. Трябваше корабчето да поддържа девет мили средна скорост и вятърът да отслабне още! Духаше променлив вятър с непостоянни пориви, идващи от брега. Веднага щом стихнеше, морето се успокояваше.

И все пак корабчето беше толкова леко, платната – толкова високи и от толкова лек плат, че използваша игривия вятър.

Подпомаган и от течението, в шест часа Джон Бънсби отчете, че до река Яндзъ има още десет мили. Самият град е разположен на не по-малко от дванадесет мили отвъд устието на реката.

В седем часа все още оставаха три мили до Шанхай. Звучна ругатня се изплъзна от устата на лоцмана... Наградата от двеста лири май щеше да му се изплъзне. Той погледна господин Фог. Господин Фог стоеше безстрастно, въпреки че в този момент се решаваше съдбата на цялото му богатство...

В същото време дълъг черен корпус с кълба дим се появи на хоризонта. Това беше американският параход, който заминаваше в определения час.

– Проклятие! – извика Джон Бънсби и блъсна отчаяно кормилото.

– Дайте сигнал! – каза кратко Филиас Фог.

На носа на „Танкадер“ имаше малко бронзово оръдие. Служеше за даване на сигнал при мъгливо време.

Заредиха оръдието догоре, но точно в мига, в който лоцманът се канеше да запали фитила, Филиас Фог каза:

– Долу флага.

Свалиха знамето до средата на мачтата. Това бе сигнал за бедствие и можеха да се надяват, че когато го забележи, американският параход ще промени за миг курса си, за да стигне до корабчето.

– Огън! – каза господин Фог.

И огънят от малкото бронзово оръдие разцепи въздуха.

Глава 22. Паспарту вижда, че е благоразумно да имаш пари дори и накрай света

След като напусна Хонконг на 7 ноември в шест и половина вечерта, „Карнатик“ се отправи с пълна пара към Япония. Беше натоварен със стоки и пътници. Три каюти отзад останаха незаети. Това бяха каютите, запазени за господин Филиас Фог.

На другата сутрин хората от предната част учудени видяха един пътник, гледащ объркано, поклащащ се несигурно и разрошен, да излиза от една второкласна каюта и със залитане да сяда на палубата.

Това бе самият Паспарту. Ето какво се беше случило.

Малко след като Фикс напусна пушалнята, две момчета бяха вдигнали дълбоко заспалия Паспарту и го бяха положили върху леглото за пушачите. Но три часа по-късно, преследван от една натрапчива мисъл в кошмарите си, Паспарту се разбуждаше и се мъчеше да се пребори с упойващото действие на наркотика. Мисълта, че не си е изпълнил дълга, го вадеше от сънливото състояние. Той стана от това легло за пияници и като се спъваше постоянно, опираше се на стените, падаше и ставаше, но неизменно воден от някакъв инстинкт, той напусна пушалнята и викаше като насън: „«Карнатик!»! «Карнатик!»!“

Параходът беше там, бълваше кълба дим и се готвеше да заминава. Паспарту беше само на няколко крачки от него. Той се хвърли на подвижния мост, прескочи парапета на палубата и се стовари безжизнено точно когато „Карнатик“ вдигаше котва.

Няколко моряци, привикнали към такива сцени, свалиха младежа в една второкласна каюта и Паспарту се събуди едва на следващата сутрин на сто и петдесет мили от китайския бряг.

Ето защо тази сутрин Паспарту беше на „Карнатик“ и дълбоко вдишваше свежия морски въздух. Този въздух го свести. Той с мъка започна да си събира мислите. Но най-накрая си припомни какво се беше случило предната вечер, откровенията на Фикс, пушалнята и т.н.

„Ясно е – каза си той, – че съм бил ужасно пиян! Какво ще си каже господин Фог? Но поне не съм изпуснал кораба, а това е най-важното!“

После се сети за Фикс:

„А от този – каза си той – се надявам да сме се отървали и че не е посямал да ни последва на «Карнатик» след всичко, което ми предложи. Полицейски инспектор, детектив по следите на моя господар, обвинен в

тази кражба, извършена в Банк ъф Инглан! Хайде де! Господин Фог е толкова крадец, колкото аз съм убиец!“

Трябваше ли Паспарту да разкаже тези неща на господаря си? Беше ли уместно да му разкрие ролята на Фикс в цялата тази работа? А не е ли по-добре да изчака пристигането му в Лондон, за да му каже, че агент на Главната полиция го бе преследвал през цялото пътуване, за да се посмеят заедно на това? Да, естествено! Във всеки случай трябваше добре да помисли. Най-важно сега беше да намери господин Фог и да му поднесе извиненията си за недостойното си поведение.

Паспарту се изправи. Морето бе развълнувано и параходът се люшкеше силно. Почтеният младеж едва стигна до кърмата на кораба, тъй като краката му не го държаха още.

На палубата не видя някой, който да му заприлича на господин Фог или госпожа Ауда.

„Добре – каза си той, – госпожа Ауда сигурно още спи по това време. А господин Фог сигурно си е намерил компания за вист и както обикновено...“

Казвайки си това, Паспарту слезе в салона. Господин Фог не беше там. Не му оставаше нищо друго, освен да попита домакина коя е кабината на господин Фог. Домакинът му отговори, че не познава пътник с такова име.

– Извинете – каза Паспарту настоятелно. – Става дума за един джентълмен, висок, не особено общителен, придружаван от млада дама...

– Нямаме млада дама на борда – отговори домакинът. – Впрочем ето ви списъка на пътниците. Можете да проверите.

Паспарту прегледа списъка... Името на господаря му не фигурираше в него. Той се вцепени. После през ума му мина една мисъл.

– А! Аз на „Карнатик“ ли съм? – извика той.

– Да – отговори домакинът.

– На път за Йокохама?

– Точно така.

Паспарту за миг се уплаши, че е объркал кораба! Но щом това е „Карнатик“, значи е сигурно, че господаря му го няма.

Паспарту се свлече на едно кресло. Гръм от ясно небе. И изведнъж всичко му се проясни. Той си спомни, че часът на заминаване на „Карнатик“ беше изтеглен по-рано, че той трябваше да предупреди господаря си и че не го беше направил! Следователно по негова вина господин Фог и госпожа Ауда бяха изпуснали кораба!

По негова вина – да! Но още повече по вина на предателя, който, за да го раздели от господаря му, за да го задържи в Хонконг, го беше напил! Защото той най-накрая беше разбрал какво цели полицейският инспектор. А сега сигурно господин Фог беше разорен, след като е изгубил облога, сигурно е бил задържан, а може би е вече в затвора!... При тази мисъл Паспарту започна да си скубе косите. Ах, само да му падне Фикс в ръцете, щяха да си разчистят сметките!

След първоначалния шок Паспарту възвърна самообладанието си и започна да анализира положението. А то никак не беше за завиждане. Французинът пътуваше към Япония. Дотам със сигурност щеше да отиде, но как щеше да се върне? Нямаше никакви пари. Нито шилинг! Нито пени! Поне храната и пътуването бяха платени предварително. Значи разполагаше с пет или шест дни, за да вземе някакво решение. Трудно е да се опише как яде и пи по време на пътуването. Яде за господин Фог, за госпожа Ауда и за него самия. Яде така, сякаш Япония, страната, в която отиваше, е пуста, без каквато и да било храна.

На 13-и, при утринния залив, „Карнатик“ влизаше в пристанището на Йохохама.

Това е важно място в Тихия океан, където зареждат всички параходи, които обслужват пощата и пътниците между Северна Америка, Китай, Япония и Малайските острови. Йохохама е разположена на самия залив Едо⁵³, в непосредствена близост до този огромен град, втората столица на Японската империя. Някога е била резиденция на тайкун, от времето, по което този светски император съществуваше, и съперница на Мияко⁵⁴, големия град, където живееше микадо⁵⁵ – духовен император и потомък на боговете.

„Карнатик“ спря на кея на Йохохама близо до вълнолома на пристанището и митническите магазини, сред множество други кораби от всякакви националности.

Паспарту покрусен стъпи на брега на тази изобилстваща с любопитни факти земя на Синовете на Слънцето. Най-добре беше да се остане на случайността и да се скита, където му видят очите.

Паспарту се озова в един напълно европейски град, с ниски къщи с веранди, подпирани от красиви колони, и чиито улици, площади,

53. Старото име на Токио.

54. Яп. – столица, главен град – името, което получава столицата на императорите Хейякио, след като властта преминава в ръцете на клана Токугава (1603–1867).

55. От старояпонски – микадо е император, в смисъла на духовен водач, а тайкун – описва شوгуна в международната му политика.

докове, складове се простираха чак до реката. Там, както в Хонконг и Калкута, имаше хора от всички раси – американци, англичани, китайци, холандци, търговци, готови на какви ли не покупко-продажби, сред които французинът се чувстваше толкова неприсъщо, сякаш беше попаднал в страната на хотентотите⁵⁶.

Паспарту имаше един изход: да се представи пред френския или английския консул в Йокохама. Но мисълта да разкаже историята си, толкова тясно свързана с неговия господар, не му се нравеше никак, и преди да отиде там, той искаше да е изчерпал всички други възможности.

И така, след като обходи европейската част на града, без случайността да му бе помогнала по никакъв начин, той навлезе в японската част, решен, ако трябва, да отиде чак до Едо.

Тази част на Йокохама, където живеят местните, е наречена Бентен, на името на една богиня на морето, почитана на съседните острови. Там се виждаха прекрасни алеи с борове и кедрови дръвчета, свещени врати с чудна архитектура, мостове, скрити сред бамбуковите дървета и тръстиките, храмове, закътани под огромни и величествени вековни кедрови дървета, манастири, в които живееха будистки свещеници и последователи на учението на Конфуций, безкрайни улици, пълни с румени деца, които си играеха с малки, късокраки кучета и жълтеникави котки без опашки, много мързеливи и много гальовни.

Улиците бяха пълни с хора, сновящи постоянно насам-натам: духовници минаваха тържествено и удряха монотонно по дайретата; полицейски или митнически служители с островърхи лъскави шапки и с по две саби на кръста; войници, облечени в сини памучни дрехи на бели райета, с пушки; въоръжената конна охрана на японския император, облечена в къси копринени одежди и ризници, и куп други военни, тъй като в Япония професията на войника е на голяма почит за разлика от Китай, където я ненавиждат. Имаше и духовни братя, които събираха волни пожертвования, поклонници в дълги туники, обикновени граждани с гладки и абаносовочерни коси, големи глави, слаби крака, ниски. Лицата им бяха от тъмномедни до бели, но никога не жълтееха като лицата на китайците, от които японците се отличават значително. Между всички коли, носилки, коне, носачи и всякакви видове меки, удобни, бамбукови и т.н. превозни средства се мяркаха и жени. Те пристъпваха ситно-ситно, обути с платнени обувки, сламени сандали или изкусно

56. Хотентоти, кой-коин – народ в Намибия, Ботсуана и Република Южна Африка. Говорят езиките кой и кой-сана от палеоафриканското езиково семейство.

изработени наълми. Тези жени не бяха особено красиви – с дръпнати очи, плоска гръд и боядисани в черно зъби според модата. Но те носеха елегантно националната си дреха – кимоно, която представляваше нещо като халат, с кръстосан отпред копринен шал, а коланът бе вързан на голяма панделка. А това модерните французойки май бяха заимствали от японките.

Паспарту се разхожда няколко часа сред тази разнородна тълпа и разгледа любопитните и богато заредени магазини, базарите, където са струпани всички дрънкулки на японското бижутерство, ресторантите, украсени със знаменца и флагчета, където му беше забранено да влиза, и чайните, където се пие в огромни количества благоухаеща топла вода със саке – спиртна ферментирала оризова напитка, и удобните пушални, където пушат висококачествен тютюн, а не опиум, който почти не се употребява в Япония.

После Паспарту се озова сред огромни оризища. Там цъфтяха ярки камелии, израснали като дървета. В оградените с бамбук дворове имаше черешови, сливови, ябълкови дръвчета, които местните отглеждат по-скоро заради цветовете, отколкото заради плодовете. Плашила и кресливи въртележки ги пазят от врабчета, гълъби, гарвани и други птици. В клоните на всеки величествен кедрър имаше орел, а на всяка плачеща върба – меланхолично кацнала на един крак чапла. Навсякъде имаше врани, патици, ястреби, диви гъски и много жерави, към които японците се отнасят с преклонение и които символизируют за тях дълголетие и щастие.

Докато се разхождаше така, Паспарту видя няколко теменужки в тревата.

„Много добре! – каза той. – Ето вечерята ми.“

Но като ги опита, не усети никакъв вкус.

„Нямам късмет! – помисли си той.“

Наистина, преди да слезе от „Карнатик“, почтеният младеж предвидливо бе хапнал обилно. Но след цял ден разхождане той усети, че стомахът му е празен. Беше забелязал, че в местните месарници нямаше овче, козе или свинско месо и тъй като знаеше, че е светотатство да се убиват говедата, основно предназначени за земеделска работа, той стигна до заключението, че месото е рядкост в Япония. Не се лъжеше. Но поради липса на обикновено месо стомахът му щеше да се примири и с глиганско или еленско месо, с полска яребица или пъдпъдък, с пиле или риба, които, заедно с ориза, са основно ястие на японците. И Паспарту остави за следващия ден грижата да си намери храна.

Падна нощ. Паспарту се върна в предишната част на града и започна да се разхожда по улиците под разноцветните фенери. Загледа се в множество фокусници, които изкусно изпълняваха номерата си, и в астрономите на открито, които събират цели тълпи около далекогледите си. После той видя залива, осяян с рибарски огънове, които привличат рибите със светлината от запалена смола.

Най-сетне улиците се обезлюдиха. След всички тези хора се появиха офицерите, които извършваха нощното си бдение. В прекрасните си униформи и заобиколени от свита, те приличаха на посланици. И при всяка среща с ослепителните патрули Паспарту повтаряше шеговито:

– А, ето още една японска мисия тръгва за Европа!

Глава 23. Носът на Паспарту се удължава прекалено

На другия ден Паспарту, смазан от умора и от глад, си каза, че трябва да яде на всяка цена и колкото по-скоро, толкова по-добре. Той можеше да продаде часовника си, но по-скоро би умрял от глад. Сега или никога този смел младеж трябваше да използва силния, ако не мелодичен глас, с който го бе дарила природата.

Той знаеше няколко френски и английски песни и реши да ги изпее. Японците сигурно обичаха музиката, защото всичко при тях се прави под звуците на чинелите, на там-там⁵⁷ и на барабаните и те със сигурност щяха да оценят таланта на някой европейски виртуоз.

Но може би беше още рано за концерт и ако събудеше сега любителите на музиката, те може би нямаше да му заплатят с монети с лика на японския император, а с нещо друго...

Паспарту реши да изчака няколко часа. Но както си вървеше, изведнъж се сети, че е твърде добре облечен за пътуващ певец, и му хрумна идеята да си смени дрехите за някои дрипи, които повече биха подхождали на положението му. Освен това тази размяна щеше да му донесе известна сума, с която той веднага щеше да задоволи глада си.

След като взе това решение, оставаше да го изпълни. След дълго търсене Паспарту откри един местен вехтошар и му изложи молбата си. Европейската дреха на Паспарту се хареса на вехтошаря и скоро Паспарту излезе оттам със стара японска роба и избеляла с времето чалма на главата. Но в замяна на това в джоба му подрънкваха няколко дребни сребърни монети.

„Добре – помисли си той, – ще си представя, че съм на карнавал!“

Първото, което Паспарту направи, след като заприлича на японец, беше да влезе в една скромна чайна и да обядва с малко пилешко и няколко шепи ориз, като човек, който все още не е решил въпроса с вечерята.

„Сега – каза си той, след като добре си хапна – трябва добре да помисля. Вече не мога да продам тези дрипи срещу още по-японски. Следователно трябва да измисля как да напусна час по-скоро Страната на изгряващото слънце, от която ще запазя само горчив спомен!“

57. Ударен самозвучащ музикален инструмент с неопределен тон; разновидност на гонга.

Помисли си да обиколи заминаващите за Америка кораби. Смяташе да си предложи услугите като готвач или прислужник, без да иска заплатата, а само да му подсигурят пътя и храната. А когато пристигне в Сан Франциско, щеше да му мисли. Важното беше да прекоси тези четири хиляди и седемстотин мили в Тихия океан, които разделят Япония от Новия свят.

Паспарту не беше от тези, които много умуват какво да направят, и се отправи към пристанището на Йокохама. Но колкото повече приближаваше, идеята, която в момента на хрумване му се бе сторила толкова проста, започна да му се струва все по-неизпълнима. За какво щеше да им е на американските кораби готвач или прислужник и какво доверие щеше да вдъхне, облечен така? На какви препоръки да разчита? Какво да каже?

И така както си мислеше върху тези въпроси, изведнъж погледът му попадна на един огромен афиш, носен от клоун по улиците на Йокохама.

Текстът беше написан на английски и гласеше следното:

ЯПОНСКА АКРОБАТИЧНА ГРУПА
на
почитаемия Уилям Батълкър

Последни представления,
преди да си заминат за Съединените щати,
на Дългоносите-дългоносите,
ПРЯКО ПОКРОВИТЕЛСТВАНИ ОТ БОГ ТИНГУ!

ГОЛЯМА АТРАКЦИЯ!

„Съединените американски щати! – извика Паспарту. – Точно това ми трябва!...“

Той последва човека с афиша и скоро навлезе в японската част на града. Четвърт час по-късно се спря пред обширна сграда, накичена с много знамена. Върху фасадата ѝ в ярки цветове, но не в перспектива, бяха изобразени цяла група жонглиори.

Тази сграда принадлежеше на почитаемия Батълкър. Това беше американският Барнум⁵⁸, ръководител на цяла трупа от фокусници,

58. Става дума за Пит Барнум – известен цирков актьор по това време в Европа.

жонгльори, клоуни, акробати, еквилибристи, гимнастици, които според афиша даваха последни представления в Страната на изгряващото слънце, преди да отпътуват за Съединените щати.

Паспарту мина под една колонада пред сградата и попита за господин Батълкър. Господин Батълкър се появи лично.

– Какво желаете? – каза той на Паспарту, като в първия момент го помисли за местен.

– Имате ли нужда от прислужник? – попита Паспарту.

– Прислужник ли? – извика Барнум, като поглади сивата си брада. – Имам двама, покорни, верни, които никога не са ме оставяли и които ми служат просто така, само срещу храна... Ето ги – добави той, показвайки двете си силни ръце с изпъкнали вени, приличащи на струни на контрабас.

– Значи не мога да ви бъда полезен с нищо?

– С нищо.

– По дяволите! Така ме устройваше да замина с вас.

– А! – извика почитаемият Батълкър. – Вие сте японец, колкото аз съм маймуна! Защо сте се облекли така?

– Човек се облича така, както може!

– Така е наистина. Вие сте французин, нали?

– Да, истински парижанин.

– Значи трябва да умеете да правите гримаси?

– Боже мой – отговори Паспарту, обиден, че националната му принадлежност е предизвикала такъв въпрос. – Ние, французите, умеем да гримасничим, но не по-добре от американците!

– Точно така. Е, добре, ако не ви взема за прислужник, ще ви взема за клоун. Схващате ли, драги? Във Франция се представят чужди комици, а в чужбина – френски комици!

– А!

– Силен сте, нали?

– Особено след като съм се нахранил.

– Можете ли да пеете?

– Да – отговори Паспарту, който някога бе участвал в няколко улични концерта.

– Но можете ли да пеете с главата надолу и въртящ се пумпал върху стъпалото на левия крак и едновременно с това държейки изправена сабя върху стъпалото на десния крак?

– Иска ли питане! – отговори Паспарту, като си припомни упражненията от своето детство.

– Защото, нали разбирате, точно това ми трябва! – отговори почитаемият Батълкър.

Споразумението беше сключено на момента.

Най-накрая Паспарту си беше намерил работа. Бе нает да прави какво ли не в известната японска трупа. Това не беше особено ласкателен факт, но след по-малко от осем дни щеше да е на път за Сан Франциско.

Представлението, шумно обявявано от почитаемия Батълкър, трябваше да започне в три часа и много скоро чудните инструменти на един японски оркестър, различни видове барабани, загърмяха на входа. Ясно е, че Паспарту не беше разучил никаква роля, но трябваше да помага със здравите си рамене за „човешкия грозд“, изпълнен от Дългоносите, на бог Тингу. С тази голяма атракция завършваше поредицата от упражнения.

Още преди три часа зрителите вече се бяха настанили в голямата зала. Европейци и туземци, китайци и японци, мъже, жени и деца бързаха да седнат на тесните скамейки и в ложите, които бяха точно срещу сцената. Музикантите бяха вътре и оркестърът в пълен състав, гонгове, барабани, кастанети, флейти, огромни тъпани, свиреше, та пушек се вдигаше.

Това представление беше като всички други акробатични демонстрации. Но трябва да признаем, че японците са най-добрите еквилибристи в света. Единият от тях, с ветрилото си и късчета хартия, изпълняваше много грациозно номера с пеперудите и цветята. Друг пък, с благоуханния дим на лулата си, рисуваше във въздуха поредица от синкави думи, представляващи приветствие към публиката. Един от тях жонглираше със запалени свещи, които гасеше последователно, когато минават пред устните му, и които после отново запалваше една от друга, без и за миг да прекъсва изкусното жонглиране. Друг актьор представяше най-невероятни номера с въртящи се пумпали. Те издаваха шум и под ръката му сякаш оживяваха в непрестанното си въртене. Въртяха се върху лули, върху остриета на сабя, върху тънки като косъм жици, изпънати от единия до другия край на сцената. Въртяха се по ръба на големи кристални вази, изкачваха се по бамбукови стълби, разпръскваха се из всички ъгли, като отделните им тонове се сливаха в странни мелодични съчетания. Жонгльорите жонглираха с пумпалите и те се въртяха във въздуха. Хвърляха ги като перце с дървени ракети и те пак се въртяха. Слагаша ги в джобовете си и когато ги изваждаха, те пак се въртяха. И така, докато с отпускането на една малка пружина те се пръсваха като

снопчета искри на бенгалски огън!

Излишно е да описваме удивителните номера на акробатите и гимнастиците от трупата. Изпълненията на стълба, на прът, върху топка, бъчва и т.н. бяха забележително прецизни. Но това, което най-много привличаше публиката, беше демонстрацията на Дългоносите, удивителни еквилибристи, все още непознати в Европа.

Те са особено сдружение под покровителството на бог Тингу. Облечени като средновековни вестители, те носеха на раменете си величествени криле. Но това, което особено ги отличаваеше, бяха дългите им носове и най-вече целта, с която ги употребяваха. Носовите им всъщност бяха бамбукови пръчки, дълги пет, шест или десет стъпки. Някои от тях бяха прави, други – криви, едни – гладки, други – грапави. Впрочем точно върху тези здраво закрепени пръчки се изпълняваха всичките им еквилибристични номера. Около дванадесет от тези последователи на бог Тингу лягаха по гръб, а другарите им играеха върху носовите им, приличащи на гръмоотводи – скачаха, премятаха се от един на друг и изпълняваха най-невероятни упражнения.

За финал бяха обявили човешката пирамида, в която около петдесет от Дългоносите трябваше да представят „Джагернатската колесница“. Но вместо да построят тази пирамида, опирайки се на раменете си, артистите на почитаемия Батълкър щяха да се подпират на носовите си. Всъщност единият от участниците, който стоеше в основата на пирамидата, беше напуснал трупата и тъй като бе необходимо само да си силен и сръчен, Паспарту беше избран на негово място.

Несъмнено почитеният младеж се почувства много нажален – тъжен спомен от времето, когато облече средновековната си одежда, украсена с многоцветни криле, и му сложиха нос, дълъг шест стъпки! Но в крайна сметка този нос беше прехраната му и той се примири.

Паспарту излезе на сцената и се подреди при тези от колегите си, с които трябваше да построят основата на колесницата. Всички легнаха на земята с носа нагоре. Втора група еквилибристи легна върху тези дълги носове, а над тях – и трета група, после – и четвърта, и така само върху носовите, които се докосваха с върховете си, скоро се вдигна цял паметник от хора на височината на сцената.

Ръкоплясканията се удвоиха и оркестърът загърмя, когато пирамидата се разклати, равновесието се наруши, един от носовите в основата й не издържа и паметникът се срути като замък от карти...

Беше по вина на Паспарту, който напусна поста си, прескочи парапета без помощта на крилете и се покачи от дясната страна на балкона,

където се свлече в краката на един зрител и извика:

– Ах! Господарю мой! Господарю мой!

– Вие?

– Аз!

– Е, добре! В такъв случай на парахода, момчето ми!

Господин Фог, госпожа Ауда, която го придружаваше, и Паспарту набързо излязоха от залата. Но там те се озоваха срещу почитаемия Батълкър, който беше побеснял и искаше обезщетение за нанесените вреди. Филиас Фог го успокои, като му хвърли шепа банкноти. И в шест и половина, точно при тръгването на парахода, господин Фог и госпожа Ауда стъпиха на борда му, следвани от Паспарту, с криле на гърба и дълъг шест стъпки нос, който още не бе успял да махне от лицето си!

Глава 24. Пътуването през Тихия океан

Знае се какво се беше случило край Шанхай. Сигналите на „Танкадер“ бяха забелязани от парахода за Йокохама. Като бе видял полусваляното знаме, капитанът се бе отправил към малкото корабче. Малко след това, като плати пътуването според договореното, Филиас Фог даде на собственика Джон Бънсби петстотин и петдесет лири (13 750 франка). После уважаваният джентълмен, госпожа Ауда и Фикс бяха качени на парахода, който веднага продължи към Нагасаки и Йокохама.

Пристигнаха на 14 ноември сутринта в определеното време. Филиас Фог остави Фикс да върши каквото има и отиде на борда на „Карнатик“. Там за голяма радост на госпожа Ауда, а може би и за негова, но това по нищо не пролича, той разбра, че французинът Паспарту наистина е пристигнал предната вечер в Йокохама.

Филиас Фог трябваше да замине за Сан Франциско още същата вечер и незабавно се зае с издирването на своя прислужник. Той се обърна за помощ към френския и английския консул, но напразно. След като напразно обиколи и улиците на Йокохама, той се отчая, че ще открие отново Паспарту. Тогава случайността или може би нещо като предчувствие го накара да влезе в залата на почитаемия Батълкър. Той със сигурност не би познал прислужника си в тези странни средновековни одежди. Но затова той пък, както беше легнал, забеляза господаря си на балкона. Не можа да се въздържи и мръдна носа си. Равновесието се наруши и всички паднаха.

Госпожа Ауда разказа на Паспарту как бяха пътували от Хонконг до Йокохама с корабчето „Танкадер“ в компанията на господин Фикс.

Паспарту не трепна, като чу името на Фикс. Той мислеше, че все още не е дошъл моментът да разкаже на господаря си какво се беше случило между полицейския инспектор и него. Ето защо, когато разказваше какво му се е случило, той обвини себе си и се извини, че е изпаднал под упойващото влияние на опиума в една пушалня в Йокохама.

Господин Фог изслуша безизразно този разказ, без да продума. После отпусна на прислужника си сума, достатъчна, за да си купи подходящи дрехи на борда. И наистина след по-малко от един час почтеният младеж бе отрязал носа и крилете си и нищо в него вече не напомняше за последовател на бога Тингу.

Параходът, който пътуваше от Йокохама до Сан Франциско,

принадлежеше на Тихоокеанската параходна компания и се наричаше „Генерал Грант“. Представляваше огромен параход с колела, с водоизместимост две хиляди и петстотин тона, добре оборудван и много бърз. Едно огромно махало се спускаше и се издигаше над палубата. „Генерал Грант“ имаше три мачти и много платна, които изключително много подпомагаха парата. Ако се движи с обичайните си дванадесет мили в час, параходът би имал нужда от не повече от двадесет и един дни, за да прекоси Тихия океан. Филияс Фог имаше основание да вярва, че ако на 2 декември е в Сан Франциско, на 11-и ще е в Ню Йорк, а на 20-и – в Лондон. Така щеше да е там няколко часа преди съдбоносният 21 декември да настъпи.

На парахода имаше много пътници – англичани, много американци, много местни, отиващи да работят в Америка, и няколко офицери от индийската армия, които ползваха отпуската си, за да обиколят света.

По време на пътуването нямаше никакви перипетии. Параходът, поддържан от големите си колела и подпомаган от големия брой платна, се люшкеше леко. Господин Фог беше спокоен и не общуваше много, както обикновено. А младата му придружителка чувстваше все повече, че се привързва към него и поради друга причина, а не само от признателност. Този мълчалив, но толкова щедър човек я впечатляваше повече, отколкото очакваше, и почти несъзнателно тя се отдаде на чувства, на които Фог очевидно изобщо не беше подвластен.

Освен това госпожа Ауда се интересуваеше много от плановете на този джентълмен. Тя се безпокоеше за препятствията, които биха могли да осуетят успеха на неговото пътуване. Тя често разговаряше с Паспарту, който добре разбираше какво се случва в сърцето на госпожа Ауда. Добрият младеж сега вярваше безрезервно на господаря си. Постоянно хвалеше почтеността, щедростта, саможертвоготовността на Филияс Фог. После успокояваше госпожа Ауда относно изхода на пътуването и повтаряше, че най-трудното вече е минало, че са пропътували вече приказните страни Индия и Китай, че се връщат в цивилизования свят и че един влак от Сан Франциско до Ню Йорк и един трансатлантически кораб от Ню Йорк до Лондон несъмнено биха били достатъчни, за да се завърши това неизпълнимо в уговорения срок пътуване.

Девет дни след като напусна Йокохама, Филияс Фог бе пропътувал точно половината от земното кълбо.

И наистина, на 23 ноември „Генерал Грант“ преминаваше сто и осемдесетия меридиан – този, върху който се намира точно противоположната на Лондон точка в южното полукълбо. От осемдесетте дни, с

които разполагаше, господин Фог наистина беше използвал петдесет и два и му оставаха още само двадесет и осем. Но трябва да отбележим, че джентълменът се намираше само на половината път поради „разликата в меридианите“. Всъщност беше изминал повече от две трети от маршрута. Колко излишни отклонения бе направил от Лондон до Аден, от Аден до Бомбай, от Калкута до Сингапур и от Сингапур до Йокохама! Ако следваше петдесетия паралел, този на Лондон, разстоянието щеше да е не повече от около дванадесет хиляди мили, а поради превозните средства Филяс Фог беше принуден да измине двадесет и шест хиляди. От тях до този ден, 23 ноември, той беше изминал седемнадесет хиляди и петстотин. Но сега пътят беше прав, а и Фикс не беше там, за да създава пречки!

На 23 ноември Паспарту изпита голяма радост. Спомняме си, че упоритият младеж се бе заинатил да запази лондонското време на прочутия си семеен часовник, като приемаше за грешен часа на страните, през които минаваше. А в този ден, без никога да го е превъртал назад или напред, часовникът му се оказа точен с хронометрите на борда.

А дали ликуваше Паспарту, се разбира от следното. Той много би искал да знае какво ще му каже Фикс, ако е тук сега.

„Този мошеник ми наговори куп неща за меридианите, слънцето, луната! – повтаряше Паспарту. – Ах! Тези хора! Ако ги слуша човек, хубаво ще си навие часовника! Бях сигурен, че някой ден слънцето ще се нагоди с моя часовник!...“

Паспарту не знаеше следното: ако циферблатът на часовника му е разделен на двадесет и четири часа като италианските часовници, той не би имал никакво основание да ликува, защото стрелките на неговия механизъм щяха да сочат девет часа вечерта, когато е девет сутринта, т.е. двадесет и първият час след полунощ – разлика, равна точно на тази между Лондон и сто и осемдесетия меридиан.

Но ако Фикс можеше да обясни това по чисто физичен начин, то Паспарту несъмнено не би могъл ако не да го разбере, то поне да го приеме. Във всеки случай, макар и да бе невъзможно, ако полицейският инспектор случайно се появеше в този миг на борда, Паспарту с напълно основателна злопамятност щеше да обсъди по друг начин с него този въпрос.

А всъщност къде беше Фикс в този момент? Фикс беше точно на борда на „Генерал Грант“.

След пристигането си в Йокохама агентът остави господин Фог, като смяташе да се върне при него по-късно през деня, и веднага отиде

при английския консул. Там най-накрая получи заповедта, която, тъй като все пътуваше след него, беше с дата отпреди четиридесет дни. Заповедта беше изпратена от Хонконг с „Карнатик“, на който смятаха, че се намира полицейският инспектор. Представете си разочарованието на детектива! Заповедта беше излишна! Господин Фог бе напуснал английските владения! Сега, за да го спре, беше нужен документ за екстрадирането му!

„Така да е! – каза си Фикс, след като премина първоначалният му гняв. – Заповедта ми не е валидна тук, но ще бъде валидна в Англия. По всичко личи, че този мошеник ще се върне в родината си, мислейки, че е заблудил полицията. Добре. Ще го следвам дотам. А с Божия помощ от парите все ще остане нещо! Но за пътуване, възнаграждения, дела, глоби, слон, всякакъв вид разходи моят човек е похарчил вече повече от пет хиляди лири по пътя си. В крайна сметка банката е богата!“

Като се примири с това положение, той се качи веднага на „Генерал Грант“. Беше вече на борда, когато господин Фог и госпожа Ауда пристигнаха. За огромна негова изненада той разпозна Паспарту в средновековните му одежди. Веднага се скри в каютата си, за да избегне обяснение, което би могло да провали всичко. Благодарение на големия брой пътници той се надяваше да не бъде забелязан от врага, докато един ден не се озова лице в лице с прислужника на носа на кораба.

Паспарту хвана Фикс за гърлото и без каквото и да било обяснение за голямо удоволствие на някои американци, които веднага се обзаложиха в негова полза, му хвърли такъв бой, който показва голямото превъзходство на френския бокс върху английския. След като приключи, Паспарту се успокои и почувства облекчение. Фикс се изправи в доста окаяно състояние и като погледна противника си, каза доста спокойно:

- Свършихте ли?
- Да, за момента.
- Тогава елате да поговорим.
- Да пого...
- В интерес на господаря ви е.

Сякаш подчинен от това хладнокръвие, Паспарту последва полицейския инспектор и двамата седнаха на носа на кораба.

– Вие хубаво ме натупахте – каза Фикс. – Добре. А сега ме слушайте. Досега аз бях противник на господин Фог, но сега и аз влизам в неговата игра.

– Най-накрая! – извика Паспарту – Мислите, че е почтен човек, нали?

– Не – отговори сухо Фикс – мисля, че е мошеник. Тихо! Не възразявайте и ме оставете да се изкажа! Докато господин Фог беше в английски владения, исках да го задържа, за да получа заповедта. Направих всичко възможно. Изправих срещу него свещениците от Бомбай, напих ви в Хонконг, разделих ви от господаря ви, накарах го да изпусне парахода към Йокохама...

Паспарту слушаше със стиснати юмруци.

– Сега – поде отново Фикс – изглежда, че господин Фог ще се върне в Англия? Така да е, ще го следвам. Но занаят ще се стремя да отстранявам пречките от пътя му със същото старание и усърдие, с които досега ги създавах. Нали разбирате, сега съм от другата страна, защото имам интерес от това. Нека да добавя, че и вие имате интерес, защото единствено в Англия ще узнаете дали служите на мошеник, или на почтен човек! Приятели ли сме?

– Приятели, не – отговори Паспарту. – Съдружници, да. И честна дума, заклевам се, че и при най-малкото съмнение за предателство ще ви извия врата.

– Договорихме се – каза спокойно полицейският инспектор.

След единадесет дни, на 3 декември, „Генерал Грант“ навлезе в залива „Златна врата“ и пристигна в Сан Франциско.

Господин Фог все още не беше нито спечелил, нито изгубил ден.

Глава 25. Бегла представа за Сан Франциско в ден на МИТИНГ

Беше седем часът сутринта, когато Филиас Фог, госпожа Ауда и Паспарту стъпиха на американска земя – ако все пак така може да се нарече плаващият кей, на който слязоха. Тези кейове се издигат и спускат с прилива и отлива и улесняват товаренето и разтоварването на корабите. Тук хвърлят котва всякакви по големина платноходки, различни по националност големи параходи и параходчета на няколко етажа, които обслужват Сакраменто и притоците му. Там се струпват също и стоки за търговия с Мексико, Перу, Чили, Бразилия, Европа, Азия, всички тихоокеански острови.

Радостен, че най-накрая стъпва на американска земя, Паспарту реши, че трябва да слезе с красив, но рискован скок. И когато падна върху изгнилите дъски на кея, замалко не ги проби. Смутен от начина, по който „стъпи“ на новия континент, почтеният младеж нададе силен вик, от който излетяха безброй корморани и пеликани – обичайните гости на подвижните кейове.

Веднага след като слезе, господин Фог се осведоми, че в шест часа вечерта заминава първият влак за Ню Йорк. Следователно господин Фог имаше на разположение цял един ден в калифорнийската столица. Повика файтон за госпожа Ауда и за него. Паспарту се качи на капрата и срещу три долара файтонът се отправи към хотел „Интернационал“.

От високото място, което заемаше, Паспарту разглеждаше с любопитство големия американски град: широки улици, ниски подредени къщички, църкви и храмове в англосаксонски готически стил, огромни докове, складове с големина на дворци, някои – дървени, други – тухлени. По улиците се движеха голям брой коли, омнибуси, трамваи, а по претърпаните тротоари имаше не само американци и европейци, но и китайци и индийци. В крайна сметка те съставляваха население от двеста хиляди жители.

Паспарту бе много изненадан от това, което виждаше. Сякаш не бяха в легендарния град от 1849 г., в града на бандитите, подпалвачите и убийците, търсещи злато – сборище на всички пропаднали, с револвер в едната ръка и с нож в другата. Но това „хубаво време“ беше отминало. Сан Франциско изглеждаше като голям търговски град. Високата кула на кметството, където бдят наблюдатели, се извисяваше над всички

улицы и булеварди, пресечени под прави ъгли, между които се виждаха зелени градини; следваше китайският град, който сякаш бе пренесен от Небесната империя в кутия за бижута. Не се носеха вече сомбреро и червени ризи на златотърсачи, нямаше индианци с пера, а копринени шапки и черни дрехи, носени от голям брой джентълмени, които се занимаваха с важни дела. По някои улици – измежду които Монтгомъри Стрийт, приличаща на Реджънт Стрийт в Лондон, Булвар де-з-Италиен в Париж и Бродуей в Ню Йорк – имаше великолепни магазини, които предлагаха на витрините си стоки от цял свят.

Когато Паспарту пристигна в хотел „Интернационал“, му се стори, че сякаш никога не е напускал Англия.

На партера на хотела имаше огромен бар – нещо като безплатен бюфет за всички минаващи. Човек можеше да хапне сушено месо, супа от стриди, бисквити и сирене „Честър“, без дори да си развързва кесията. Плащаха се само напитките – малцова бира, порто, херес⁵⁹ – ако решиш да се разхладиш. На Паспарту това му се стори „много американско“.

Ресторантът на хотела беше удобен. Господин Фог и госпожа Ауда седнаха на една маса и хапнаха богато. Съвсем черни негри им сервираха в съвсем малки чинийки.

След обяда Филиас Фог, придружен от госпожа Ауда, напусна хотела, за да отиде в консулската служба да завери паспорта си. На тротояра срещна прислужника си, който го запита дали, преди да тръгнат, не е разумно да си купят няколко карабини „Енфийлд“ и револвери „Колт“. Паспарту бе слушал да се говори за сиукси⁶⁰, които нападат влаковете, като испанските разбойници. Господин Фог отговори, че това не е необходимо, но че го оставя да постъпи както смята за добре. После се отпрати към консулската служба.

Филиас Фог не бе направил и двеста крачки, когато „съвсем случайно“ срещна Фикс. Инспекторът се направи на силно изненадан. Как! Господин Фог и той бяха прекосили заедно Тихия океан и не са се срещнали на борда! Във всеки случай Фикс беше щастлив, че вижда отново джентълмена, на когото дължеше толкова много, и тъй като работата му го водеше в Европа, той би се радвал да продължи пътуването си в една толкова приятна компания.

Господин Фог отговори, че честта ще бъде негова, и Фикс, тъй като

59. Херес – вид бяло испанско вино.

60. Сиуксите са едно от индианските племена, които по това време водят борби срещу нашествието на европейци по земите им.

не желаше да го изпуска от очи, го попита дали може да разгледа с него този интересен град Сан Франциско. Господин Фог се съгласи.

И ето как госпожа Ауда, Филиас Фог и Фикс тръгнаха заедно по улиците. Скоро се озоваха на Монтгомъри стрийт, където притокаът на хора бе огромен. По тротоарите, на пътя, по трамвайните релси, въпреки че постоянно минаваха файтони и омнибуси, пред магазините, по прозорците на всички къщи и дори по покривите имаше безбройни тълпи. Хора-афиши се движеха сред тях. Знамена и флагове се вееха във въздуха. Отвсякъде идваха викове. „Ура за Камерфилд! Ура за Мандибой!“

Сякаш имаше някъде наоколо гигантски митинг. Така поне си помисли Фикс и сподели това с господин Фог, като добави:

– Може би ще е по-добре, господине, да не се смесваме с тази навалица. Само ще пострадаме.

– Прав сте – отговори Филиас Фог, – и политическите юмруци са си пак юмруци!

Фикс реши, че трябва да се усмихне на това изказване, и за да виждат, без да се смесват с тълпата, госпожа Ауда, Филиас Фог и той се качиха по едни стълби и заеха места на терасата над Монтгомъри стрийт. Пред тях, от другата страна на улицата, между склада за въглища на един търговец и магазина на един продавач на петрол, беше разположено огромно бюро на открито и потоците тълпи се стичаха към него.

Какъв беше този митинг? По какъв повод беше организиран? Филиас Фог нямаше никаква представа. За назначаването на високопоставен военен или цивилен служител ли ставаше въпрос? Или за назначаването на щатски губернатор или на член от Конгреса? Можеше и така да е, предвид изключителното оживление, обзело града.

В този миг тълпата силно се раздвижи. Всички вдигнаха ръце. Някои, здраво свити в юмрук, се вдигаха и сваляха бързо сред крясъците – енергичен начин за изразяване на позиция, без съмнение. Тълпата се отдръпваше на вълни. Знамената се поклащаха, изчезваха за миг и отново се появяваха изпокъсани. Вълната от хора стигаше вече до стълбите. Приличаше на внезапно развълнувано от буря море. Броят на черните шапки видимо намаляваше и повечето сякаш се бяха снишили.

– Това очевидно е митинг – каза Фикс – и очевидно е по повод много важен въпрос. Не бих се изненадал, ако отново става въпрос за аферата „Алабама“, макар че той вече е разрешен.

– Може би – отговори кратко господин Фог.

– Във всеки случай – продължи Фог – има двама съперници,

почитаемият Камерфийлд и почитаемият Мандибой.

Госпожа Ауда бе хванала Филиас Фог под ръка и гледаше изненадано тази шумна сцена. Тъкмо Фикс се канеше да попита един от съседите си каква е причината за това народно вълнение, когато тълпата се раздвижи силно. Виковете „ура“, съпроводени с обиди, се удвоиха. Дръжките на знамената се превърнаха в оръжия. Нямаше вече вдигнати ръце, а само юмруци от всички страни. Между спрените файтони и омнибуси се разменяха силни удари. Всичко служеше за оръжие. Летяха ботуши и обувки и като че ли няколко револвера смесваха гърмежите си с крясъците на тълпата.

Навалицата приближи към стълбите и завзе първите стъпала. Очевидно една от партиите бе отблъсната, без обикновените наблюдатели да разберат обаче дали напред са останали привържениците на Камерфийлд или на Мандибой.

– Мисля, че е по-разумно да се оттеглим – каза Фикс, който не желаше „неговият човек“ да бъде ударен лошо или да се замеси в нещо. – Ако става въпрос за Англия и разберат, че сме англичани, няма да се отървем лесно!

– Един английски гражданин... – отговори Филиас Фог.

Но джентълменът не успя да довърши изречението си. Зад него, от терасата, се разнесоха ужасни викове. Крещяха: „Хип! Хип! Ура за Мандибой!“ Това беше група избиратели, които идваха на помощ, като изненадваха странично привържениците на Камерфийлд.

Господин Фог, госпожа Ауда, Фикс се оказаха между двете групи. Вече беше късно да се измъкнат. Този поток от въоръжени с бастуни с оловни топки и тояги хора беше неудържим. Филиас Фог и Фикс предпазваха младата жена и бяха блъскани силно. Господин Фог, все така спокоен, както обикновено, се опитваше да се защити с ръце, но неуспешно. Огромен здравеняк с червена брадичка, червендалест, широкоплещест – очевидно беше водачът на групата – замахна силно към господин Фог и джентълменът доста щеше да пострада, ако Фикс жертвоготовно не бе понесъл удара вместо него. Копринената шапка на детектива се сплеска и под нея се очерта огромна подутина.

– Янки! – каза господин Фог, като прониза съперника си с пренебрежителен поглед.

– Англичанин! – отвърна другият.

– Пак ще се срещнем!

– Когато пожелаете. Името ви?

– Филиас Фог. А вашето?

– Полковник Стамп У. Проктър.

След тези думи вълната отмина. Фикс се изправи – с изпокъсани дрехи, но без сериозно нараняване. Пътното му палто бе разкъсано на две неравни части, а панталонът му приличаше на индианска одежда. Но в крайна сметка госпожа Ауда беше предпазена. Само Фикс отнесе един юмрук.

– Благодаря – каза господин Фог на инспектора, като се измъкнаха от тълпата.

– Няма за какво – отговори Фикс, – но елате.

– Къде?

– При един продавач на готови дрехи.

И наистина се налагаше да го посетят. Дрехите на Филиас Фог и на Фикс бяха на парцали, сякаш и двамата джентълмени се бяха били за Камерфийлд или Мандибой.

След един час те вече бяха облечени както трябва и носеха нови шапки на главите си. После се върнаха в хотел „Интернационал“.

Там Паспарту чакаше господаря си, въоръжен с половин дузина револвери с по шест патрона. Когато видя Фикс в компанията на господин Фог, той сбърчи чело. Но след като госпожа Ауда набързо разказа какво се беше случило, Паспарту се успокои. Очевидно Фикс не беше вече неприятел, а сътрудник. Държеше на думата си.

След вечерята поръчаха файтон, който трябваше да отведе тях и багажа им до гарата. Точно когато се качваше във файтона, господин Фог каза на Фикс:

– Не сте ли виждали отново този полковник Проктър?

– Не – отговори Фикс.

– Ще се върна в Америка, за да го намеря – каза сухо Филиас Фог. – Не бива един английски гражданин да позволява такова отношение към него.

Инспекторът се усмихна и не каза нищо. Но очевидно господин Фог беше от тези англичани, които не допускат дуели в родината си, но се дуелират в чужбина, щом става въпрос да защитят честта си.

В шест без петнадесет пътниците бяха на гарата, а влакът беше готов за заминаване.

Преди да се качи, господин Фог видя един чиновник и като се приближи към него, го запита:

– Приятелю, имаше ли днес в Сан Франциско някакви смутове?

– Имаше митинг, господине – отговори чиновникът.

– Но ми се струва, че забелязах известно вълнение по улиците.

- Това беше просто митинг, организиран преди изборите.
 - Става въпрос за избор на главнокомандващ сигурно?
 - Не, господине, за избор на мирови съдия.
- След това Филиас Фог се качи във влака и той пое с пълна пара.

Глава 26. Експресният влак на Тихоокеанската железница

„От океан до океан“ – така казват американците и тези четири думи би трябвало да са главното наименование на „големия железен път“, който пресича Съединените американски щати по цялата ширина. Но всъщност Тихоокеанската железница се разделя на две: „Сентрал Пасифик“ между Сан Франциско и Огдън и „Юнион Пасифик“ между Огдън и Омаха. Оттам тръгват пет други линии, които редовно свързват Омаха с Ню Йорк.

Ню Йорк и Сан Франциско понастоящем са свързани от непрекъснатата железопътна линия, дълга не по-малко от три хиляди седемстотин осемдесет и шест мили. Между Омаха и Тихия океан железопътната линия прекосява район, все още населяван от индианци и диви зверове. Това е обширна територия, която мормоните⁶¹ са започнали да колонизират около 1845 г., след като са били прогонени от щата Илинойс.

Някога при благоприятни условия за изминаването на разстоянието от Ню Йорк до Сан Франциско са били необходими шест месеца. Сега са необходими седем дни.

През 1862 г., въпреки противопоставянето на депутатите от Юга, които искали линията да минава по на юг, пътят на железницата е спрял между четиридесет и първия и четиридесет и втория паралел. Починалият наскоро президент Линкълн⁶² сам определил началната точка на новата пътна мрежа да е град Омаха в щата Небраска. Работата по нея започнала веднага с типичната американска предприемчивост, която не се отличава с излишна бюрократичност. Бързината на работниците с нищо не е навредила на доброто построяване на линията. В прерията напредвали с миля и половина на ден. Локомотив, движещ се по релсите, поставени предната вечер, прекарвал релсите за другия ден и веднага, щом бивали поставяни, минавал по тях.

61. Основател на движението на мормоните е Джоузеф Смит, който, подлаган на преследвания от държавните власти, бил принуден да се мести от място на място, включително Къртланд, Охайо и Мисури. Понастоящем щатът Юта е населен от 70% мормони.

62. Ейбрахам (Абрахам) Линкълн (1809–1865) – 16-ият президент на САЩ (1860–1865). Изборът му за президент е повод за избухването на гражданската война в САЩ. След капитулацията на Юга е преизбран за президент. Няколко дни по-късно е убит от Дж. У. Бут.

Тихоокеанската железница се разклонява на няколко места към щатите Айова, Канзас, Колорадо и Орегон. След като напусне Омаха, минава покрай левия бряг на Плейт ривър до устието на северния ѝ ръкав. Заобикаля Соленото езеро, стига до Солт Лейк Сити, столица на мормоните, продължава в долината Тайла, минава покрай американската пустиня, Сиера Невада и се спуска чак до Тихия океан, без трасето да надвишава при наклон сто и двадесет стъпки на хиляда, дори при прекосяването на Скалистите планини.

Такава беше тази дълга пътна артерия, която влаковете изминаваха за седем дни и която щеше да позволи на почитаемия Филиас Фог, или поне той така се надяваше, да се качи на 11-и в Ню Йорк на парахода към Ливърпул.

Вагонът, в който беше настанен Филиас Фог, приличаше на дълъг omnibus върху осем колела, чиято подвижност позволяваше да се взимат остри завои. Вътре нямаше купета: две редици седалки, по една от всяка страна, перпендикулярно на осите, а между тях оставаше пътека, която води до тоалетните и другите помещения, каквито има във всеки влак. Вагоните на целия влак се свързваха помежду си с мостчета и пътниците можеха да се придвижват от единия му край до другия, като така имаха на разположение салон-вагони, вагони-тераси, ресторант-вагони и бар-вагони. Липсваше само вагон-театър. Но един ден и това щеше да го има.

По мостчетата постоянно сновяха продавачи на книги и на вестници, продавачи на напитки, храни и цигари, на които не им липсваха клиенти.

Пътниците заминаха от гара Оукланд в шест часа вечерта. Вече беше нощ – студена, мрачна нощ. Тежки облаци бяха надвиснали заплашително, сякаш всеки миг ще завали сняг. Влакът не се движеше много бързо. Като се вземат предвид и спиранията, той не изминаваше повече от двадесет мили в час – скорост, която все пак би трябвало да му позволи да прекоси Съединените щати за определеното време.

Във вагона не се говореше много. А и сънят скоро щеше да повали пътниците. Паспарту седеше до полицейския инспектор, но не говореше с него. След последните събития отношенията им значително бяха охладнели. Нямаше повече симпатия и близост. Фикс не бе променил поведението си, но пък Паспарту се държеше по-сдържано, готов и при най-малкото подозрение да удуши своя бивш приятел.

Един час след тръгването на влака завали сняг – лек сняг, който за участие не можеше да забави влака. През прозорците се виждаше само

безкрайна бяла покривка, на фона на която парата на виещия се влак изглеждаше сивкава.

В осем часа един стюард влезе във вагона и обяви на пътниците, че е време за лягане. Този вагон беше спален и за няколко минути бе преобразуван в спалня. Облегалките на седалките се сгънаха, грижливо прибраните кушетки се разгънаха с помощта на един изобретателен механизъм, скоро се оформиха нещо като отделни купета и всеки пътник имаше на разположение удобно легло. Плътни завеси го скриваха от недискретни погледи. Чаршафите бяха бели, възглавниците – меки. Не оставаше нищо друго освен да си легнеш и да заспиш. Това и направиха всички, сякаш се намираха в удобната каюта на някой параход, докато влакът с пълна пара прекосяваше щата Калифорния.

Между Сан Франциско и Сакраменто има малко възвишения. Тази част от линията, наречена „Сентрал Пасифик роуд“, тръгваше от Сакраменто, после поемаше на изток и се срещаше с линията от Омаха. От Сан Франциско до столицата на Калифорния линията вървеше на североизток, покрай Американ ривър, която се влива в залива Сан Пабло. Сто и двадесетте мили между тези два важни града бяха изминати за шест часа и към полунощ, докато пътниците още спяха първия си сън, влакът мина покрай Сакраменто. Те не видяха нищо от този значим град, седалище на законодателната власт на щата Калифорния – нито хубавите кейове, нито широките улици, нито великолепните хотели, нито площадите, нито храмовете.

На излизане от Сакраменто, след като премина гарите Джънкшън, Роклин, Обърн и Колфакс, влакът пое през масива Сиера Невада. Той пристигна на гара Чиско в седем часа сутринта. Един час по-късно спалнята отново си стана обикновен вагон и през прозорците пътниците можеха да се любуват на живописните гледки на тази планинска местност. Пътят на влака следваше капризните извивки на Сиера – ту следваше планинските склонове, ту минаваше над пропаст, като избягваше остриите завивания чрез смели заобикаляния, втурваше се в тесни проходи, които сякаш бяха без изход. Локомотивът, блестящ като саркофаг с големия си фар, който пръскаше ярка светлина, със сребърния си звънец, със стърчащата отпред шпора за гонене на кравите от линията, смесваше свирканията си с шума на потоците и водопадите и покриваше с кълба дим тъмните клони на боровете.

Почти нямаше тунели и мостове по пътя. Железопътната линия следваше планинския склон, като се съобразяваше с неговите извивки, без да търси винаги най-прекия път и без да насилва природата.

Към девет часа през долината Карсън влакът навлезе в щата Невада, като отново се движеше на североизток. На обяд напусна Рено, където пътниците разполагаха с двадесет минути, за да обядват.

Оттук нататък железопътната линия вървеше покрай река Хумболт, отиваше няколко мили на север, по течението ѝ. После слизаше на изток и отново плътно следваше реката чак до Хумболт Рейнджис, откъдето тя извира, почти в най-източната точка на щата Невада.

След като обядваха, господин Фог, госпожа Ауда и техните придружители заеха отново местата си във вагона. Филиас Фог, младата жена, Фикс и Паспарту, удобно седнали, съзерцаваха разнообразния пейзаж пред очите си – буйни пенливи потоци, обширни поляни и планини се очертаваха на хоризонта. Понякога някое голямо стадо бизони, струпани в далечината, приличаше на подвижна дига. Тези безбройни преживни животни често създават непреодолими пречки за преминаването на влаковете. Случвало се е и хиляди от тези животни да стоят близо едно до друго върху линията в продължение на няколко часа. Тогава локомотивът е принуден да спре и да чака пътят да се освободи.

Така се случи и този път. Към три часа следобед едно стадо от десет-дванадесет хиляди животни препречи пътя. След като намали скоростта си, влакът опита да пробие огромната колона със специалната си шпора, но тя се оказа безсилна пред непробиваемата маса.

Тези преживни животни, бъфало, както ги наричат неправилно американците, си вървяха спокойно и от време на време измучаваха силно. Бяха по-едри от европейските бикове, с къси крака и опашки, с изпъкнали като гърбици мускулести вратове, с раздалечени рога, с дългокосместа козина по врата и плешките. Когато бизоните тръгнат в дадена посока, нищо не може да ги спре или отклони. Това е поток от жива плът, който никога дига не би могла да удържи.

Пътниците, излезли по мостчетата, гледаха тази любопитна гледка. Но този, който може би бързаше най-много от всички, Филиас Фог, беше на мястото си и философски чакаше биволите да благоволят да освободят линията. Паспарту беше побеснял от закъснението, което това струпване на биволи пораждаше. Искаше му се да изпразни всичките си револвери по тях.

– Каква страна! – извика той. – Едни биволи да спират влакове и да се движат едва-едва, без да бързат, сякаш не пречат на движението! Дявол да го вземе! Иска ми се да зная дали господин Фог е предвидил и тази спънка в програмата си. Ах, този машинист, не смее да подкара машината направо през тези досадни животни!

Машинистът изобщо не се беше опитал да преодолее препятствието и бе постъпил разумно. Несъмнено би премазал първите биволи, атакувани от шпората на локомотива. Но колкото и мощен да бе локомотивът, скоро би спрял и несъмнено щеше да излезе от релсите, а влакът нямаше да може да продължи.

В осем часа влакът премина дефилетата на Хумболт Рейнджис, а в девет и половина навлезе в територията на Юта, областта на голямото Солено езеро, щата на мормоните.

Глава 27. Паспарту слуша с двадесет мили в час лекция за мормоните

През нощта на 5-и срещу 6 декември влакът пропътува около петдесет мили на югоизток. После измина още толкова на североизток, приближавайки все повече към Соленото езеро.

Към девет часа сутринта Паспарту излезе на мостчето, за да поеме глътка въздух. Времето беше студено, небето – сиво, но вече не валеше сняг. Слънчевият кръг, уголемен от мъглата, изглеждаше като огромна златна монета и Паспарту се бе заел да изчисли стойността ѝ в лири стерлинги. И тогава появата на една доста странна личност го откъсна от полезното му занимание.

Тази личност, която се бе качила във влака на гара Елко, бе висок мъж, много мургав, с черни мустаци, черни чорапи, черна копринена шапка, черна жилетка, черен панталон, бяла вратовръзка и ръкавици от кожа. Приличаше на пастор. Той вървеше от единия край на влака до другия и на вратата на всеки вагон залепяше някаква бележка, написана на ръка.

Паспарту се приближи и прочете върху една от тези бележки, че почитаемият старейшина Уилям Хич, мормонски проповедник, ще се възползва от присъствието си във влак №48 и от единадесет часа на обяд ще изнесе лекция върху мормонството във вагон №117. Канеше всички заинтересовани джентълмени да се посветят в тайнството на религията на „Светците от последния ден“.

– Със сигурност ще отида – каза си Паспарту, който не знаеше нищо друго за мормоните, освен че в основата на мормонското общество стои многоженството.

Новината се разпространи бързо във влака, в който имаше около стотина пътници. От тях най-много тридесет бяха привлечени от лекцията и в единадесет часа бяха заели места във вагон №117. Паспарту беше на първия ред. Нито господарят му, нито Фикс бяха счели за нужно да се обезпокоят и да дойдат.

В уреченото време старейшината Уилям Хич стана и доста раздражено, сякаш някой му беше противоречил още в самото начало, извика:

– Аз ви заявявам, че Джо Смит е мъченик, че брат му Хирам е мъченик и че преследванията на правителството на Съединените щати срещу пророците ще превърнат Бригам Янг⁶³ също в мъченик! Кой смее да

твърди противното?

Никой не се осмели да противоречи на проповедника, чиято екзалтираност някак противоречеше с иначе спокойното му лице. Но несъмнено ядът му се дължеше на факта, че в момента мормонството бе подложено на тежки изпитания. И наистина, макар и доста трудно, правителството на Съединените щати понамали броя на тези независими фанатици. То стана господар на Юта и го бе подложило на законите на Съединените щати, след като хвърли в затвора Бригам Янг, обвинен в неподчинение и многоженство. Оттогава последователите на пророка бяха удвоили усилията си и докато очакваха момента на действие, те оборваха исканията на Конгреса само с думи.

Явно беше, че старейшината Уилям Хич търсеше нови съмишленици дори и във влака.

И той разказа, като правеше по-вълнуващ разказа си с повишаване на гласа и резки ръкомахания, историята на мормонството от библейски времена: как в Израел един мормонски пророк от племето на Йосиф написал анализите на новата религия и ги завещал на сина си Мором; как след много векове Джоузеф Смит-младши, фермер от щата Върмонт, превел ценната книга, написана с египетски йероглифи, и се обявил за мистичен пророк през 1825 г.; как накрая му се явил небесен пратеник в една озарена от светлина гора и му предал божиите летописи.

В този момент няколко незаинтригувани от историческия преглед на проповедника напуснаха вагона. Но Уилям Хич продължи да разказва: как Смит-младши събрал баща си, двамата си братя и няколко последователи и основал религията на „Светците от последния ден“ – религия, приета не само в Америка, но има занаятчии и други хора, упражняващи свободни професии, които я подкрепят и в Англия, Скандинавия, Германия; как в Охайо е основана колония; как е издигнат храм за двеста хиляди долара и е построен град в Киркланд; как Смит станал banker и получил от един обикновен човек, който показва мумии, свитък с предание, написано от Авраам и други прочути египтяни.

Понеже този исторически преглед ставаше дълъг, слушателите оредяха още повече и останаха не повече от двадесетина души.

Но старейшината не се обезпокои от напускането им и разказа подробно: как Джо Смит банкрутирал през 1837 г.; как разорените акционери го намазали с катран и го овъргали в перушина; как след няколко

63. Бригам Янг (1801–1877) е мормонски религиозен деятел. След убийството на Джо Смит през 1844 г. оглавява мормонската общност.

години се оказал по-уважаван и почитан от всякога в Индипендънс, Мисури, и станал водач на една цветуща общност, която наброявала не по малко от три хиляди последователи, и че тогава, преследван от омразата на неверниците, избягал в Далечния запад.

Имаше още десет слушатели, измежду които и почтеният Паспарту, който беше целият в слух. Така той научи: как след дълго преследване Смит се появил в Илинойс и през 1839 г. основал на брега на Мисисипи Науву, чието население достигнало двадесет и пет хиляди души; как Смит станал кмет, върховен съдия и главнокомандващ; как през 1843 г. подал кандидатурата си за президент на Съединените щати и как в крайна сметка, примамен да попадне в капан, той бил хвърлен в затвора и убит от няколко маскирани лица.

В този миг Паспарту беше абсолютно сам във вагона и старейшина-та, като го гледаше направо в лицето и го омайваше с приказките си, му напомни, че две години след убийството на Смит неговият последовател, вдъхновеният пророк Бригам Янг, напуснал Науву и се установил на бреговете на Соленото езеро, там, на това прекрасно място, в тази плодотворна област на пътя на емигрантите, които минаваха през Юта, за да отидат в новата колония Калифорния, която благодарение на многоженството при мормоните се разраснала неимоверно.

– И ето защо – добави Уилям Хич, – ето защо завистта на Конгреса се разля върху нас! Защо войниците на Щатите стъпкаха земята на Юта! Защо нашият ръководител Бригам Янг бе хвърлен в затвора напълно несправедливо! Ще отстъпим ли под натиска? Никога! Прогонени от Върмонт, прогонени от Мисури, прогонени от Юта, ние ще намерим все някоя независима територия, където да се установим... А вие, последователю – добави старейшината, като погледна гневно единствения си слушател, – ще се установите ли под сянката на нашето знаме?

– Не – отговори смело Паспарту, като остави побеснелия старейшина да проповядва в пустото.

Но докато траеше тази лекция, влакът се беше движил бързо и към дванадесет и половина на обяд бе достигнал до северозападната точка на Соленото езеро. Възхитително езеро, обградено от красиви диви скали. Величествена водна повърхност, която някога е заемала много по-голяма площ, но с времето бреговете се издигали полека и площта намаляла за сметка на дълбочината.

Голямото солено езеро е дълго около седемдесет мили и е широко около тридесет и пет. То е разположено на три хиляди и осемстотин стъпки надморска височина. Рибата не може да живее там. Попадналите

в него риби от други притоци умират веднага. Но не е вярно, че плътността на водите му е такава, че човек не може да се гмурне.

Земите около езерото са старателно обработени, тъй като мормоните са добри земеделци: чифлици и обори за домашни животни, ниви, засети с жито, царевица, сорго⁶⁴, тучни ливади, навсякъде живи плетове от диви рози, горички от акации и млечка. Ето така би изглеждала тази местност шест месеца по-късно. Но сега земята бе покрита от тънка снежна покривка.

В два часа пътниците слязоха на гара Огден. Тъй като влакът щеше да замине чак в шест часа, господин Фог, госпожа Ауда и двамата им придружители имаха време да отидат в Града на светците⁶⁵ по малката странична линия, която тръгва от гара Огдън. Два часа бяха достатъчни, за да посетят този напълно американски град, построен по модела на всички градове в Щатите, големи шахматни дъски с дълги прави линии, потънали в „печалната тъга на правите ъгли“, както казва Виктор Юго. Основателят на Града на светците не бе изневерил на необходимостта от симетрия, типична за англосаксонците. В тази странна страна, където хората със сигурност не са дорасли за институциите си, всичко се строи и извършва „направо“ – и градовете, и къщите, и глупостите.

В три часа пътниците се разхождаха по улиците на града. Почти не видяха църкви, но като паметник се издигаше къщата на „пророка“, съдебната палата и оръжейната палата. Къщите бяха от синкави тухли с тераси и веранди, заобиколени от градини с редици акации и палми. Стена от глина и камъни, построена през 1853 г., опасваше града. На главната улица, където беше пазарът, се издигаха няколко хотела със знамена, измежду които и хотел „Солт Лейк Сити“.

Господин Фог и придружителите му забелязаха, че градът не е много населен. Улиците бяха почти пусти с изключение на тези около храма, до който те достигнаха, след като минаха през няколко квартала с дъсчени огради. Жените бяха доста, а това е лесно обяснимо със странното устройство на мормонските семейства. Все пак не бива да се мисли, че всички мормони са многоженци. Всеки е свободен, но е добре да се отбележи, че главно жителките на Юта държат да бъдат омъжени, тъй като съгласно религията им мормонското небе не предлага

64. Сорго – захарна метла; като културни растения се отглеждат обикновено (зърнесто) сорго – за фураж (зърното съдържа белтъци, въглехидрати и мазнини), захарна метла – за фураж, сиропи и др., техническа метла – за направа на метли и четки, и суданка – ценен фураж.

65. Става дума за Солт Лейк Сити.

блаженство на неомъжените жени. Тези бедни създания не изглеждаха нито богати, нито щастливи. Някои от тях, несъмнено най-богатите, носеха жакети от черна коприна с баста на кръста, наметнати от изключително скромни шалове и качулки. Останалите бяха облечени в басма.

Паспарту, в качеството си на „посветен“, гледаше не без известна уплаха мормонките, няколко от които имаха задължението да осигуряват щастието на един-единствен мормон. Със здравия си разум той съжаляваше най-вече съпруга. Струваше му се ужасно да трябва да водиш толкова много жени сред превратностите на живота, така групово да ги водиш към мормонския рай, с възможността да останеш с тях вечно и със славния Смит, който сигурно бе единствената гордост на това блажено място. Той категорично не се чувстваше призван за това и му се струваше, а може и да се лъжеше, че жителките на Лейк Сити му хвърляха леко обезпокоителни погледи.

За щастие престоят в Града на светците нямаше да трае дълго. В четири часа без няколко минути пътниците отново се събраха на гарата и заеха местата си във вагоните. Чу се свирка, но точно когато колелата на локомотива се задвижиха по релсите и влакът леко потръгна, някой извика: „Спрете! Спрете!“

Един влак не се спира просто така. Джентълменът, който крещеше, очевидно беше някой закъснял мормон. Той тичаше като луд. За негово щастие гарата нямаше нито врати, нито огради. Така че той се втурна към линията, скочи на първото стъпало на последния вагон и задъхано се свлече на една пейка във влака.

Паспарту, който развълнувано проследи това бягане, отиде да види отблизо закъснелия и живо се интересува, когато разбра, че този гражданин на Юта се е решил да бяга след семейна свада.

Когато мормонът успя да си поеме въздух, Паспарту се осмели да го запита учтиво колко жени има. По него самия и по начина, по който беше избягал, можеше да се съди, че има поне двадесетина.

– Една, господине! – отговори мормонът, като вдигна ръце към небето. – Една, но и тя е достатъчна!

Глава 28. Паспарту не успява да наложи езика на разума

След като напусна Солт Лейк и гара Огдън, влакът пътува около един час на север, до реката Уебър. От Сан Франциско до тук той беше изминал около деветстотин мили. След това пое на изток през неравния терен на планината Уосач. Именно в тази област, между планината и Скалистите планини⁶⁶, американските инженери е трябвало да се справят с най-големи трудности. Така субсидирането от щатското правителство в тази отсечка е достигнало четиридесет и осем хиляди долара на миля, а в равнинната част е било само шестнадесет хиляди долара. Но инженерите, така както е било решено, не са насилили природата, не са злоупотребили с нея, заобиколили са препятствията и са прокопали само един тунел, дълъг четиринадесет хиляди стъпки, по цялата ѝ дължина до долината.

При Соленото езеро трасето достига най-високата си точка. След това то плавно се спуска към долината на Битъркрийк и отново се изкачва до вододела на Атлантическия и Тихия океан. Имаше доста потоци в тази планинска местност. Трябваше да преминат по мостчетата над Мъди, Грийн и други. Колкото повече приближаваше целта, толкова понетърпелив ставаше Паспарту. Фикс пък искаше час по-скоро да напусне тази трудна местност. Боеше се от закъсненията, опасяваше се от злополуки и бързаше дори повече от Филяс Фог да стъпи на английска земя!

В десет часа вечерта влакът спря на гара Форт Брайджър и потегли почти мигновено. След двадесет мили навлезе в щата Уайоминг – бивш Дакота – и следваше долината на Битъркрийк, откъдето водят началото си част от водите, образувачи хидрографската система на Колорадо.

На другия ден, 7 декември, влакът спря за четвърт час на гара Грийн ривър. През нощта бе паднал доста сняг. Но тъй като беше примесен с дъжд, се бе стопил наполовина и не можеше да попречи на движението на влака. При все това Паспарту не спря да се тревожи, тъй като натрупването на снега щеше да доведе до затъването на колелата на вагоните и щеше се провали цялото пътуване.

66. Планинска верига в САЩ и Канада, част от източния пояс на Кордилерите. Дължина около 3200 км, широчина до 700 км. Височина до 4399 м (връх Елбърт). От Скалистите планини извират Мисури, Колорадо, Рио Гранде, Снейк, Арканзас и др.

„Ама каква идея му е дошла на моя господар – казваше си той – да пътува през зимата! Не можа ли да изчака хубавото време, за да има по-големи шансове?“

Но докато почтеният младеж се занимаваше със състоянието на небето и падането на температурата, госпожа Ауда изпитваше по-силни страхове, които произтичаха от друг повод.

Няколко пътници бяха слезли от вагона им и се разхождаха на перона на гара Грийн ривър и чакаха потеглянето на влака. Впрочем през прозореца младата жена разпозна измежду тях полковник Стамп У. Проктър, онзи американец, който така грубо се бе отнесъл с Филиас Фог по време на митинга в Сан Франциско. Госпожа Ауда не искаше да бъде забелязана и се отдръпна назад.

Това обстоятелство много впечатли младата жена. Тя се бе привързала към човека, който, колкото и студен да беше, доказваше всеки ден предаността си към нея. Тя без съмнение не разбираше цялата дълбочина на чувството, което ѝ вдъхваше нейният спасител, и все още наричаше това чувство признателност, но това беше нещо много повече, без тя самата да осъзнава. Ето защо сърцето ѝ се сви, когато позна грубиянина, на когото рано или късно господин Фог щеше да потърси сметка за поведението му. Очевидно случайността бе довела в този влак и полковник Проктър. Но най-важното беше, че е тук и че трябва на всяка цена да се попречи на Филиас Фог да го забележи.

Когато влакът потегли, госпожа Ауда се възползва от един момент, в който господин Фог спеше, и запозна Фикс и Паспарту със ситуацията.

– Този Проктър е във влака! – извика Фикс. – Е, добре, успокойте се, госпожо. Преди да си има работа с господина... с господин Фог, ще си има работа с мен! Струва ми се, че при цялата тази работа аз бях обиден най-вече!

– А и аз ще се заема с него – добави Паспарту. – Какво от това, че е полковник.

– Господин Фикс – продължи госпожа Ауда, – господин Фог няма да се остави да бъде отмъстен от друг. Той е мъж и каза, че ще се върне в Америка, за да открие този, който го е обидил. Така че, ако види полковник Проктър, ние няма да можем да предотвратим срещата, която може да доведе до ужасни последици. Така че не бива да го вижда.

– Имате право, госпожо – отговори Фикс, – една среща може да провали всичко. Победител или победен, но господин Фог ще закъснее и...

– И – добави Паспарту – това ще е от полза за господата от Реформаторския клуб. След четири дни ще бъдем в Ню Йорк! Ако през тези четири дни господарят ми не напуска вагона си, можем да се надяваме, че случайността няма да го изправи срещу проклетия американец, господ да го убие! Но ние ще успеем да му попречим...

Прекъснаха разговора. Господин Фог се бе събудил и гледаше полето през заснежения прозорец. Но по-късно, без да бъде чул от господаря си и госпожа Ауда, Паспарту каза на полицейския инспектор:

– Наистина ли сте готов да се биете за него?

– Ще направя всичко, за да го върна жив в Европа! – отговори кратки Фикс с глас, който показваше непоколебима воля.

Паспарту усети как по тялото му премина тръпка, но вратата в господаря му не отслабна.

И така имаше ли някакъв начин да задържат господин Фог в това купе, за да предотвратят евентуална среща между полковника и него? Това нямаше да е трудно. Тъй като джентълменът по природа не обичаше да се движи, а и не беше особено любознателен. Във всеки случай полицейският инспектор бе намислил нещо, тъй като малко след това каза на Филиас Фог:

– Във влака часовете минават бавно и трудно.

– Така е – отговори джентълменът, – но все пак минават.

– На парахода – продължи инспекторът – обикновено играехте любимия ви вист.

– Да – отвърна Филиас Фог, – но тук това би било трудно. Нямам нито карти, нито партньори.

– О! Ще купим карти. В американските влакове продават всичко. А що се отнася до партньорите, ако госпожа...

– Разбира се, господине – отговори бързо младата жена, – мога да играя вист. Това влиза в английското образование.

– И аз – каза Фикс – смятам, че добре играя тази игра. Ние тримата и един мор⁶⁷...

– Както обичате, господине – отговори Филиас Фог, радостен, че ще заиграе пак любимата си игра и във влака.

Изпратиха Паспарту бързо да намери стюарда и той скоро се върна с две колоди карти, бележник, жетони и масичка, покрита със сукно. Нищо не липсваше. Играта започна. Госпожа Ауда достатъчно добре играеше вист и дори получи няколко комплимента от строгия Филиас

67. Мор – играч на бридж или вист, който в даден момент не участва повече в играта.

Фог. А инспекторът беше просто добър играч, достоен съперник на джентълмена.

„Сега – каза си Паспарту – ние го държим. Няма да мръдне!“

В единадесет часа сутринта влакът стигна до вододела на двата океана, на седем хиляди петстотин и осемдесет английски стъпки надморска височина, една от най-високите точки, достигана от линията през Скалистите планини. След около двеста мили пътниците се озоваха в дълги равнини, които се простираха чак до Атлантическия океан и благоприятстваха построяването на железопътна линия.

Вече се виждаха първите реки, притоци или притоци на притоците на Норт Плейт. Целият хоризонт на север и на изток бе покрит от безкрайната полукръгла стена на северните склонове на Скалистите планини, над които се извисява връх Ларами. Между тази стена и железопътната линия се простираха обширни, обилно напоявани равнини. От дясната страна на железопътната линия стъпаловидно се издигаха първите склонове на планинския масив, който на юг се простира до мястото, където извира река Арканзас, един от големите притоци на Мисури.

След няколко часа щяха да са преминали Скалистите планини. Имаше надежда, че нищо няма да попречи на преминаването на влака през този труден терен. Снегът беше спрял. Настъпи сух студ. Големи птици отлитаха далече, изплашени от локомотива. Нито един звяр, мечка или вълк не се забелязваше в равнината. Това беше безкрайната гола пустиня.

След като хапнаха добре в самия вагон, господин Фог и партньорите му отново бяха започнали безкрайната игра на вист, когато отекнаха силни изсвирвания. Влакът спря.

Паспарту погледна през вратичката и не видя нищо, което да обяснява спирането. Не се виждаше гара.

За един миг госпожа Ауда и Фикс се притесниха, че господин Фог ще слезе от влака. Но джентълменът просто каза на прислужника си:

– Вижте какво става.

Паспарту слезе от влака. Около четиридесетина пътници вече бяха напуснали местата си и сред тях беше и полковник Проктър.

Влакът беше спрял, след като му беше дадена червена светлина, която му забраняваше да продължи. Машинистът и кондукторът бяха слезли и разговаряха оживено с един кантонер, когото началникът на следващата гара Медисин Боу бе изпратил да пресрещне влака. Пътниците ги бяха наобиколили и взимаха участие в разговора. Между тях се откровяваше и полковник Проктър със силния си глас и властни жестове.

Паспарту се присъедини към тази групичка и чу кантонера да казва:
– Не! Няма начин да се мине! Мостът на Медисин Боу се клати и няма да издържи влака.

Мостът, за който ставаше дума, бе висящ, над буен поток на една миля от мястото, на което бе спряла влаковата композиция. По думите на кантонера той скоро щеше да падне, няколко от възетата бяха скъсани и бе невъзможно да се мине по него. Кантонерът никак не преувеличаваше, като казваше, че не може да се мине оттам. А и предвид обичайното безгрижие на американците може да се каже, че би било лудост да не се вслушат в думите му, щом като са решили да са предпазливи.

Паспарту не смееше да се върне и да каже това на господаря си и слушаше със стиснати зъби и неподвижен като статуя.

– Ха така! – извика полковник Проктър. – Предполагам, че няма да пузем корени тук, в снега!

– Полковник – отговори кондукторът, – телеграфираха в гара Омаха да изпратят влак, но той вероятно ще пристигне в Медисин Боу след не по-малко от шест часа.

– Шест часа! – извика Паспарту.

– Несъмнено! – отговори кондукторът. – Толкова време ще ни е необходимо и за да стигнем пеш до гарата.

– Пеш! – извикаха всички пътници.

– На какво разстояние е тази гара? – попита един от тях кондуктора.

– На дванадесет мили отвъд реката.

– Дванадесет мили в снега! – извика Стамп У. Проктър.

Полковникът избълва куп ругатни по адрес на компанията и на кондуктора, а побеснелият Паспарту бе готов също да избухне. Този път препятствието беше физическо и срещу него нямаше да помогнат и всичките банкноти на господаря му.

Освен това разочарованието беше всеобщо и пътниците, дори без да вземат под внимание закъснението, трябваше да извървят около петнадесет мили в снежното поле. На това се дължаха глъчката, възклицанията, крясъците, които несъмнено щяха да привлекат вниманието на Филияс Фог, ако той не бе така погълнат от играта.

Все пак Паспарту трябваше да го предупреди и с наведена глава се отпрати към вагона. В този миг машинистът на влака – един истински янки на име Форстър – извиси глас и каза:

– Господа, може би ще намерим начин да минем.

– По моста ли? – отвърна един пътник.

– По моста.

– С нашия влак? – попита полковникът.

– С нашия влак.

Паспарту беше спрял и поглъщаше думите на машиниста.

– Но мостът може да рухне! – каза кондукторът.

– Не е така – отговори Форстър. – Мисля, че ако подкараме влака с максималната му скорост, имаме някакъв шанс да минем.

– Дявол да го вземе! – каза си Паспарту.

Но няколко пътници веднага бяха съблазнени от предложението. А то най-вече се харесваше на полковник Проктър. Тази луда глава мислеше, че това е изпълнимо. Той напомни също, че инженерите са имали идея реките да се преминават „без мостове“ с неогъваеми влакове, пуснати на пълна скорост, и т.н. И в крайна сметка всички се съгласиха с мнението на машиниста.

– Вероятността да преминем е петдесет процента – казваше някой.

– Шестдесет – казваше друг.

– Осемдесет... деветдесет!

Паспарту беше объркан и въпреки че беше готов на всичко, за да премине отвъд реката, това начинание му се струваше много „американско“.

„И все пак – помисли си той – има едно много просто нещо, което може да се направи, а тези хора изобщо дори не се сещат за него!...“

– Господине – каза той на единия от пътниците – предложението на машиниста ми се струва малко опасно, но...

– Вероятност осемдесет на сто! – отговори пътникът и му обърна гръб.

– Разбирам – отговори Паспарту, обръщайки се към друг господин, – но ако просто помислим...

– Няма нужда от размишления – отговори американецът, към когото се беше обърнал, като вдигна рамене, – тъй като машинистът ни уверява, че ще минем.

– Несъмнено – подхвана отново Паспарту – ще минем, но може би ще е по-предпазливо...

– Какво! Предпазливо! – извика полковник Проктър, който подскочи от тази случайно дочута дума. – С голяма скорост ви се казва! Разбирате ли? С голяма скорост!

– Знам... Разбирам... – повтаряше Паспарту, на когото никои не даваше възможност да довърши думите си, – но ако не по-предпазливо, понеже думата ви шокира, то поне би било по-естествено...

– Кой? Какво? Защо? Какво иска да каже този с това естествено? – завикаха от всички страни.

Бедният младеж не знаеше вече към кого да се обърне.

– Страх ли ви е? – попита го полковник Проктър.

– Мен да ме е страх! – извика Паспарту. – Така да е! Ще покажа на тези хора, че един французин може да бъде толкова американец, колкото са и те!

– Във влака! Във влака! – извика кондукторът.

– Да! Във влака – повтаряше Паспарту. – Във влака! Веднага! Но никой не може да ме убеди, че не е по-естествено да минат първо пътниците пеш по моста, а после и влакът!...

Но никой не чу това умно разсъждение. И никой не би признал, че има голямо основание. Пътниците се качиха отново във влака. Паспарту зае мястото си, без да каже и дума за това какво се е случило. Играчите бяха напълно отдадени на играта си.

Локомотивът изсвири силно. Машинистът даде заден ход и върна влака на около една миля, като скачач, който се засилва, за да извърши скока си.

При повторното изсвирване той потегли напред. Ускори ход. Скоро скоростта стана ужасяваща. Не се чуваше нищо друго освен свистенето на локомотива. Буталата правеха двадесет хода в секунда. Осите на колелата пушеха в кутиите с масло. Чувстваше се, така да се каже, че вследствие на голямата скорост от сто мили час влакът вече не се допираше до релсите. Скоростта убиваше тежината.

И влакът премина! Като светкавица! Мостът изобщо не се видя. Влакът скочи от единия бряг на другия и машинистът успя да спре машината едва пет мили след гарата.

Влакът едва премина реката и мостът, напълно разрушен, шумно се сгромоляса в бързите води на Медисин Боу.

Глава 29. Как някои неща се случват само в американските железници

Същата вечер влакът продължаваше пътуването си безпрепятствено. Мина покрай крепостта Саудерс, навлезе в прохода Кайен и достигна до прохода Евънс. На това място железопътната линия достигаше най-високата точка от трасето си, на осем хиляди и деветдесет и една стъпки над нивото на океана. Сега вече на пътниците им оставаше само да се спуснат до Атлантическия океан по безкрайните, равни полета.

Там се намираше главната линия към Денвър, главния град на Колорадо. Този район е богат на златни и сребърни залежи и вече около петдесет хиляди жители се бяха установили там.

До този момент бяха изминали хиляда триста осемдесет и две мили от Сан Франциско за три денонощия. Според предвижданията четири денонощия щяха да са достатъчни, за да се стигне до Ню Йорк. Филиас Фог се движеше според разписанието си.

Река Лоджпол Крийк течеше успоредно с железопътната линия и следваше в права линия общата граница на щата Уайоминг и щата Колорадо. В единадесет часа навлязоха в Небраска, минаха покрай Седжук и стигнаха до Джулсбърг, разположен на южния ръкав на река Плейт.

Тук откриха „Юнион Пасифик роуд“ на 23 октомври 1867 г. под ръководството на главен инженер генерал Дж. М. Додж. Там спряха двата мощни локомотива с девет вагона с гости, измежду които и вицепрезидентът – господин Томас С. Дюран. Отекваха възторжени викове. Сиукси представиха индианска война. Гръмна заря. Тук се отпечата на подвижна печатница първият брой на „Рейлуей Пайниър“. Така бе отбелязано откриването на тази голяма железопътна линия, плод на прогреса и цивилизацията, прокарана през пустинята и предназначена да свърже градове, които вече не съществуваха. Свирката на локомотива, по-мощна и от лирата на Амфион⁶⁸, щеше скоро да предизвика изникването им от американската земя.

В осем часа сутринта задминаха крепостта Макферсън. Триста петдесет и седем мили я дяляха от Омаха. Железопътната линия следваше левия бряг на капризно лъкатушещия южен ръкав на река Плейт. В

68. Амфион – син на Юпитер и Антиопа, брат близък на Зет, цар на Тива.

девет часа пристигнаха във важния град Норт Плейт, построен между двата ръкава на голямата река, които се събираха в едно – голям приток, който се влива в Мисури малко след Омаха.

Сто и първият меридиан беше преминал.

Господин Фог и придружителите му продължаваха играта си. Никой от тях не се оплакваше от дългия път, не се оплакваше и „морът“. В началото Фикс бе спечелил няколко лири, които сега губеше. Той се бе пристрастил към играта не по-малко от господин Фог. Тази сутрин късметът спождаше джентълмена. Козовите бяха все в ръцете му. По едно време, след като бе обмислил един хитър ход и се канеше да играе пика, зад него се чу глас:

– Аз бих играл каро...

Господин Фог, госпожа Ауда, Фикс вдигнаха глава. До тях стоеше полковник Проктър.

Стамп У. Проктър и Филиас Фог се познаха веднага.

– А! Вие сте англичанинът – извика полковникът, – вие искате да играете пика!

– И ще играя – отговори сухо Филиас Фог и подаде десетка пика.

– Аз пък бих играл каро – отговори полковник Проктър раздражено.

И като посегна да вземе изиграната карта, той добави:

– Нищо не разбирате от тази игра.

– Може да съм по-ловък на друга игра – каза Филиас Фог и стана.

– От вас зависи да опитате, сине на Джон Бул⁶⁹! – отговори грубиянинът.

Госпожа Ауда бе пребледняла. Сърцето ѝ лудо заби. Тя беше сграбчила ръката на Филиас Фог, който леко я отблъсна. Паспарту беше готов да се нахвърли върху американеца, който гледаше противника си възможно най-презрително. Но Фикс стана, пристъпи към полковника и му каза:

– Забравяте, че с мен си имате работа, господине. С мен, когото не само обидихте, но и ударихте!

– Господин Фикс – каза господин Фог, – моля ви за извинение, но това засяга само мен. Твърдейки, че е погрешно да се играе пика, полковникът ме наругуби отново и ще ми плати за това.

– Когато и където пожелаете – отговори американецът – и с каквото

69. Джон Бул е измислен герой от Джон Арбътнот през 1712 г. и популяризиран най-напред от британските печатари и илюстратори. Образът на Бул се пренася и в Америка. Олицетворява се с образа на типичния англичанин.

оръжие пожелаете.

Госпожа Ауда напразно се опита да задържи господин Фог. Инспекторът не успя да прехвърли нещата върху себе си. Паспарту искаше да изхвърли полковника през вратата, но господарят му го спря със знак. Филиас Фог напусна вагона и американецът го последва.

– Господине – каза господин Фог на противника си, – много бързам да се върна в Европа и всяко закъснение би попречило на намеренията ми.

– Е, добре! Какво ме интересува това? – отговори полковник Проктър.

– Господине – поде учтиво господин Фог, – след срещата ни в Сан Франциско имах намерение да се върна и да ви намеря в Америка, след като уредя нещата си на Стария континент.

– Наистина ли?

– Защо не си определим среща след шест месеца?

– Защо след шест месеца?

– Казвам шест месеца – отговори господин Фог – и ще бъде точно тогава на срещата.

– Дрън-дрън! – извика Стамп У. Проктър. – Веднага или никога.

– Добре – отговори господин Фог. – В Ню Йорк ли отивате?

– Не.

– В Чикаго?

– Не.

– В Омаха?

– Все едно! Знаете ли Плъм Крийк?

– Не – отговори господин Фог.

– Това е следващата гара. Влакът ще бъде там след един час. Има престой от десет минути. За десет минути можем да разменим няколко изстрела.

– Добре – отговори господин Фог. – Ще сляза в Плъм Крийк.

– А мисля, че и там ще останете! – добави американецът с безподно нахалство.

– Кой знае, господине? – отговори господин Фог и се прибра във вагона си, равнодушен както винаги.

Джентълменът се зае да успокоява госпожа Ауда, като ѝ каза, че човек не бива да се бои от самохвалковци. После помоли Фикс да му бъде секундант в предстоящия двубой. Фикс не можа да откаже и Филиас Фог спокойно продължи прекъснатата игра, като изигра пика съвършено спокойно.

В единадесет часа свирката на локомотива оповести приближаването на гара Плъм Крик. Господин Фог стана и, последван от Фикс, отиде на мостчето. Паспарту го придружаваше и носеше чифт револвери. Госпожа Ауда остана във вагона смъртнобледа.

В този миг вратата на другия вагон се отвори и полковник Проктър също се появи на мостчето, следван от неговия секундант, също янки. Но точно когато двамата противници щяха да слязат на перона, дотича кондукторът и им извика:

– Не слизайте, господа.

– И защо? – попита полковникът.

– Закъсняваме с двадесет минути и влакът няма да спира.

– Но аз трябва да се дуелирам с господина.

– Съжалявам – отговори служителят, – но тръгваме незабавно. Ето го и звънеца!

И наистина звънецът удари и влакът потегли. Отново.

– Наистина съжалявам, господа – каза тогава кондукторът. – При всички други обстоятелства бих ви направил услуга. Но в крайна сметка, тъй като нямахте време да се дуелирате тук, какво ви пречи да се дуелирате по пътя?

– Тази идея може би няма да допадне на господина – каза подигравателно полковникът.

– Напълно ми допада – отговори Филиас Фог.

– Наистина сме в Америка – помисли Паспарту – и кондукторът е първокласен джентълмен!

И Паспарту последва господаря си.

Двамата противници, двамата секунданти, предшествани от кондуктора, отидоха, от вагон на вагон, на края на влака. В последния вагон имаше не повече от десетина пътници. Кондукторът ги попита дали имат нещо против да освободят мястото за двамата джентълмени, които имаха уговорен дуел.

Е, как! Пътниците се зарадваха, че ще са от полза на двамата джентълмени, и се оттеглиха по мостчетата.

Този вагон, дълъг около петдесет стъпки, бе напълно подходящ за целта. Двамата противници можеха да вървят един срещу друг между седалките и да се прицелват един в друг. Никога условията за един дуел не са били уреждани така лесно. Господин Фог и полковник Проктър, и двамата с по два револвера, влязоха във вагона. Секундантите им, останали отвън, затвориха вратата след тях. При първото изсвирване на локомотива те трябваше да започнат стрелбата... После, след две минути,

сяха да изнесат от вагона това, което е останало от тях.

Наистина нищо по-просто от това! Дори беше толкова просто, че Фикс и Паспарту имаха чувството, че сърцата им ще се пръснат.

Очакваха локомотивът да изсвири, когато изведнъж се чува дивашки викове. Те се смесиха с изстрели, но не идваха от вагона на дуелиращите се. Напротив, тези изстрели идваха от другия край и в целия влак. Чуваха се викове на ужас.

С револвери в ръце полковник Проктър и господин Фог излязоха незабавно от вагона и се втурнаха напред, където все по-силно отекваха изстрели и викове.

Те бяха разбрали, че влакът е нападнат от банда сиукси.

Това не се случваше за първи път. Смелите индианци често спираха влакове. Както обикновено, без да чакат влакът да спре, стотина от тях се бяха покачили по стъпалата и се бяха покатерили по вагоните като клоуни на гърба на кон.

Сиуксите имаха пушки. От тях идваха гърмежите, на които пътниците, почти всички въоръжени, отвръщаха с изстрели от револвери. Най-напред индианците се бяха спуснали към локомотива. Машинистът и огнярят бяха полупребити с тояги. Един сиукски вожд искаше да спре машината, но тъй като не знаеше как става това, така отвори клапата на парата, вместо да я затвори, че влакът се понесе със страшна скорост.

В същото време сиуксите бяха нападнали вагоните. Индианците бяха като бесни маймуни по покривите, удряха вратите на вагоните и се биеха с пътниците. Багажното отделение бе разбито и ограбено, колетите бяха изхвърлени навън. Виковете и изстрелите не секваха.

Но пътниците се бранеха смело. Някои вагони, здраво барикадирани, устояваха на нападението като същински подвижни крепости, носени със сто мили в час.

От началото на атаката госпожа Ауда се държеше смело. С револвер в ръка тя се бранеше храбро, като стреляше през счупените стъкла, щом ѝ се мерне някой дивак. Около двадесет смъртно ранени сиукси бяха паднали на линията и колелата на вагоните смазваха като червеи тези, които падаха на релсите.

Няколко пътници, сериозно ранени от куршумите или тоягите, стелеха по седалките.

Трябваше да се направи нещо. Тази битка продължаваше вече десет минути, а влакът не спираше. Всъщност гарата на крепост Кърней се намираше на не повече от две мили. Там имаше американски войкови части, но ако я подминеха, между крепостта Кърней и следващата гара

сиуксите щяха да са господари на влака.

Кондукторът се биеше до господин Фог, когато един куршум го повали. Падайки, той извика:

- Изгубени сме, ако влакът не спре до пет минути!
- Ще спре! – каза Филиас Фог, който искаше да скочи от вагона.
- Стойте, господине – извика му Паспарту. – Оставете на мен!

Филиас Фог нямаше време да спре смелия младеж, който отвори една вратичка, без да бъде видян от индианците, и се плъзна под вагона. И докато битката продължаваше, докато куршумите свистяха над главата му, гъвкав и пъргав като клоун, се промъкваше под вагоните, залавяше се за веригите, помагаше си с лостове на спирачките, с напречните свързки. С чудна ловкост се прехвърляше от вагон на вагон и така достигна до предната част на влака. Никой не го беше видял, а и нямаше как да го види.

Там, като висеше на една ръка между вагона за багажа и тендера, той откачи предпазните вериги. Но колкото и силно да се протягаше, той никога не би могъл за развинти куплата, която свързваше вагона с локомотива, ако едно раздрусване на влака не я откачи. И така влакът, откачен, остана полека-лека назад, а локомотивът продължи с бясна скорост.

Носен от придобитата скорост, влакът се движи още няколко минути, но спирачките във вагоните бяха затегнати и той най-накрая спря на по-малко от сто крачки от гара Кърней.

Там войниците, привлечени от изстрелите, дотичаха бързо. Сиуксите не ги очакваха и преди влакът напълно да спре, цялата банда беше избягала.

Но когато пътниците се преброиха на гарата, те установиха, че няколко души не отговарят на повикването, измежду които и смелият французин, чиято самоотверженост ги бе спасила.

Глава 30. Филиас Фог просто изпълнява дълга си

Трима пътници, в това число и Паспарту, бяха изчезнали. Убити ли бяха в битката? Сиуксите ли ги бяха пленили? Още не се знаеше.

Имаше много ранени, но нито един от тях смъртоносно. Един от най-сериозно ранените беше полковник Проктър, който се беше сражавал храбро, но беше повален от куршум в слабините. Той бе пренесен на гарата заедно с други пътници, чието състояние изискваше незабавни грижи.

Госпожа Ауда бе спасена. Филиас Фог, който не бе пестил усилия, нямаше и дракотина. Фикс беше ранен в ръката, но много леко. Паспарту обаче липсваше и от очите на младата жена капеха сълзи.

Всички пътници бяха напуснали влака. Колелата на вагоните бяха изцапани с кръв. По лостовете и спиците висяха безформени парчета месо. Надалеч в бялото поле личаха дълги червени следи. И последните индианци изчезаха на юг.

Господин Фог стоеше неподвижен със скръстени ръце. Трябваше да вземе важно решение. Госпожа Ауда беше близо до него и го гледаше, без да казва нищо... Той разбра този поглед. Ако прислужникът му беше пленен, не трябваше ли да рискува всичко, за да го избави от индианците?...

– Ще го открия жив или мъртъв – каза той на госпожа Ауда.

– Ах! Господине... господин Фог! – извика младата жена, сграбчи ръцете на спътника си и ги обля в сълзи.

– Жив! – добави господин Фог. – Ако не губим дори и минута!

С това свое решение Филиас Фог правеше пълна саможертва. Току-що бе оповестил разоряването си. Ако закъснееше с един ден, щеше да изпусне парахода към Ню Йорк. Облогът му беше безвъзвратно изгубен. Но пред мисълта „Това е мой дълг!“ той не се бе поколебал изобщо.

Капитанът, командващ крепостта Кърней, беше там. Войниците му – около стотина на брой – бяха в отбранителна позиция, в случай че сиуксите атакуват направо гарата.

– Господине – каза господин Фог на капитана, – трима пътници са изчезнали.

– Мъртви ли са? – попита капитанът.

– Мъртви или пленени – отговори Филиас Фог. – Трябва да проверим това. Възнамерявате ли да преследвате сиуксите?

– Това е много трудно, господине – каза капитанът. – Тези индианци могат да бягат и до Арканзас! Не мога да изоставя крепостта, която ми е поверена.

– Господине – поде Филиас Фог, – става въпрос за живота на трима души.

– Така е, но мога ли да рискувам живота на петдесет души, за да спася трима?

– Не знам дали можете, господине, но сте длъжен да го направите.

– Господине – отговори капитанът, – никой тук не трябва да ми казва какъв е моят дълг.

– Добре – студено каза Филиас Фог. – Ще отида сам!

– Вие ли, господине! – извика Фикс, който се бе приближил. – Да преследвате индианците сам?

– А нима искате да оставя този клетник да загине? Този, на когото всички тук дължат живота си? Отивам.

– Добре, но няма да отидете сам! – извика капитанът развълнуван, въпреки волята си. – Не! Вие сте смел човек!... Тридесет доброволци! – добави той, като се обърна към войниците.

Всички заедно пристъпиха напред. Капитанът трябваше само да избере измежду тези смели мъже. Той посочи тридесет войници, начело на които застана един възрастен сержант.

– Благодаря, капитане! – каза господин Фог.

– Ще ми позволите ли да ви придружа? – попита Фикс.

– Постъпете както желаете, господине – отговори му Филиас Фог. – Но ако искате да ми направите услуга, останете с госпожа Ауда. Ако с мен се случи нещо...

Внезапна бледност покри лицето на полицейския инспектор. Да се отдели от човека, когото беше преследвал неотлъчно толкова упорито! Да го остави да се изложи на такава опасност в пустинята! Фикс внимателно се вгледа в джентълмена и въпреки всичко, въпреки предубежденията си и битката, която се водеше в него, той сведе очи пред този спокоен и честен поглед.

– Ще остана – каза той.

Малко след това господин Фог стисна ръката на младата жена. После, след като ѝ повери ценната си пътническа чанта, тръгна със сержанта и малката група войници.

Но преди да тръгнат, той каза на войниците:

– Приятели, давам ви хиляда лири, ако спасим пленниците!

Беше малко след дванадесет на обяд.

Госпожа Ауда се оттегли в една стая на гарата и там, сама, чакаше и мислеше за Филиас Фог, за неговото непресторено и голямо благородство. Господин Фог беше пожертвал състоянието си, а сега рискуваше и живота си, без да се колебае, от чувство за дълг, без много приказки. В нейните очи Филиас Фог беше истински герой.

Инспектор Фикс не мислеше така и не можеше да сдържи вълнението си. Той трескаво се разхождаше по перона на гарата. За един миг той беше покорен от Филиас Фог, но сега възвръщаше собствените си мисли. След като Фог тръгна, той разбра каква глупост е извършил, като го е оставил сам. Какво! Този човек, когото следеше по целия свят, го бе склонил да се разделят! Природата му взимаше връх и той се обвиняваше, упрекуваше, сякаш беше директорът на главната полиция, който мъмри някой наивно постъпил агент.

„Какъв съм глупак! – мислеше си той. – Сигурно другият му е казал кой съм! Той тръгна и няма да се върне! Къде да го търся сега? Но как можах да се оставя да ме заслепят така, мен, Фикс, със заповед за арестуването му в джоба! Истински глупак съм!“

Така разсъждаваше полицейският инспектор и според него часовете минаваха изключително бавно. Не знаеше какво да прави. В определени моменти му се искаше да каже всичко на госпожа Ауда. Но знаеше как ще приеме това младата жена. Какво да прави? Изкушаваше се да тръгне след Фог през тези бели полета! Струваше му се, че може да го открие. Стъпките все още личаха в снега!... Но скоро всички отпечатьци се заличиха.

Фикс се обезкуражи. Испита непреодолимо желание да изостави всичко. Впрочем точно сега му се удаваше случай да напусне гара Кърней и да продължи това злополучно пътуване.

Към два часа следобед, докато снегът падаше на едри парцали, се чуха продължителни изсвирвания от изток. Една огромна сянка, предшествана от жълто-червеникава светлина, приближаваше бавно, а мъглата я уголемяваше несъразмерно и тя придобиваше странен вид.

Но от изток не се очакваше никакъв влак. Помощта, поискана по телеграфа, не можеше да пристигне толкова скоро, а влакът от Омаха до Сан Франциско се очакваше едва на следващия ден. Скоро всичко се изясни.

Този локомотив, който се движеше бавно и надаваше мощни изсвирвания, бе същият, който, след като бе отделен от влака, бе продължил пътя си със страшна скорост, отвеждайки припадналите огняр и машинист. Той се бе движил по релсите в разстояние на няколко мили.

После огънят бе отслабнал поради липса на гориво. Парата бе намалела и след един час, с все по-ниска скорост, локомотивът спря на двадесет мили след гара Кърней.

И машинистът, и огнярят бяха живи и след дългия припадък те се бяха съвзели.

Тогава локомотивът спря. Когато видя, че са в пустинята и че локомотивът е без вагони, машинистът разбра какво се беше случило. Той не можеше да разбере как локомотивът се бе отделил от вагоните, но не се съмняваше, че влакът, останал назад, е в безпомощно състояние.

Машинистът знаеше какво трябва да направи. Да продължи пътя по посока на Омаха, беше разумно. Да се върне към влака, който индианците ограбват, може би все още беше опасно... Нямаше значение!

Той хвърли няколко лопати въглища и дърва в пещта, огънят пламна, налягането отново се покачи и към два часа следобед локомотивът се връщаше към гара Кърней. Той свиреше в мъглата. Пътниците бяха много доволни, когато видяха локомотива отново да застава начело на влака. Те можеха да продължат злополучно прекъснатото пътуване.

При пристигането на машината госпожа Ауда излезе от гарата и попита кондуктора:

- Ще тръгвате ли?
- Веднага, госпожо.
- Ами пленниците, клетите ни спътници...
- Не мога да спра движението – отговори кондукторът. – Вече имаме три часа закъснение.
- А кога ще мине следващият влак?
- Утре вечер, госпожо.
- Утре вечер! Много е късно. Трябва да изчакате...
- Невъзможно е – отговори кондукторът. – Ако искате да тръгвате, качвайте се във влака.
- Няма да замина – отговори младата жена.

Фикс беше чул този разговор. Малко преди това, когато липсваше каквото и да е превозно средство, той беше решил да напусне Кърней, а сега, когато влакът беше тук и той трябваше само да заеме мястото си във вагона, някаква неустойима сила го спираше да остане. Той нямаше сила да отлепи краката си от перона. В него се водеше битка. Ядът от неуспеха го задушаваше. Искаше да се бори докрай.

В това време пътниците и няколко ранени, измежду които и полковник Проктър, чието състояние беше сериозно, бяха заели местата си във вагоните. Чуваше се шумът от силно нагорещения котел, а клапите

изпускаха пара. Машинистът изсвири, влакът потегли и скоро изчезна. Пушекът му се смесваше със снежната вихрушка.

Инспектор Фикс беше останал.

Изминаха няколко часа. Времето беше много лошо, а студът – прориващ. Фикс седеше неподвижно на една пейка в гарата. Човек би си помислил, че спи. Въпреки вихрушката госпожа Ауда постоянно излизаше от стаята, която бе на нейно разположение. Тя отиваше до края на перона, вперваше поглед в снежната буря с желанието да пробие мъглата, която ограничаваше кръгзора ѝ, и се заслушваше за шум. Уви, нищо. Тя се връщаше разтреперана и малко след това отново излизаше, но все напразно.

Дойде вечерта. Малкият отряд не се връщаше. Къде бяха сега? Бяха ли настигнали индианците? Имало ли е битка, или пък, загубени в мъглата, войниците се скитаха безцелно? Капитанът на крепостта Кърней беше много разтревожен, въпреки че не го показваше.

Падна нощ, снегът намаля, но стана още по-студено. И най-безстрашният поглед би се ужасил от този непрогледен мрак. Цареше абсолютна тишина. Покоят не бе нарушаван нито от някоя прелитаща птичка, нито от преминаващ звяр.

През цялата нощ, обзета от мрачни предчувствия и силна тревога, госпожа Ауда се скиташе край близките полета. Въображението ѝ я отвеждаше далече и тя виждаше хиляди опасности. Неописуемо е страданието, което тя изпита през тези часове.

Фикс седеше все така неподвижно на същото място, но и той не спеше. По едно време към него се приближи един човек, дори му беше казал нещо, но агентът го беше отпратил, като кимна отрицателно с глава.

Така мина нощта. Призори на мъгливия хоризонт се появи слабо слънце. Но все пак погледът стигаше на около две мили. Филиас Фог и отрядът се бяха отправили на юг... А на юг не се виждаше абсолютно нищо. Беше седем часът.

Капитанът, крайно загрижен, не знаеше какво да прави. Да изпрати ли втори отряд в помощ на първия? Да пожертва ли нови хора с толкова малка надежда да се спасят жертваните преди това? Но той не се колеба дълго, повика един от лейтенантите си и му нареди да изпрати разузнавачи на юг. И тогава изведнъж се чуха изстрели. Това сигнал ли беше? Войниците напуснаха крепостта и на около половин миля видяха малка група да наближава в стройни редици.

Господин Фог беше начело, а до него вървяха Паспарту и другите

двама пътници, измъкнати от ръцете на сиуксите.

На десет мили южно от Кърней се бе състояла битка. Малко преди отрядът да пристигне, Паспарту и двамата му спътници вече се сражавали с пазачите си и Паспарту повалил трима с юмрук, когато господарят му и войниците се притекли на помощ.

И така всички, спасители и спасени, бяха посрещнати с радостни викове. Филиас Фог разпредели обещаната награда между войниците, а Паспарту не без основание си повтаряше:

– Със сигурност струвам доста пари на господаря си, трябва да призная!

Фикс гледаше господин Фог, без да пророни дума, и би било трудно да се опишат мислите, които бушуваха в него. А госпожа Ауда бе хванала ръката на джентълмена и я стискаше в своите ръце, без да може и дума да каже!

Още с пристигането си Паспарту бе потърсил влака на гарата. Той мислеше, че ще е там, готов да отпътува към Омаха, и се надяваше, че все още могат да наваксат изгубеното време:

- Влакът! Влакът! – извика той.
- Замина – отговори Фикс.
- А следващият кога е?
- Чак довечера.
- Ах! – каза само невъзмутимият джентълмен.

Глава 31. Инспектор Фикс е сериозно загрижен за интересите на Филиас Фог

Филиас Фог закъсняваше с двадесет часа. Паспарту, който, без да иска, бе станал причина за това закъснение, беше отчаян. Той бе разорил господаря си!

В този момент инспекторът се приближи към господин Фог и го погледна право в лицето:

– Наистина ли бързате толкова много, господине? – попита го той.

– Наистина – отговори Филиас Фог.

– Да повторим – продължи Фикс. – Държите да бъдете в Ню Йорк на 11-и, преди девет часа вечерта, когато заминава параходът към Ливърпул?

– Много държа.

– А ако пътуването ви не беше прекъснато от това нападение на индианците, вие щяхте да пристигнете в Ню Йорк на 11-и сутринта?

– Да, дванадесет часа по-рано от парахода.

– Добре. Значи закъснявате с двадесет часа. Разликата между двадесет и дванадесет е осем. Трябва да наваксате осем часа. Искате ли да опитате да го направите?

– Пеш ли? – попита господин Фог.

– Не, с шейна – отговори Фикс, – с платноходна шейна. Един човек ми предложи това превозно средство.

Това беше човекът, който бе заговорил полицейския инспектор през нощта и чието предложение Фикс бе отхвърлил.

Филиас Фог не отговори на Фикс. Но след като Фикс му показа въпросния човек, който се разхождаше пред гарата, джентълменът се запъти към него. След това Филиас Фог и американецът на име Мъдж влязоха в една колиба в подножието на крепостта Кърней.

Там господин Фог огледа едно доста странно превозно средство – рамка върху две издигнати в предната си част греди, приличаща на шейна, върху която пет или шест души можеха да седнат. Отпред се издигаха нещо като висока мачта с огромно платно. Тази мачта бе здраво прикрепена с железни кабели и към нея беше завързано метално въже, което служеше да се изпъва друго голямо платно отпред. Подвижно кормило, което се намираще в задната част, служеше за управляване на шейната.

Това беше шейна, пригодена за превоз. През зимата по заснежените полета, когато влаковете са спрени от обилните снеговалежи, шейните изминават изключително бързо разстоянието от една гара до друга. Те имат много платна, повече дори от състезателна лодка, и при попътен вятър се носят по заснежените полета с бързина, ако не по-голяма, то поне равна на скоростта на експресите.

Господин Фог и собственикът на тази наземна лодка се спазариха набързо. Духаше силен западен вятър. Снегът беше твърд и Мъдж обещаваеше, че за няколко часа ще отведе господин Фог до гарата на Омаха. Там имало по-чести влакове, а линиите, които водят към Чикаго и Ню Йорк, били повече. Беше възможно да се навакса закъснението. Така че нямаше време за колебание.

Тъй като не искаше да излага госпожа Ауда на подобно мъчително пътуване на открито, защото студът щеше да стане още по-непоносим от скоростта, Филиас Фог ѝ предложи да остане на грижите на Паспарту на гарата в Кърней. Почтеният младеж щеше да се наеме да заведе младата жена в Европа по по-добър път и при по-приемливи условия.

Госпожа Ауда отказа да се отдели от господин Фог и Паспарту много се зарадва на тази решителност. Всъщност за нищо на света той не би искал да остави господаря си, тъй като Фикс трябваше да го придружава.

Трудно е да се каже за какво си мислеше инспекторът в този момент. Дали увереността му бе разклатена от завръщането на Филиас Фог, или пък го смяташе за закоравял мошеник, който си мисли, че ще е в пълна безопасност в Англия, след като приключи околосветското си пътешествие? Може би мнението на Фикс за Филиас Фог се бе променило наистина. Но той беше твърдо решен да изпълни дълга си и дори беше по-нетърпелив от другите да ускори колкото е възможно връщането в Англия.

В осем часа шейната беше готова да потегли. Пътниците заеха местата си и се увиха плътно в пътническите си одеяла. Двете огромни платна бяха вдигнати и под порива на вятъра шейната се понесе по твърдия сняг със скорост четиридесет мили в час.

По права линия разстоянието, което разделя крепостта Кърней от Омаха, е най-много двеста мили. Ако вятърът продължаваше да е попътен, щяха да изминат това разстояние за пет часа. Ако нищо друго непредвидено не се случи, в един часа следобед шейната трябваше да е достигнала Омаха.

Какво пътуване! Пътниците, притиснати един към друг, не можеха

да разговарят. Студът, по-силен поради скоростта, бе прекъснал разговорите им. Шейната се носеше така леко по снега, като лодка по вода, когато няма вълнение. Вятърът бръснеше ниско земята и шейната сякаш се отлепяше с големите си платна. Мъдж държеше кормилото и караше все направо, а с чевръсти движения с лоста предпазваше шейната от силно наклоняване или обръщане. Всички платна бяха издути. Предното платно, издърпано напред, не се закриваше от средното. Добавена беше и една допълнителна мачта с островърхо странично платно, което подпомагаше останалите платна. Не можеше да се изчисли с точност, но скоростта на шейната вероятно не беше по-малка от четиридесет мили в час.

– Ако нещо не се повреди – каза Мъдж, – ще пристигнем навреме!

И Мъдж имаше интерес да пристигнат за уговореното време, тъй като господин Фог, верен на навика си, го беше съблазнил с голяма парична награда.

Полето, което шейната прекосяваше в права линия, беше равно като море. Приличаше на огромно замръзнало езеро. Железопътната линия, която обслужваше тази част от територията, минаваше от югозапад на северозапад през Грейт Айланд, Калъмбъс, важен град на Небраска, Времон и Омаха. През целия път тя следваше десния бряг на река Плейт. Шейната скъсяваше това разстояние, минавайки напъряко. Мъдж нямаше защо да се бои, че ще бъде спрял от лекия завой на река Плейт малко преди Времон, тъй като водите ѝ бяха замръзнали. Тоест нямаше никакви пречки по пътя и Филиас Фог можеше да се страхува само от две обстоятелства: повреда на шейната или промяна на посоката или утихване на вятъра.

Но вятърът не стихваше. Напротив. Духаше толкова силно, че огъваше мачтата, здраво прикрепена с железни кабели. Те приличаха на струни на музикален инструмент и ехтяха така, сякаш лък минаваше по тях. Шейната се носеше изключително бързо сред тази мелодия от тъжни звуци.

– Тези струни звучат на квинта и октава – каза господин Фог.

И това бяха единствените думи, които той изрече през целия път. Госпожа Ауда, здраво загърната в одеяла и кожи, беше предпазена от студа, доколкото бе възможно.

А Паспарту, чието лице се бе зачервило като залязващо сред мъгли слънце, поглъщаше ледения въздух. С непоколебимата си вяра, той отново бе започнал да се надява. Вместо да пристигнат в Ню Йорк сутринта, щяха да пристигнат вечерта, но все още имаше някакъв шанс да

хванат парахода за Ливърпул.

Паспарту дори изпита силно желание да стисне ръката на съдружника си Фикс. Той не бе забравил, че именно инспекторът беше намерил шейната с платната – единственото превозно средство, което щеше да ги отведе навреме. Но поради някакво предчувствие той продължи да се държи резервирано.

Във всеки случай Паспарту никога нямаше да забрави едно нещо и това беше саможертвата на господин Фог, когато, без да се колебае, го измъкна от ръцете на сиуксите. Господин Фог бе рискувал живота и състоянието си... Не! Прислужникът му никога нямаше да го забрави!

Докато всички пътници се бяха отдали на най-различни мисли, шейната летеше по безкрайния снежен килим. Дори и да преминаваха през някои потоци или притоци на Малката синя река, те не го забелязваха. Поля и реки се сливаха в безкрайната белота. Равнината беше пуста. Тя се простираше между „Юнион Пасифик роуд“ и разклонението, което свързва Кърней и Сейнт Джоузеф, и там образуваше голям, необитаем остров. Нямаше нито едно село, нито една гара, нито една крепост. От време на време минаваше като светкавица някое разкривено дърво, чийто ствол се огъваше под напора на вятъра. Понякога ята от диви птички излитаха вкупом. Друг път няколко прерийни вълка, мършави и изгладнели, се надбягваха с шейната, подтиквани от жесток глад. Тогава Паспарту, с револвер в ръка, се приготвяше да стреля срещу най-близките. Ако някаква злополука спреше шейната, пътниците щяха да бъдат атакувани от тези жестоки хищници и да бъдат изложени на голяма опасност. Но шейната вървеше добре, набираше преднина и скоро цялата глутница оставаше назад.

На обяд Мъдж позна по няколко признака, че преминават замръзналата река Плейт. Той нищо не каза, но вече бе сигурно, че след двадесет мили щяха да са на гара Омаха.

И наистина, нямаше още един часа и ловкият водач пусна кормилото, развърза въжетата и сви платната. Носена от неударжимия си полет, шейната измина без платна още половин миля. Най-накрая спря и Мъдж посочи няколко побелели покрива и каза:

– Пристигнахме.

Пристигнаха! Пристигнаха наистина на гарата, през която ежедневно минават много влакове и през която отпътуват към Източните Съединени щати!

Паспарту и Фикс скочиха на земята и разтърсиха схванатите си крайници. Помогнаха на господин Фог и на младата жена да слязат от

шейната. Филиас Фог щедро се разплати с Мъдж, Паспарту му стисна ръката като на приятел и всички се насочиха към гарата на Омаха.

Тук, в този важен град на Небраска, свършва Тихоокеанската железопътна линия, която свързва басейна на Мисисипи с Великия океан. От Омаха до Чикаго се отиваше по железопътната линия „Чикаго Рок Айълнд роуд“, която върви право на изток и обслужва петдесет гари.

Един директен влак тъкмо се канеше да заминава. Филиас Фог и неговата групичка едва успяха да се хвърлят в един вагон. Не видяха нищо от Омаха, но Паспарту призна, че няма за какво да се съжалява и че сега не е моментът да се разглеждат градове.

С изключителна бързина влакът навлезе в щата Айова, като мина през Моан и Айова сити. През нощта прекоси Мисисипи при Девънпорт и през Рок Айълнд навлезе в Илинойс. На другия ден, 10-и, в четири часа следобед той пристигна в Чикаго, който беше възстановен и още погордо се разполагаше на бреговете на красивото езеро Мичиган.

Деветстотин мили делят Чикаго и Ню Йорк. От Чикаго имаше доста влакове. Господин Фог незабавно премина от единия в другия влак. Пъргавият локомотив на „Питсбърг-Форт-Уейн – Чикаго Рейл роуд“ излетя с пълна скорост, сякаш бе разбрал, че почитаемият джентълмен няма време за губене. Като светкавица премина през Индиана, Охайо, Пенсилвания, Ню Джърси, премина през градове с древни имена, някои от които имаха улици и трамваи, но нямаха къщи все още. Най-сетне се появи Хъдсън и на 11 декември в единадесет и петнадесет вечерта влакът спря на гарата, на десния бряг на реката, до самите кейове на парходите на компанията „Кунард“, или иначе казано „Британска и Североамериканска кралска пощенска параходна компания“.

Параходът „Китай“ за Ливърпул беше заминал преди четиридесет и пет минути!

Глава 32. Филиас Фог в пряк двубой със злата съдба

Заминавайки, „Китай“ сякаш беше отнесъл със себе си и последната надежда на Филиас Фог.

И наистина, нито един от другите параходи, които пътуват директно от Америка до Европа – нито френските трансатлантически кораби, нито корабите на „Уайт Стар лайн“, нито параходите на компанията „Иман“ и т.н. можеха да са от полза на джентълмена.

А „Переир“ на Френската трансатлантическа компания, чиито възхитителни съдове се равняват по бързина и надминават по удобство всички останали без изключение, заминаваше едва на по-следващия ден, 14 декември. Освен това той не отиваше директно в Ливърпул или в Лондон, а в Хавър – и това пътуване от Хавър до Саутхемптън би обезсмислило и последните усилия на Филиас Фог.

Единият от параходите на „Иман“ – „Париж“, заминаваше на следващия ден, но за тези параходи изобщо не биваше и да мислят. Те обслужват главно емигранти, двигателите им са слаби, плават с платна и пара едновременно и са много бавни. От Ню Йорк до Англия щеше да им е необходимо повече време, отколкото имаше господин Фог, за да спечели облога.

Джентълменът отлично си даваше сметка за това, докато разлистваше пътеводителя си, който ден по ден даваше сведения за презокеанското плаване.

Паспарту бе съсипан. Убиваше го фактът, че са изпуснали парахода за четиридесет и пет минути. Това беше по негова вина! Той, вместо да помогне на господаря си, не беше спрял да създава пречки по пътя им! И когато в съзнанието му изникваха всички препятствия, когато пресмяташе сумите, похарчени на вятъра заради него, когато мислеше за големия облог, прибавяйки към него разходите по това безсмислено вече пътуване, което го разоряваше, той се обсипваше с ругатни.

– Ще решим утре. Елате.

Господин Фог, госпожа Ауда, Фикс, Паспарту преминаха реката Хъдсън⁷⁰ с ферибот, качиха се в един файтон, който ги отведе до хотел „Сейнт Никълъс“ на Бродуей. Наеха си стаи и нощта мина бързо за

70. Река в Северна Америка, в източната част на САЩ. Извират от планината Адирондак, влива се в Атлантическия океан чрез естуар. Дължина 520 км.

Филиас Фог, който спа отлично, но бавно за госпожа Ауда и спътниците ѝ, чието вълнение им попречи да си починат.

На другия ден беше 12 декември. От 12-и, седем часа сутринта, до 21-и, осем и четиридесет и пет вечерта, оставаха 9 дни, 13 часа и четиридесет и пет минути. Следователно, ако Филиас Фог бе тръгнал предната вечер с „Китай“, един от най-добрите параходи на линията „Кунард“, той щеше да пристигне в Ливърпул, а после и в Лондон в желаното време!

Господин Фог излезе от хотела сам, след като каза на прислужника си да го чака и да предупреди госпожа Ауда да има готовност за тръгване всеки момент.

Господин Фог отиде на брега на Хъдсън и сред вързаните на кея или закотвени в морето кораби старателно издири тези, които скоро щяха да заминат. Няколко кораба бяха вдигнали знамена за тръгване и се приготвяха да излязат в открито море при сутрешния прилив, тъй като в това огромно и чудно пристанище на Ню Йорк не минаваше и ден, в който да не тръгнат сто кораба към всички точки на света. Но повечето бяха платноходи и не устройваха Филиас Фог.

Изглежда, джентълменът щеше да се провали в това последно начинание, когато забеляза на не повече от двеста метра красив търговски кораб с перка. Огромните кълбета, изпускани от комина му, показваха, че се канеше да заминава.

Филиас Фог повика една лодка, качи се в нея и след няколко загребвания с веслата се озова пред стълбата на „Хенриета“ – параход със железен корпус, чиято горна част беше дървена.

Капитанът на „Хенриета“ беше на борда. Филиас Фог се качи на палубата и помоли да го извикат. Той се появи веднага.

Беше мъж на петдесет години, същински морски вълк, мърморко, който не изглеждаше особено сговорчив. Големи очи, лице с цвят на окислена мед, червена коса и дебел врат – определено нищо в него не напомняше за светски човек.

– Капитанът? – попита господин Фог.

– Аз съм.

– Аз съм Филиас Фог от Лондон.

– А аз – Андрю Спийди от Кардиф.

– Заминавате ли?

– След един час...

– За къде сте натоварени?

– За Бордо.

- Каква стока?
 - Камъни. Нямам стока. Заминавам без товар.
 - Имате ли пътници?
 - Няма пътници. Никога не качвам пътници. Досадна стока са и много умуват.
 - Добре ли върви корабът ви?
 - Между единадесет и дванадесет възела. „Хенриета“ е добре известна.
 - Искате ли да ме закарате до Ливърпул, мен и още трима души?
 - До Ливърпул? А защо не до Китай?
 - Казах Ливърпул.
 - Не!
 - Не?
 - Не. Заминавам за Бордо и ще отида в Бордо.
 - Независимо срещу каква сума?
 - Независимо от сумата.
- Капитанът бе отговорил с недопускащ възражение тон.
- А собствениците на „Хенриета“? – продължи Филиас Фог.
 - Собственикът съм аз – отговори капитанът. – Корабът е мой.
 - Ще го наема.
 - Не.
 - Ще го купя.
 - Не.

Филиас Фог не трепна. Положението обаче беше сериозно. Ню Йорк не беше Хонконг, а капитанът на „Хенриета“ не беше като собственика на „Танкадер“. Досега парите винаги бяха помагали. Но този път не.

И все пак трябваше да се намери начин да прекосят Атлантическия океан с кораб, ако не – да го прелетят с балон – нещо смело и рисковано, и неосъществимо.

- Е, добре, ще ме закарате ли в Бордо?
- Не, дори и да ми платите двеста долара!
- Предлагам ви две хиляди (10 000 франка).
- На човек?
- На човек.
- И сте четирима?
- Четирима.

Капитан Спийди започна да търка челото си, сякаш искаше да си свали кожата. Да спечели осем хиляди долара, без да променя с нищо

пътуването си? Струваше си да преглътне неприязънта, която изпитва към всякакъв вид пътници. А и пътници за по две хиляди долара не са просто пътници, а ценна стока.

– Заминавам в девет часа – каза кратко капитан Спийди, – тук ли ще сте вие и вашите хора?

– В девет часа ще бъдем на борда! – отговори също така кратко господин Фог.

Беше осем и половина. С обичайното си спокойствие, което никога не го напускаше, джентълменът слезе от „Хенриета“, качи се във файтон, върна се в хотел „Сейнт Никълъс“, взе госпожа Ауда, Паспарту и неразделния Фикс, на когото щедро предложи да пътува с тях.

При тръгването на „Хенриета“ и четиримата бяха на борда.

Когато Паспарту разбра колко ще струва това последно пътуване, той издаде едно продължително: „Оооо!“, което обхвана всички тонове на низходящата хроматична гама!

А инспектор Фикс си каза, че Банк ъф Ингланд няма да излезе невредима от тази история. И ако се допусне, че господин Фог не хвърли още няколко шепи за пътуване по море, то на пристигане повече от седем хиляди лири (175 000 франка) щяха да липсват от чантата с банкноти!

Глава 33. Филиас Фог на висотата на събитията

След един час параходът „Хенриета“ подмина Светещата лодка, която бележи навлизането в Хъдсън, заобиколи нос Санди хук и навлезе в открито море. През деня плува покрай Лонг Айлънд, срещу фара на Файър Айлънд, и бързо пое на изток.

На следващия ден, 13 декември, по обяд един човек се качи на мостика, за да определи положението на парахода. Всеки би помислил, че става дума за капитан Спийди! Нищо подобно! Това беше Филиас Фог, ескуайър.

А капитан Спийди беше заключен в каютата си и надаваше напълно обясними гневни викове.

Случилото се беше много просто. Филиас Фог искаше да отиде в Ливърпул, а капитанът не искаше да го закара до там. Тогава Филиас Фог прие да мине през Бордо. Той беше на борда от тридесет часа и така ловко беше подкупил съмнителния екипаж от моряци и машинисти, които не бяха в много добри отношения с капитана, че те вече бяха на неговата страна. Ето защо Филиас Фог командваше вместо капитан Спийди, защото капитанът беше затворен в каютата си и защото „Хенриета“ се отправяше към Ливърпул. Ако се съдеше по начина, по който господин Фог управлява кораба, можеше да се заключи, че господин Фог е бил моряк.

Как ще завърши приключението, ще узнаем по-нататък. Във всеки случай госпожа Ауда постоянно се тревожеше, но нищо не казваше. Фикс в началото бе смяян. А Паспарту чисто и просто умираше от радост.

– Между единадесет и дванадесет взела – беше казал капитан Спийди и наистина „Хенриета“ се движеше с такава средна скорост.

Ако, колко „ако“ още! Ако морето не се разбушува, ако вятърът не задуха на изток, ако корабът или двигателите не се повредят, „Хенриета“ щеше да измени разстоянието от три хиляди мили, което дели Ню Йорк от Ливърпул, за деветте дни – от 12-и до 21 декември. Истина е обаче, че след като пристигнат, случаят с „Хенриета“ и този с банката биха отвели джентълмена малко по-далече, отколкото той би желал.

През първите дни пътуването протичаше при отлични условия. Морето не беше много бурно, духаше постоянен североизточен вятър,

платната бяха вдигнати и „Хенриета“ плаваше като истински презокеански кораб.

Паспарту беше очарован. Последният подвиг на господаря му, за чиито последствия не искаше да мисли, го въодушевяваше. Екипажът никога не бе виждал по-весел и по-пъргав младеж. Той се държеше изключително любезно с моряците и ги смайваше с акробатичните си способности. Обсипваше ги с най-хубавите имена и с най-съблазнителните напитки. Според него те се държаха като джентълмени, а машинистите – като герои. Доброто му настроение се предаваше на всички. Той беше забравил миналото, тревогите, опасностите. Мислеше за целта, чието достигане бе близко и понякога кипеше от нетърпение, сякаш подгряван от някоя от пещите на „Хенриета“. Почтеният младеж често се навърташе около Фикс. Гледаше го многозначително, но не говореше с него, тъй като вече не съществуваше никаква близост между двамата стари приятели.

Трябва да признаем обаче, че Фикс вече нищо не разбираше! Завладяването на „Хенриета“, подкупването на екипажа й, Фог, действащ като опитен моряк – всичко това го объркваше. Не знаеше вече какво да си мисли! Но в крайна сметка един джентълмен, който е откраднал петдесет и пет хиляди лири, може да открадне и кораб. И Фикс беше склонен да мисли, че „Хенриета“, управлявана от Фог, изобщо не отиваше в Ливърпул, а в някоя друга точка на света, където крадецът, превърнал се в пират, ще бъде в безопасност! Трябва да признаем, че това предположение беше напълно допустимо и детективът наистина съжаляваше, че се е забъркал в тази история.

А капитан Спийди продължаваше да крещи от каютата си и Паспарту, натоварен да му носи храна, внимаваше изключително много. А господин Фог се държеше така, сякаш на борда няма друг капитан.

На 13-и преминаха покрай пясъчните наноси на Нова земя⁷¹. Това бяха трудни за преминаване места. Особено през зимата често падат мъгли, внезапните вихрушки са опасни. От предната вечер внезапно спадналият барометър предсказваше за близка промяна на времето. И наистина през нощта температурата се промени, времето застудя и вятърът стана югоизточен.

71. Архипелаг в Северния Ледовит океан, между Баренцово и Карско море, Русия. Площ 82 600 кв. км. Нова Земя е открита през 1594 г. от В. Баренц.

Трудно бих си обяснил как героите на Жул Верн, пътувайки из Атлантическия океан (от Ню Йорк към Ливърпул), биха могли да плават край географски обект, намиращ се в Северния Ледовит океан. – Бел.NomaD.

Непредвидена пречка. За да не се отклони от пътя си, господин Фог трябваше да събере платната и да засили парата. Независимо от това, поради вълнението на морето и вълните, които се разбиваха в носа му, корабът намали скоростта си. Той мощно се разлюшка и това намали скоростта му. Вятърът постепенно ставаше ураганен и възможността „Хенриета“ да не се задържи върху вълните беше съвсем реална. Ако трябваше да бягат, това означаваше неизвестност с всичките ѝ лоши последствия.

Лицето на Паспарту се помрачи с небето и през следващите два дни младежът изпитваше смъртни страхове. Но Филиас Фог беше смел моряк, който умееше да се бори с морето, и той продължи напред, без да намалява парата. Когато не можеше да се задържи на вълната, „Хенриета“ минаваше през нея и водата помиташе палубата ѝ, но тя все пак продължаваше. Понякога, когато някоя огромна водна планина вдигнеше задната част на кораба, перката излизаше над водата и разцепваше въздуха. Но корабът продължаваше своя ход.

Във всеки случай вятърът не се усили повече, отколкото очакваха. Това не беше от онези урагани, които помитат всичко със скорост деветдесет мили в час. Не беше от най-страшните, но за нещастие духаше постоянно от югоизток и не позволи вдигането на платната. А щеше да е от голяма полза да помогне на парата, както ще видим по-нататък!

На 16 декември изтичаше седемдесет и петият ден от заминаването от Лондон. Все още „Хенриета“ не беше натрупала обезпокоително закъснение. Почти половината от разстоянието беше изминато и най-лошите места бяха назад. През лятото това би гарантирало успех. През зимата всичко зависеше от времето. Паспарту не казваше нищо. В дъното на душата си той все още пазеше надежда и дори при липса на вятър той разчиташе поне на парата.

Впрочем този ден машинистът се изкачи на палубата, срещна се с господин Фог и проведе доста оживен разговор с него.

Без да знае защо, несъмнено някакво предчувствие, Паспарту изпита смъртно безпокойство. Той би дал едното си ухо, за да може да чуе с другото какво си говорят там. Той успя да долови няколко думи, изречени от господаря му:

– Сигурен ли сте в това, което казвате?

– Сигурен съм, господине – отговори машинистът. – Не забравяйте, че откакто сме тръгнали, горят всички пещи и ако сме имали достатъчно въглища да стигнем при по-слаба пара от Ню Йорк до Бордо, то нямаме достатъчно, за да се движим с пълна пара от Ню Йорк до Ливърпул!

– Ще помисля – отговори господин Фог.

Паспарту разбра. Безпокойството му нарасна още повече.

Въглищата нямаше да стигнат!

– Ах! Ако господарят ми се справи и с това, той наистина е изключителен човек!

И когато срещна Фикс, не можа да се сдържи и го осведоми за положението.

– Тогава – отговори агентът със стиснати зъби. – Да не би да вярвате, че отиваме в Ливърпул!

– Що за въпрос!

– Глупак! – отговори инспекторът, вдигна рамене и си отиде.

Паспарту беше готов да си отмъсти за обидата, чието истинско значение всъщност не схващаше много добре. Но си каза, че нещастният Фикс сигурно е много разочарован, много унижен, след като така глупаво се подведе и обиколи света напразно, и затова му прости.

А сега какво щеше да реши Филиас Фог? Беше трудно да се предположи. Но, изглежда, невъзмутимият джентълмен вече бе решил нещо, защото още същата вечер извика машиниста и му каза:

– Усилете огъня и продължавайте, докато свърши горивото.

Малко след това коминът на „Хенриета“ бълваше огромни кълба дим.

Параходът продължи с пълна пара. Но след два дни, на 18-и, както вече беше предупредил, машинистът уведоми, че въглищата свършват.

– Не отслабвайте огъня – отговори господин Фог. – Напротив. Усилете парата.

На този ден, към обяд, след като се покачи на мостика и изчисли местоположението на кораба, Филиас Фог повика Паспарту и му заповяда да доведе капитан Спийди. Сякаш казаха на този младеж да отиде и да отвърже тигър. На слизане към каютата си каза:

– Сигурно ще побеснее!

И наистина след няколко минути сред крясъци и хули на горната площадка на кораба се появи бомба. Тази бомба беше капитан Спийди. Очевидно беше, че ще избухне.

– Къде сме? – това бяха първите думи, които той изрече, задавен от гняв. Ако беше апоплектик⁷², нямаше да оживее.

– Къде сме? – повтори той.

72. Мозъчен инсулт, апоплексия – остро нарушение на мозъчното кръвообращение поради кръвоизлив или запушване на мозъчна артерия (тромбоза, емболия).

– На седемстотин и седемдесет мили от Ливърпул (300 левги) – отговори господин Фог невъзмутимо.

– Пират! – извика Андрю Спийди.

– Повиках ви, господине...

– Морски разбойник!

– ... Господине – продължи Филиас Фог, – за да ви помоля да ми продадете вашия кораб.

– Не! За нищо на света, не!

– Ще бъда принуден да го изгоря.

– Да изгорите кораба ми!

– Да, или поне горната дървена част, тъй като ни липсва гориво.

– Да изгорите кораба ми! – извика капитан Спийди, който едва говореше. – Кораб, който струва петдесет хиляди долара (250 000 франка).

– Ето ви шестдесет хиляди (300 000 франка)! – отговори Филиас Фог, като подаде на капитана пачка банкноти.

Това предизвика чудно въздействие върху Андрю Спийди. Няма американец, който да не се развълнува при вида на шестдесет хиляди долара. Капитанът в миг забрави яда си, това, че го бяха затворили, всички упреци срещу Фог. Корабът беше на двадесет години. А това беше златна сделка! Бомбата нямаше да избухне. Господин Фог бе отстранил фитила ѝ.

– И ще ми оставите железния корпус – каза той с особено омекнал тон.

– И железният корпус, и двигателят, господине. Договорихме ли се?

– Договорихме се.

И Андрю Спийди сграбчи пачката банкноти, преброи ги и ги прибра в джоба си.

През цялото време Паспарту беше пребледнял. А Фикс замалко да получи удар. Почти двадесет хиляди лири бяха похарчени, а този Фог оставяше корпуса и двигателя, т.е. почти цялата стойност на кораба! Истина откраднатата от банката сума възлизаше на петдесет и пет хиляди лири, но...!

Когато Андрю Спийди прибра парите, господин Фог му каза:

– Господине, нека всичко това не ви учудва. Знайте, че ще изгубя двадесет хиляди лири, ако не пристигна в Лондон на 21 декември в осем и четиридесет и пет вечерта. Впрочем изпуснах парахода от Ню Йорк и тъй като вие отказате да ме закарате в Ливърпул...

– И добре съм направил, кълна се в дявола – извика Андрю Спийди,

– тъй като спечелих най-малко четиридесет хиляди долара.

А после добави важно:

– Знаете ли, капитан...?

– Фог.

– Капитан Фог, има нещо американско у вас!

И след като каза нещо, което считаше за комплимент на своя път-ник, той понечи да тръгне и Филиас Фог му каза:

– Сега този кораб принадлежи ли ми?

– От кила до мачтите, но само „дървата“, разбира се!

– Добре. Наредете да разрушат вътрешните прегради и ги изгорете.

Може да се предположи колко сухо дърво е необходимо, за да се поддържа парата под достатъчно налягане. През този ден изгориха гор-ната площадка, дежурната, каютата, помещенията и долния под.

На следващия ден, на 19 декември, изгориха мачтите, резервните мачти и помощните греди. Поваляха мачтите, насичаха ги. Екипажът влагаше удивително старание. Паспарту дялаше, режеше, сечеше, рабо-теше за десет човека. Притежаваше истинско желание за разрушаване.

На другия ден, на 20-и, бяха съсечени перилата, парапетите, дърве-ните украси, по-голямата част от кораба. „Хенриета“ вече беше оголен и приличаше на понтонна лодка.

Но на този ден видяха брега на Ирландия и фара на Фастенет.

И при все това в десет часа вечерта корабът беше все още срещу Куинстаун. Филиас Фог разполагаше само с двадесет и четири часа, за да стигне до Лондон! Впрочем това беше времето, необходимо на „Хен-риета“, за да стигне до Ливърпул – дори и да се движи с пълна пара. А парата нямаше да достигне на дръзкия джентълмен!

– Господине – каза му тогава капитан Спийди, който в крайна смет-ка бе приел присърце целите му, – наистина съжалявам. Всичко е срещу вас! Все още не сме стигнали Куинстаун.

– Ах! – каза господин Фог. – Този град, чиито светлини се виждат Куинстаун ли е?

– Да.

– Можем ли да влезем в пристанището?

– Не и след по-малко от три часа. Само при прилив.

– Ще изчакаме! – отговори спокойно Филиас Фог, без нищо по ли-цето му да показва, че благодарение на някакво върховно вдъхновение той щеше да се опита да победи още веднъж злата съдба!

И наистина Куинстаун е пристанище на ирландския бряг, където презокеанските кораби, които идват от Съединените щати, оставят

торбите с писма. Тези писма са пренасяни в Дъблин от експресите, които винаги са в готовност. От Дъблин те пристигат в Ливърпул с високоскоростни параходи и така изпреварват с дванадесет часа и най-бързите кораби на морските компании.

Тези дванадесет часа, които печелеха американските пощи, искаше да спечели и Филиас Фог. Вместо да пристигне с „Хенриета“ на следващия ден вечерта в Ливърпул, той щеше да е там на обяд и следователно щеше да има време да бъде в Лондон преди осем и четиридесет и пет.

Към един часа сутринта при прилива „Хенриета“ влезе в пристанището на Куинстаун и след като Филиас Фог и капитан Спийди си стиснаха здраво ръцете, джентълменът го остави на оголения скелет на парахода, който струваше все още половината от цената, на която беше продаден!

Пътниците слязоха веднага. В този момент Фикс изпита жестоко желание да задържи господин Фог. И все пак не го направи! Защо? Каква битка се водеше в него? Беше ли вече на страната на господин Фог? Беше ли разбрал, че се лъже? Във всеки случай Фикс не изостави господин Фог. С него, с госпожа Ауда, с Паспарту, който вече нямаше време да диша, той взе влака в Куинстаун в един и половина сутринта, пристигна в Дъблин призори и веднага се качи на един от бързите параходи – истински стоманени вретена, които не се оставяха да ги носят вълните, а ги пореха направо.

В дванадесет без двадесет, на 21 декември, Филиас Фог най-накрая стъпи на кея в Ливърпул. Беше само на шест часа път до Лондон.

Но в този момент Фикс се приближи, сложи ръка на рамото му и като му показа заповедта, каза:

- Вие ли сте господин Филиас Фог?
- Да.
- В името на кралицата, арестувам ви!

Глава 34. Паспарту има възможност да състави жестока, но може би все още неиздадена игрословица

Филиас Фог беше в затвора. Бяха го затворили в участъка на Ливърпулската митница и той трябваше да прекара нощта там, докато изчака да го прехвърлят в Лондон.

При арестуването му Паспарту искаше да се хвърли върху детектива. Полиците го задържаха. Госпожа Ауда, ужасена от грубата постъпка, не знаеше нищо и нищо не можеше да разбере. Паспарту ѝ обясни положението. Господин Фог, този почтен и смел джентълмен, на когото тя дължеше живота си, беше задържан като крадец. Младата жена се възпротиви на това твърдение, сърцето ѝ се възмути и очите ѝ се напълниха със сълзи, когато видя, че не може да направи нищо, за да спаси своя спасител.

А Фикс беше задържал джентълмена, защото дългът му налагаше да го задържи, виновен или не. Съдът щеше да реши. И тогава на Паспарту му хрумна една мисъл, тази ужасна мисъл, че именно той е причината за цялото това нещастие! И наистина, защо беше скрил тази работа от господин Фог? Когато Фикс бе разкрил, че е полицейски инспектор и мисията, с която е натоварен, защо не предупреди господаря си? Ако той беше предупреден, несъмнено щеше да докаже на Фикс невинността си, щеше да му покаже, че греша. Или поне нямаше да превозва със себе си и на свои разноси този злополучен агент, чиято единствена грижа беше да го арестува, когато стъпи на британска земя. Мислейки за своите грешки, за непредпазливостта си, клетият младеж бе обзет от страшни угризения. Той плачеше, на човек му ставаше мъчно, като го види. Искаше да си разбие главата! Госпожа Ауда и той бяха останали под колоните на митницата въпреки студа. Нито единият, нито другият искаше да напусне това място. Искаха още веднъж да видят господин Фог.

А джентълменът бе напълно разорен, и то точно в момента, когато щеше да достигне целта си. Това арестуване го погубваше безвъзвратно. Беше пристигнал в Ливърпул в дванадесет без двадесет на 21 декември и до осем часа и четиридесет и пет минути, когато трябваше да се яви в Реформаторския клуб, оставаха още девет часа и петнадесет минути. А

за да стигне до Лондон, му трябваша само шест.

Ако в този момент някой влезеше в килията на митницата, той би видял господин Фог неподвижен, седнал на дървена пейка, спокоен, невъзмутим. Не можеше да се каже, че е примирен, но този последен удар, поне привидно, не го беше разтърсил. Назряваше ли в него сдържан, ужасен гняв, който избухва в последния момент с неудържима сила? Не се знаеше, но Филиас Фог беше там, спокоен, чакащ... какво? Пазеше ли някаква надежда, вярваше ли още в успеха, дори когато вратата на този затвор е затворена след него?

Каквото и да си мислеше, господин Фог старателно бе поставил часовника си на една маса и гледаше как се местят стрелките. От устните му не се отронваше и дума, но погледът му беше странно неподвижен.

Във всеки случай положението беше страшно и за тези, които не можеха да прочетат мислите му, то се свеждаше до следното:

„Като честен човек Филиас Фог беше разорен. Като престъпник, той беше заловен.“

Идваше ли му мисълта да се спаси? Мислеше ли си дали има изход от тази килия? Мислеше ли си да избяга? Можеше да се допусне, тъй като по едно време той обиколи стаята, но вратата беше здраво затворена, а прозорецът имаше желязна решетка. Той седна отново и извади от портфейла си маршрута. На реда със следните думи: „21 декември, събота, Ливърпул“, той добави: „80-и ден, 11,40 сутринта“, и зачака.

Часовникът на митницата удари един часа. Господин Фог установи, че часовникът му избързва с две минути.

Ако приемем, че сега се качи в някой експрес, той все още можеше да пристигне в Лондон в Реформаторския клуб преди осем и четиридесет и пет вечерта. Челото му леко се събърчи...

В два часа и тридесет и три минути навън се чу шум от отварящи се врати. Отличиха се гласовете на Паспарту и на Фикс.

Погледът на Филиас Фог заблестя за миг.

Вратата на килията се отвори и той видя госпожа Ауда, Паспарту и Фикс да се спускат към него. Фикс беше останал без въздух, с разчорлени коси! Не можеше да говори!

– Господине – промълви той, – господине... извинете... злостна прилика... крадецът е задържан преди три дни... вие... свободен!

Филиас Фог беше свободен! Той пристъпи към детектива. Погледна го право в очите и с най-бързото движение, което някога е правил и нямаше да повтори никога повече, издърпа ръцете си назад и после, с автоматична точност, стовари двата си юмука върху нещастния

детектив.

– Добър удар! – извика Паспарту и си позволи да добави една жестока игрословица, достойна за французин: „По дяволите! Ето това се казва добро приложение на английското юмручно право!“

Фикс, повален, не каза и дума. Беше си получил заслуженото. Скоро господин Фог, госпожа Ауда и Паспарту напуснаха митницата. Те скочиха в един файтон и след няколко минути пристигнаха на гарата на Ливърпул.

Филиас Фог попита дали скоро има експрес за Лондон.

Беше два и четиридесет. Експресът беше заминал преди тридесет и пет минути.

Тогава Филиас Фог поръча специален влак. Имаше няколко бързи локомотива, готови за път. Но поради изискванията, които услугата налагаше, специалният влак не можеше да напусне гарата преди три часа.

След като обеща на машиниста награда, Филиас Фог летеше към Лондон в компанията на младата жена и верния му прислужник. Трябваше да изминат разстоянието от Ливърпул до Лондон за пет часа и половина и това беше възможно, когато линията е свободна по целия път. Но се наложи да спират и когато джентълменът пристигна на гарата, всички часовници на Лондон показваха девет без десет.

След като обиколи света, Филиас Фог бе закъснял с пет минути!

Беше загубил.

Глава 35. Паспарту не чака повторно нареждане от господаря си

На следващия ден жителите на „Савил роу“ щяха да са много изненадани, ако някой им кажеше, че господин Фог се е настанил отново в жилището си. Всички врати и прозорци бяха затворени. Външно нищо не се бе променило.

И наистина, след като напусна гарата, Филиас Фог нареди на Паспарту да купи някои провизии и се прибра вкъщи.

Джентълменът бе понесъл този удар с обичайното си равнодушие. Разорен! И то заради този глупав полицейски инспектор! След като така уверено се бе движил по маршрута, след като преодоля хиляди препятствия и не се изплаши от хилядите опасности, след като бе намерил и време да извърши някоя добрина по пътя си, най-накрая да се провали заради грубата постъпка, която не можеше да предвиди и срещу която беше безсилен. Това бе ужасно! От значителната сума, с която замина, сега беше останала нищожна част. Богатството му се състоеше вече само от двадесетте хиляди лири, депозирани при братята Баринг. Той ги дължеше на приятелите си от Реформаторския клуб. След всички направени разходи, дори и да беше спечелил облога, той несъмнено не би станал по-богат. А и вероятно той не се беше обзаложил, за да забогатее. Той беше от онези, които се обзалагат за чест. Но сега загубеният облог го разоряваше напълно. Той бе взел решение. Знаеше какво трябва да направи.

Една стая от къщата на „Савил роу“ бе предназначена за госпожа Ауда. Младата жена беше отчаяна. По някои думи, които бе изрекъл господин Фог, тя беше разбрала, че той обмисля някакъв план.

В действителност се знае, че понякога англичаните пристъпват към злощастни крайности, когато си вгълпят нещо. Ето защо Паспарту незабелязано наблюдаваше господаря си.

Но най-напред почтеният мъж се качи в стаята си и угаси фенера, който светеше от осемдесет дни. В пощенската кутия бе намерил бележка от компанията за светилен газ и си помисли, че е крайно време да прекрати този разход, за който той носеше отговорност.

Нощта мина. Господин Фог си легна, но дали спа? Госпожа Ауда не можа да си намери място. Паспарту пък пази като куче пред вратата на господаря си.

На следващия ден господин Фог го повика и му каза накратко да се погрижи за закуската на госпожа Ауда. За себе си искаше само чай и препечена филия хляб. Госпожа Ауда трябваше да го извини, че не обядва и вечеря с нея, тъй като бил зает с уреждане на работите си. Нямаше да слиза. Чак вечерта щеше да помоли госпожа Ауда да го приеме за малко.

Паспарту разбра каква беше дневната програма и оставаше само да се съобрази с нея. Той виждаше, че господарят му е все така равнодушен, и не се решаваше да напусне стаята му. Сърцето му се късаше, изпитваше силни угризения, тъй като повече от всеки друг се обвиняваше за тази непоправима катастрофа! Ако беше предупредил господин Фог, ако му беше разкрил плановете на агент Фикс, господин Фог със сигурност нямаше да води със себе си Фикс чак до Ливърпул и тогава... Паспарту не можа да се сдържи.

– Господарю! Господин Фог! – извика той. – Прокълнете ме. Аз съм виновен, че...

– Не обвинявам никого – отговори Филиас Фог напълно спокойно. – Вървете.

Паспарту напусна стаята, отиде да потърси младата жена и я запозна с намеренията на господаря си.

– Госпожо – добави той, – нищо не мога да направя, нищо! Нямам никакво влияние върху господаря ми. Може би вие...

– Какво влияние бих имала аз – отговори госпожа Ауда. – Господин Фог не се влияе от никого! Разбра ли той изобщо колко безкрайна е признателността ми към него! Разбра ли някога сърцето ми!... Приятелю, не бива да го оставяме и за миг. Казвате, че иска да говори с мен тази вечер?

– Да, госпожо. Несъмнено става въпрос за уреждането на вашето положение в Англия.

– Ще почакаме – отговори младата жена и се замисли.

През този неделен ден къщата на „Савил роу“ изглеждаше необитаема и за първи път, откакто живееше в този дом, Филиас Фог не отиде в клуба, когато кулата на парламента удари единадесет и половина.

И защо да отива в Реформаторския клуб? Приятелите му не го чакаха вече там. Тъй като предната вечер в тази фатална събота, 21 декември, в осем и четиридесет и пет Филиас Фог не се беше появил в салона на Реформаторския клуб, облогът му беше загубен. Дори не беше необходимо да ходи в банката, за да изтегли сумата от двадесет хиляди лири. Противниците му държаха в ръцете си чек, подписан от него, и

трябваше само да отидат при братята Баринг, за да бъдат преведени на тяхна сметка двадесетте хиляди лири.

Господин Фог нямаше защо да излиза и не излезе. Остана в стаята си и подреди нещата си. Паспарту не спря да се изкачва и слиза по стълбите на къщата на „Савил роу“. Времето беше спряло за горкия младеж. Той подслушваше пред вратата на стаята на господаря си и дори не мислеше, че така постъпва недискретно! Гледаше през дупката на ключалката и си мислеше, че има право на това! Във всеки един момент Паспарту се боеше да не се случи нещо лошо. Понякога мислеше за Фикс, но мисленето му вече се бе променило. Той вече не се сърдеше на полицейския инспектор. Фикс, както и всички останали, се беше излъгал относно Филиас Фог и когато го преследваше и го арестува, той просто беше изпълнил дълга си, докато самият той... Тази мисъл го съсипваше и Паспарту се чувстваше най-нещастният човек на земята.

Когато най-накрая Паспарту се почувства твърде нещастен, че е сам, той почука на врата на госпожа Ауда, влезе в стаята ѝ, седна в един ъгъл, без да продума, и погледна младата жена, която все още беше замислена.

Към седем и половина вечерта господин Фог изпрати да попитат госпожа Ауда дали може да го приеме и малко след това младата жена и той се озоваха сами в стаята.

Филиас Фог взе стол и седна близо до камината, срещу госпожа Ауда. Лицето му не показваше никакво вълнение. Фог при завръщането беше абсолютно същият като Фог при заминаването. Същото спокойствие, същото равнодушие.

Около пет минути не каза и дума. После вдигна очи към госпожа Ауда:

– Госпожо – каза той, – ще ми простите ли, че ви доведох в Англия?

– Аз ли, господин Фог! – отговори госпожа Ауда и сърцето ѝ подскочи.

– Позволете ми да довърша – продължи господин Фог. – Когато ми хрумна мисълта да ви отведа далеч от мястото, станало толкова опасно за вас, аз бях богат и мислех да ви предложа част от моето състояние. Щяхте да живеете щастливо и свободно. Сега съм разорен.

– Знам това, господин Фог – отговори младата жена, – и на свой ред ще ви попитам: Ще ми простите ли, че ви последвах и че може би, кой знае, спомогнах за вашето разоряване, като ви забавих?

– Госпожо, вие не можехте да останете в Индия и можехте да се

спасите само ако се отдалечите достатъчно, за да не могат онези фанатици да ви заловят пак.

– Господин Фог – каза госпожа Ауда, – не ви ли стига, че ме спасихте от ужасна смърт, а мислите, че сте длъжен да уредите живота ми и в чужбина?

– Да, госпожо – отговори Фог, – но събитията се обърнаха срещу мен. И все пак можете да разполагате с това, което ми е останало.

– Ами вие, господин Фог, какво ще стане с вас? – попита госпожа Ауда.

– Аз, госпожо – отговори кратко джентълменът, – аз не се нуждая от нищо.

– Как си представяте, господине, това, което ви очаква?

– Както подобава за случая – отговори господин Фог.

– Във всеки случай – продължи госпожа Ауда – бедността няма да достигне човек като вас. Вашите приятели...

– Нямам приятели, госпожо.

– Роднините ви...

– Вече нямам роднини.

– Мъчно ми е за вас тогава, господин Фог, тъй като уединеният живот е тъжно нещо. Да не можете да изплачете мъката си пред никого. Хората казват, че споделеното нещастие е по-малко нещастие!

– Така казват, госпожо.

– Господин Фог – каза тогава госпожа Ауда, която стана и подаде ръка на джентълмена, – искате ли да бъда ваша близка и приятелка? Искате ли ме за жена?

При тези думи господин Фог също се изправи. Очите му проблеснаха необичайно, устните му потрепераха. Госпожа Ауда го гледаше. Искреността, откровеността, твърдостта и нежността на тези хубави очи, на тази благородна дама, която е готова на всичко, за да спаси този, на когото дължи всичко, първо го учудиха, а после го развълнуваха. Той затвори очи за миг, сякаш за да предотврати проникването на този поглед по-навътре... Когато ги отвори, каза просто:

– Обичам ви! Да, наистина, кълна се в най-святото на света, обичам ви и целият съм ваш!

– Ах! – извика госпожа Ауда и сложи ръка на сърцето си.

Позвъниха на Паспарту. Той дойде веднага. Господин Фог все още държеше ръката на госпожа Ауда в своята. Паспарту разбра всичко и широкото му лице грейна като изгряващо слънце в тропически район.

Господин Фог го попита дали няма да е много късно да отиде да

предупреди преподобния Самуел Уилсон от енорията Мари льо Боне.

Паспарту се усмихна широко.

– Никога не е твърде късно – каза той.

Беше едва осем и пет.

– Ще бъде утре, понеделник! – каза той.

– За утре, понеделник? – попита господин Фог, като погледна младата жена.

– За утре, понеделник! – отговори госпожа Ауда.

Паспарту излезе тичешком.

Глава 36. Акциите на Филияс Фог пак се покачват на пазара

Сега е времето да кажем какъв обрат настъпи в общественото мнение на Обединеното кралство, когато разбраха за арестуването на истинския крадец, извършил обира в банката – някой си Джеймс Странд. Той беше арестуван на 17 декември в Единбург.

Три дни преди тази дата Филияс Фог беше престъпник, преследван от полицията, а сега беше най-честният джентълмен, който с математическа точност бе обиколил света.

Какъв отзвук, какъв шум се вдигна във вестниците! Всички, които се бяха обзаложили „за“ или „против“, вече бяха забравили цялата тази работа, но възкръснаха сякаш с магическа пръчка. Всички сделки станаха отново валидни. Всички обзалагания пак се възобновиха и трябва да признаем, че залозите започнаха с нова сила. Акциите на Филияс Фог отново се покачиха на пазара.

Петимата колеги на джентълмена прекараха в Реформаторския клуб три дни на спокойствие. Но Филияс Фог, когото бяха забравили, отново се бе появил! Къде беше сега? На 17 декември, деня, в който Джеймс Странд беше арестуван, бяха изминали точно 76 дни от заминаването на Филияс Фог, а нямаше никаква вест от него! Дали беше жив? Беше ли се отказал от битката, или продължаваше пътуването си според установения маршрут? А в събота, на 21 декември, в осем и четиридесет и пет вечерта, щеше ли да се появи с изключителната си точност на прага на Реформаторския клуб?

Няма как да се опише тревогата, която изживя цялото английско общество през тези три дни. Изпращаха телеграми в Америка, в Азия, за да получат новини за Филияс Фог! Сутрин и вечер наблюдаваха къщата на „Савил роу“... Нищо. Дори и полицията не знаеше какво се е случило с детектив Фикс, който така злополучно бе тръгнал по грешна следа. Но това не попречи на залозите да се увеличават. Филияс Фог като създателен кон се появи на последния завой. Вече не го котираха едно срещу сто, а едно срещу двадесет, после срещу десет, срещу пет и старият паралистик лорд Албермал купуваше усилено.

Ето защо събота вечер „Пал-Мал“ и съседните улици бяха претъпкани. Човек би си помислил, че са се събрали всички борсови посредници около Реформаторския клуб. Движението беше спряно. Спореха,

разговаряха, наддаваха за „Филиас Фог“. Полицайте едва удържаха тълпата и с приближаване на часа, в който трябваше да пристигне Филиас Фог, вълнението придоби невероятни размери.

Същата тази вечер петимата колеги на джентълмена се бяха събрали от девет часа в големия салон на Реформаторския клуб. Двамата банкери, Джон Съливан и Самюел Фалентен, инженерът Андрю Стюарт, Готие Ралф, администраторът на Банк ъф Ингланл, производителят на бира Томас Фланаган – всички бяха в тревожно очакване.

Когато часовникът в големия салон удари осем и двадесет и пет, Андрю Стюарт стана и каза:

– Господа, след двадесет минути изтича срокът, за който се договорихме с господин Фог.

– В колко часа е пристигнал последният влак от Ливърпул? – попита Томас Фланаган.

– В седем часа и двадесет и три минути – отговори Готие Ралф, – а следващият влак пристига чак десет минути преди полунощ.

– Е, добре, господа – продължи Андрю Стюарт, – ако Филиас Фог беше пристигнал с влака в седем и двадесет и три, щеше да е вече тук. Следователно можем да считаме, че сме спечелили облога.

– Да изчакаме, нека не бързаме – отговори Самюел Фалентен. – Знаете, че нашият колега е първокласен ексцентрик. Неговата точност е добре известна. Той не пристига нито твърде късно, нито твърде рано и ако се появи тук в последната минута, няма да се изненадам.

– Аз пък – каза Андрю Стюарт, който както винаги беше много нервен, – дори и да го видя, няма да повярвам на очите си.

– Наистина – продължи Томас Фланаган, – планът на господин Фог беше безумен. Колкото и да е точен, не би могъл да предотврати някое неизбежно закъснение, а дори и закъснение от два или три дни би провалило пътуването му.

– Но ще се съгласите все пак – добави Джон Съливан, – че не сме получили никаква вест от нашия колега, но при все това не липсваха известия за пътуването му по телеграфа.

– Той загуби, господа – продължи Андрю Стюарт, – сто процента загуби! Знаете ли, че „Китай“, последният параход от Ню Йорк, който е могъл да хване, за да пристигне в Ливърпул навреме, е пристигнал вчера. Ето ви списък на пътниците, публикуван от „Шипинг газет“, и името на Филиас Фог не фигурира там. В най-добрия случай нашият колега е едва в Америка! Мисля, че той ще закъснее поне с двадесет дни спрямо уговорения срок и старият лорд Албермал ще изгуби своите пет хиляди

лири!

– Очевидно е – отговори Готие Ралф. – Утре трябва само да предс-тавим чека на господин Фог при братя Баринг.

В този момент часовникът в салона удари осем и четиридесет.

– Още пет минути – каза Андрю Стюарт.

Петимата колеги се спогледаха. Сърцата им забиха учестено, защото дори и за добри играчи залогът беше голям! Но те се държаха невъз-мутимо и по предложение на Самюел Фалентен седнаха на една игрална маса.

– Няма да си дам моята част от четири хиляди лири в облога – каза Андрю Стюарт, сядайки, – все пак ще получа три хиляди деветстотин деветдесет и девет.

В този момент стрелките сочеха осем часа и четиридесет и две минути.

Играчите бяха взели картите, но всяка минута поглеждаха часовни-ка. Колкото и да бяха сигурни, никога минутите не им се бяха стрували толкова дълги!

– Осем и четиридесет и три – каза Томас Фланаган, като разсече картите, които му подаде Готие Ралф.

После за миг настана мълчание. В големия салон на клуба беше спокойно. Но навън се чуваше врявата на тълпата, а понякога и силни крясъци. Махалото на часовника отброяваше секундите с абсолютна точност. Всеки играч можеше лесно да отброява секундите.

– Осем и четиридесет и четири! – каза Джон Съливан, като гласът му издаваше неволно вълнение.

След по-малко от минута облогът щеше да е спечелен. Андрю Стю-арт и колегите му вече не играеха. Бяха оставили картите! Брояха секундите!

На четиридесетата секунда – нищо. На петдесетата секунда – пак нищо!

На петдесет и петата навън сякаш отекна гръм, чува се ръкопляска-ния, викове „Ура“ и дори проклетия, които отекваха продължително.

Играчите станаха.

На петдесет и седмата секунда вратата на салона се отвори и преди махалото да е отброило шестдесетата секунда, Филиас Фог се появи, следван от въодушевена тълпа, и каза със спокоен глас:

– Ето ме, господа.

Глава 37. Филиас Фог не спечели нищо друго от това околосветско пътуване освен своето щастие

Да! Самият Филиас Фог.

Спомняме си, че в осем и пет вечерта, около двадесет и пет минути след пристигането на пътниците в Лондон, Паспарту бе натоварен от господаря си да предупреди преподобния Самуел Уилсон за сватбата, която щеше да се състои на следващия ден.

Паспарту тръгна очарован. Той бързо отиде в жилището на преподобния Самуел Уилсон, който още не се беше прибрал. Естествено, Паспарту изчака. Всъщност чака поне цели двадесет минути.

Накратко, беше осем и тридесет и пет, когато той излезе от къщата на преподобния. Но в какво състояние! С разчорлени коси, без шапка, той бягаше и бягаше, както никога никой не е виждал да бяга човек, блъскаше минувачите, връхлитайки като ураган по тротоарите!

След три минути той се беше върнал в къщата на „Савил роу“ и се свлече задъхано в стаята на господин Фог. Не можеше да говори.

– Какво има? – попита господин Фог.

– Господарю... – промълви Паспарту – сватбата... не може.

– Не може?

– Не може... за утре.

– Защо?

– Защото утре... е неделя!

– Понеделник – отговори господин Фог.

– Не... днес... събота.

– Събота? Не е възможно!

– Да, да, да! – извика Паспарту. – Объркали сте се с един ден! Пристигнали сме с двадесет и четири часа по-рано... но остават само десет минути!

Паспарту беше хванал господаря си за яката и го дърпаше с неустоима сила!

Така повлечен, Филиас Фог нямаше време да помисли, излезе от стаята, напусна къщата, скочи в един фойтон, обеща сто лири на кочияша и след като прегазиха две кучета и блъснаха пет фойтона, той пристигна в Реформаторския клуб.

Часовникът отброяваше осем и четиридесет и пет, когато той се появи в големия салон... Филиас Фог бе обиколил света за осемдесет дни!

Филиас Фог беше спечелил облога!

И сега, като един толкова точен и последователен човек, как беше допуснал тази грешка от един ден? Как мислеше, че е събота вечер, 21 декември, когато слезе в Лондон, когато е било едва петък, 20 декември, само седемдесет и девет дни след заминаването му?

Ето и причината за тази грешка. Тя е много проста. Филиас Фог, без да подозира, беше спечелил един ден, защото бе започнал обиколката на света, отправяйки се на изток, и той би загубил този ден, ако беше тръгнал в обратна посока, тоест на запад.

И наистина, движейки се на изток, Филиас Фог пътуваше срещу слънцето и следователно за него дните намаляваха толкова пъти по четири пъти, колкото градуса изминаваше в тази посока. Всъщност земната окръжност е разделена на триста и шестдесет градуса и тези триста и шестдесет градуса, умножени по четири минути, дават точно двадесет и четири часа – тоест цял един несъзнателно спечелен ден. С други думи, докато Филиас Фог се движеше на изток, той бе видял слънцето да минава 80 пъти по меридиана, а колегите му в Лондон – само седемдесет и девет пъти. Ето защо в същия този ден, събота, а не неделя, както смяташе господин Фог, те го чакаха в салона на Реформаторския клуб.

Това би показал и прочутият часовник на Паспарту, който все още показваше лондонско време, ако освен минутите и часовете, отброяваше и дните!

Следователно Филиас Фог беше спечелил двадесетте хиляди лири. Но тъй като по път той беше похарчил деветнадесет хиляди, печалбата беше посредствена. Все пак, както вече казахме, ексцентричният джентълмен търсеше не печалбата, а борбата. И дори хилядата лири, които останаха, той раздели с честния Паспарту и нещастния Фикс, на когото не можеше да се сърди. Единствено, за да бъде изряден, той удържа на прислужника си сумата, похарчена за хиляда деветстотин и двадесетте часа, през които фенерът бе светил по негова вина.

Същата вечер господин Фог, все така равнодушен и спокоен, каза на госпожа Ауда:

– Все още ли искате да се омъжите за мен, госпожо?

– Господин Фог – отговори госпожа Ауда, – аз трябва да ви задам този въпрос. Вие бяхте разорен, а сега сте богат...

– Извинете, госпожо, това богатство ви принадлежи. Ако не ви беше хрумнала идеята за тази сватба, моят прислужник нямаше да отиде при преподобния Самуел Уилсон, аз нямаше да разбера грешката си и...

– Скъпи господин Фог – каза младата жена.

– Скъпа Ауда – отговори Филиас Фог.

Сватбата се състоя четиридесет и осем часа по-късно и Паспарту, възхитителен, греещ и цъфтящ от радост, присъстваше като свидетел на младата жена. Не я ли беше спасил той и не му ли дължаха тази чест!

На другата сутрин, в ранни зори, Паспарту чукаше силно на врата на господаря си.

Вратата се отвори и спокойният джентълмен се появи.

– Какво има, Паспарту?

– Ето какво, господине! Току-що научих, че...

– Че какво?

– Че сме можели да обиколим света само за седемдесет и осем дни.

– Несъмнено – отговори господин Фог, – ако не бяхме минали през Индия. Но ако не бях минал през Индия, нямаше да спася госпожа Ауда, тя нямаше да ми стане съпруга и...

И господин Фог спокойно затвори вратата.

Ето как Филиас Фог бе спечелил облога. Той бе обиколил света за осемдесет дни! За тази цел бе използвал всички превозни средства – параходи, влакове, файтони, яхти, търговски кораби, шейна, слон. Ексцентричният джентълмен бе показал изключително хладнокръвие и точност по време на цялото пътуване. След това? Какво беше спечелил от това пътуване? Какво бе донесъл от това пътуване?

Ще кажете, че нищо? Добре, нищо друго освен една очарователна жена, която, колкото и невероятно да изглежда, го направи най-щастливия мъж на земята!

Всъщност не си ли струва поне за това да се обиколи светът?

КРАЙ

© 2006 Гергана Иванова, превод от френски

Jules Verne

Le Tour du monde en quatre-vingts jours, 1873

Сканиране, разпознаване и редакция: NomaD, 2009

Издание:

Жул Верн. Пътешествие около света за 80 дни

Издавателство „Труд“, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11015>]